

ເອກະສານປະກອບການສອນວິຊາ

ອານຸລັກສັດນໍ້າ-ສັດປ່າແລະປ່າສະຫງວນ Wildlife Conservation and Protected Areas

ສໍາລັບຫຼັກສູດຊັ້ນສູງກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ເຂດເນີນສູງ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ. ສົມສີ ຄໍາມະນີວິງ
ອຈ. ລິ ຊິງ

ກວດແກ້ໂດຍ: ຄະນະກຳມະການພັດທະນາຫຼັກສູດ

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ:

ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍ:

ອົງການ ເຮວວິຕັດ
ສະຖິດເອີກາຍສ່ວນເມີຂາຍັນ

ສປປ ລາວ

ສະໜັບສະໜູນດ້ານວິຊາການໂດຍ:

Bern University of Applied Sciences
School of Agricultural, Forest
and Food Sciences

ສິງສາ 2016

ຄຳນຳ

ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ບັນລຸ 3 ແຜນງານ ແລະ 10 ແຜນດຳເນີນງານ ຂອງກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ວາງອອກ ກໍຄື 3 ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາຂອງລັດຖະບານ ແລະ ແຜນຍຸດທະສາດການພັດທະນາເສດຖະກິດ - ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ VIII ຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ແຕ່ນີ້ຮອດປີ 2020 ໂດຍຖືເອົານະໂຍບາຍການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກຂອງປະຊາຊົນລົງເທື່ອລະກ້າວ, ນຳພາປະເທດ ຊາດໃຫ້ຫຼຸດພົ້ນອອກຈາກການເປັນປະເທດດ້ອຍພັດທະນາ ແລະ ການສ້າງສາປະເທດຊາດໃຫ້ກາຍເປັນປະເທດອຸດສາຫະກຳແລະທັນສະໄໝ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ຖືເອົາວຽກງານການກໍ່ສ້າງຊັບພະຍາກອນມະນຸດດ້ານກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ ເປັນວຽກງານບຸລິມະສິດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ໃນການພັດທະນາຂະແໜງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ໃຫ້ມີຄວາມກ້າວໜ້າ

ປະຈຸບັນເຫັນໄດ້ວ່າ ພະນັກງານວິຊາການດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ໃນລະດັບຕ່າງໆໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ຍັງບໍ່ທັນມີຄຸນນະພາບດີເທົ່າທີ່ຄວນ ແລະ ມີຈຳນວນບໍ່ພຽງພໍ ນັບແຕ່ຂັ້ນສູນກາງລົງຮອດທ້ອງຖິ່ນ ສະນັ້ນ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໄດ້ກຳນົດຍຸດທະສາດການປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາລະບົບການສຶກສາດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຕ່ນີ້ຫາ ປີ 2020 ເຊິ່ງຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຂອງຍຸດທະສາດແມ່ນການພັດທະນາສິມີແຮງງານຂອງຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໂດຍມີການເຊື່ອມໂຍງການຮຽນ - ການສອນໃຫ້ເຂົ້າກັບລະບົບການສົ່ງເສີມ ແລະ ຕະຫຼາດແຮງງານ, ການສ້າງຫຼັກສູດທີ່ເນັ້ນຄວາມຊຳນານ, ການສິດສອນທີ່ເນັ້ນເອົາຜູ້ຮຽນເປັນສູນກາງ ດັ່ງນັ້ນ, ການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດດ້ານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ມີການປັບປຸງ ແລະ ກໍ່ສ້າງໃໝ່ ດ້ວຍຮູບການຝຶກອົບຮົມ, ຍົກລະດັບໄລຍະສັ້ນ, ໄລຍະກາງ ແລະ ໄລຍະຍາວ ເພື່ອສຳ ໃຫ້ໄດ້ນັກວິຊາການທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ, ມີຄວາມຊຳນານ ແລະ ມີຄຸນສົມບັດທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຕອບສະໜອງໃຫ້ທ່ວງທັນກັບສະພາບການດັ່ງກ່າວ, ທາງວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຈຶ່ງໄດ້ພັດທະນາຫຼັກສູດຊັ້ນສູງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເຂດເນີນສູງຂຶ້ນເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ 4 ສາຂາວິຊາເຊັ່ນ: ປູກຝັງ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ປ່າໄມ້ ແລະ ທຸລະກິດກະສິກຳ ຫຼັກສູດນີ້ໄດ້ເນັ້ນຄວາມຊຳນານ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດແຮງງານ ເພື່ອກໍ່ສ້າງພະນັກງານວິຊາການດ້ານການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ອອກຮັບໃຊ້ສັງຄົມ ໃນບັນດາແຂວງພາກເໜືອ ຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄດ້ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງຂອງລັດຖະມົນຕີກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານຫຼັກສູດແຫ່ງຊາດລະດັບຊັ້ນສູງທຸກປະການ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຮຽນການສອນໄດ້ຮັບຜົນດີ ແລະ ມີຄວາມສະດວກ, ຈະຕ້ອງມີການພັດທະນາບັນດາເອກະສານທີ່ສຳຄັນຂອງຫຼັກສູດ ເຊັ່ນ: ເອກະສານຫຼັກສູດ, ຄຳອະທິບາຍເນື້ອໃນຫຍໍ້ຂອງແຕ່ລະວິຊາ, ແຜນການຮຽນການສອນແລະ ເນື້ອໃນການສິດສອນລະອຽດຂອງແຕ່ລະວິຊາ ຫຼື ເອີ້ນວ່າ: ປຶ້ມຄູ່ມືການຮຽນການສອນ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງໄດ້ມີການພັດທະນາປຶ້ມຄູ່ມືຂອງແຕ່ລະວິຊາ ທີ່ມີໃນຫຼັກສູດດັ່ງກ່າວນີ້ເພື່ອຕອບສະໜອງຈຸດປະສົງຂອງຫຼັກສູດ ທີ່ເນັ້ນໃສ່ 5 ອົງປະກອບຫຼັກດັ່ງນີ້: 1).ການສ້າງຄວາມຊຳນານ, 2).ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ, 3). ຕິດພັນກັບການຜະລິດກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ເຂດເນີນສູງ, 4).ເນັ້ນການເຮັດພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ, ແລະ 5).ການມີສ່ວນຮ່ວມດ້ານບົດບາດຍິ່ງຊາຍ

ໃນການພັດທະນາປຶ້ມຄູ່ມືເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ມີການມອບໝາຍໃຫ້ອາຈານຮັບຜິດຊອບສິດສອນຫຼັກ ແລະ ອາຈານຊ່ວຍເປັນຜູ້ຂຽນຂຶ້ນ ໂດຍໄດ້ຜ່ານຂະບວນການແລະຂັ້ນຕອນທີ່ຈຳເປັນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບຫຼັກການ, ການໄປທັດສະນະສຶກສາ, ການຄົ້ນຄວ້າເອກະສານແລະຂໍ້ມູນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ການແລກປ່ຽນຄຳຄິດເຫັນ ແລະ ຂໍ້ຄຳປຶກສາຈາກບັນດາຜູ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ປະສົບການ ຈາກສະຖາບັນການສຶກ

ສາ ແລະ ໜ່ວຍງານອື່ນໆ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ກໍໄດ້ມີການກວດແກ້ເນື້ອໃນໂດຍຄະນະຊີ້ນຳ ແລະ ຄະນະກຳມະການພັດທະນາຫຼັກສູດຂອງວິທະຍາໄລ, ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ: ທ່ານ ຄຳຜຸຍ ພອນໄຊ, ທ່ານ ເພັດສະໝອນ ຖານະສັກ, ທ່ານ ທອງສະມຸດ ພູມມາສອນ, ທ່ານ ອຳໄພວັນ ສຸກສັນຕິ, ທ່ານ ທອງເພັດ ຈິດຕະບຸບຜາ, ທ່ານ ສີສຸກ ວິລະບຸດ, ທ່ານ ນ. ໜໍ່ຄຳ ວິລະວົງສາ, ທ່ານ ພູທອນ ນທະວົງສາ, ທ່ານ ອຸທອງ ວົງແສນເມືອງ, ທ່ານ ມຸນີຊາ ພິງບັນດິດ, ທ່ານ ຈັນທອນ ທອງສະໄໝ, ແລະ ທ່ານ ນິກອນ ສຸດທິວົງ. ນອກຈາກນັ້ນ ກໍຍັງມີ ທ່ານ ນາງ Andrea Schroeter ແລະ ທ່ານ ນາງ Silvia Junt ຫົວໜ້າໂຄງການປັບປຸງວິທະຍາໄລກະສິກຳແລະປ່າໄມ້ພາກເໜືອ (SURAFCO) ພ້ອມດ້ວຍບັນດາຊ່ຽວຊານທີ່ປຶກສາທາງດ້ານເຕັກນິກທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດອີກຈຳນວນໜຶ່ງໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນຢ່າງໃກ້ຊິດ

ວຽກງານພັດທະນາຫຼັກສູດ ແມ່ນຈຸດປະສົງໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງໂຄງການ SURAFCO ທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍ ອົງການ HELVETAS Swiss Intercooperation ພາຍໃຕ້ການສະໜັບສະໜູນທຶນຈາກອົງການຮ່ວມມື ແລະ ພັດທະນາຂອງປະເທດສະວິດເຊີແລນ (SDC) ຕັ້ງແຕ່ປີ 2009 ເປັນຕົ້ນມາ, ແລະ ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານເຕັກນິກໃນການພັດທະນາໂຄງສ້າງຂອງຫຼັກສູດ ຈາກຄະນະກະເສດສາດ, ປ່າໄມ້ ແລະ ວິທະຍາສາດອາຫານຂອງມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ (HAFL)

ວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈ ແລະ ຮູ້ບຸນຄ່າທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທີ່ໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານທຶນຮອນ ແລະ ວິຊາການ, ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາປຶ້ມຄູ່ມືນີ້ຂຶ້ນ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຮຽນການສອນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ເອກະສານດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງສາມາດນຳໄປປັບໃຊ້ໃນທຸກໆວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນທົ່ວປະເທດ. ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງນັ້ນ, ຖ້າຫາກພົບເຫັນຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງ ແລະ ຄວາມບໍ່ສອດຄ່ອງເໝາະສົມປະການໃດ ກະລຸນານຳສົງຂໍຄິດເຫັນ ແລະ ຄຳຕຳໜິຕິຊົມໄປທີ່ວິທະຍາໄລກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຊາບ ເພື່ອຈະໄດ້ນຳໄປປັບປຸງແກ້ໄຂໃຫ້ດີກວ່າເກົ່າໃນອະນາຄົດ

ຂໍຂອບໃຈ

ບົດນໍາ

ປົມກ່ຽວກັບການອະນຸລັກສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນເຫຼັ້ມນີ້ ຜູ້ຂຽນໄດ້ຂຽນຂຶ້ນ, ໂດຍມີຈຸດປະສົງເພື່ອ ແນໃສ່ ຮັບໃຊ້ການຮຽນ - ການສອນໃນລະບົບຊັ້ນສູງ ຂອງວິທະຍາໄລກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ ຜູ້ຂຽນໄດ້ ຮວບຮວມ ແລະ ຮຽບຮຽງຂຶ້ນມາຈາກເອກະສານ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືເປັນພາສາລາວ ແລະ ພາສາຕ່າງປະເທດ, ຜົນການທົດລອງທາງດ້ານການອະນຸລັກສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນຂອງໂຄງການຕ່າງໆ ແລະ ຈາກການສອບຖາມນໍາຜູ້ສໍາ ເລັດໃນການອະນຸລັກສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນໃນໄລຍະຜ່ານມາ

ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍແຕ່ລະບົດຮຽນໃນປົມເຫຼັ້ມນີ້ ແມ່ນເພື່ອເປັນບ່ອນອີງ ແລະ ເປັນທິດທາງອັນໜຶ່ງໃຫ້ແກ່ບັນດານັກວິຊາການ ແລະ ນັກສຶກສາ ພ້ອມຊາວກະສິກອນ ຜູ້ທີ່ມັກອາຊີບ ໃນການອະນຸລັກສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນແບບຕ່າງໆໄດ້ເຂົ້າ ໃຈເຖິງເຕັກນິກວິທີການຕ່າງໆ ໃນການອະນຸລັກສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນໃນຂັ້ນພື້ນຖານ

ໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ຈະໄດ້ເວົ້າເຖິງຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງສັດນໍາ - ສັດປ່າ, ນິຍາມຂອງສັດນໍາ - ສັດປ່າ, ການອະນຸລັກສັດນໍາ - ສັດປ່າ, ການສໍາຫຼວດສັດປ່າ, ພາບລວມຂອງການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ວຽກງານອານຸລັກກ່ຽວພັນກັບສາກົນ, ການອານຸລັກໃນລາວ, ແລະ ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານໃນການສ້າງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ໄດ້ຈັດພິມຂຶ້ນເທື່ອທໍາອິດ, ຍ່ອມມີຂໍຂາດຕົກບົກຜ່ອງຫຼາຍດ້ານ ຈະເປັນດ້ານເນື້ອໃນ ແລະ ຄໍາສັບ ຫຼື ສໍານວນ ເພາະສະນັ້ນ, ໃນນາມຜູ້ຂຽນຂໍສະແດງຄວາມຍິນດີຮັບເອົາຄໍາຕໍານິຕິຊົມ ແລະ ຂໍຂອບໃຈເປັນຢ່າງສູງຕໍ່ຄໍາແນະນໍາຈາກຜູ້ອ່ານທຸກໆທ່ານດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ເພື່ອຈະໄດ້ປັບປຸງ ແລະ ແກ້ໄຂເນື້ອໃນທີ່ຍັງບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນ ແລະ ແກ້ໄຂເພີ່ມເຕີມໄປຕາມການປ່ຽນແປງວິວັດທະນາການຂອງຍຸກສະໄໝໃຫ້ຄົບຖ້ວນສົມບູນຍິ່ງຂຶ້ນ

ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າຄູອາຈານ, ນັກວິຊາການ, ຜູ້ຊົງຄຸນຈຸດທິ ແລະ ທ່ານຜູ້ອ່ານທັງຫຼາຍໄດ້ອ່ານ ແລະ ນໍາໃຊ້ປົມຄູ່ມືຫົວນີ້ ຫາກພົບພໍ້ຂໍຂາດຕົກບົກຜ່ອງປະການໃດບໍ່ວ່າທາງດ້ານເນື້ອໃນກໍຄືຄໍາສັບເຕັກນິກ ແລະ ສໍານວນພາສາຂຽນຕ່າງໆຈົ່ງໄດ້ສົ່ງຂໍ້ຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ຄໍາຕໍານິຂອງພວກທ່ານມາຍັງວິທະຍາໄລກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອພວກເຮົາ (ຄະນະກຳມະການພັດທະນາຫຼັກສູດ) ຕາມທີ່ຢູ່ດັ່ງນີ້: ວິທະຍາໄລກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ພາກເໜືອ (ກະເສດປາດເຊືອງ) ຖະໜົນເລກທີ 13 ເໜືອ, ເມືອງຫຼວງພະບາງ, ແຂວງຫຼວງພະບາງ, PO. Box: 154, ໂທລະສັບ: (+856) 071 219036 , Fax: 071 219 034, Website: www.nafclao.org ທ່ານຈະມາພົບປະແລກປ່ຽນຄວາມຄິດເຫັນດ້ວຍຕົນເອງກໍໄດ້, ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຄະນະກຳມະການພັດທະນາຫຼັກສູດ ພວກຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ດັດແປງແກ້ໄຂປຶ້ມຫົວນີ້ໃຫ້ມີເນື້ອໃນ ຄົບ ຖ້ວນ ແລະ ສົມບູນຂຶ້ນໄປເລື້ອຍໆ

ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈນໍາທ່ານຜູ້ອ່ານທັງຫຼາຍໄວ້ລ່ວງໜ້ານະທີ່ນີ້ດ້ວຍ

ສາລະບານ

	ໜ້າ
ຄຳນຳ.....	I
ບົດນຳ.....	III
ສາລະບານ	IV
ສາລະບານຕາຕະລາງ	VIII
ສາລະບານຮູບ	IX
ຄຳອະທິບາຍສັນຍາລັກ ແລະ ອັກສອນຫຍໍ້	X
ບົດທີ 1 ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງສັດນຳ-ສັດປ່າ	1
1.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັດນຳ-ສັດປ່າ ແລະ ການຈັດສັນ	1
1.2 ຄວາມສຳຄັນຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ	2
1.2.1 ປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດ	2
1.2.2 ປະໂຫຍດທາງດ້ານວິຊາການ.....	2
1.2.3 ປະໂຫຍດທາງດ້ານການພັກຜ່ອນຢ່ອນໃຈ	2
1.2.4 ການໃຊ້ເປັນອາຫານ	3
1.2.5 ໃຊ້ເປັນເຄື່ອງປະດັບຕົກແຕ່ງບ້ານເຮືອນ.....	3
1.2.6 ຊ່ວຍກຳຈັດສັດຕູພືດ.....	3
1.2.7 ຊ່ວຍທຳລາຍສັດຕູປ່າໄມ້.....	3
1.2.8 ຊ່ວຍກະຈາຍພັນພືດ	3
1.2.9 ເພີ່ມຄວາມອຸດົມສົມບູນໃຫ້ແກ່ດິນ	4
1.3 ເປົ້າໝາຍໃນການຈັດການ	4
ບົດທີ 2 ນິຍາມຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ.....	5
2.1 ນິຍາມຂອງສັດນຳ-ສັດປ່າ.....	5
2.2 ຄວາມໝາຍຂອງຊະນິດພັນສັດນຳສັດປ່າ	5
2.3 ປະເພດຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ.....	7
2.4 ບັນຊີ ແລະ ປະເພດຂອງສັດນຳ-ສັດປ່າຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ	8
ບົດທີ 3 ການອານຸລັກສັດນຳສັດປ່າ.....	32
3.1 ຫຼັກການຈັດສັນ ແລະ ອານຸລັກສັດນຳສັດປ່າ.....	32
3.1.1 ການປ້ອງກັນເພື່ອໃຫ້ສັດປ່າມີຢູ່ຕະຫຼອດໄປ.....	32
3.1.2 ການອານຸລັກບ່ອນຢູ່ອາໄສ, ແຫງນຳ ແລະອາຫານ.....	32
3.1.3 ການຄົ້ນຄວ້າທາງດ້ານວິຊາການ	32
3.1.4 ການໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກສັດປ່າ	32

3.2	ສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ສັດນໍາແລະ ສັດປ່ານັບມີຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ	33
3.2.1	ການລ່າສັດໂດຍບໍ່ມີຂອບເຂດໃນອະດີດ ແລະປະຈຸບັນ	33
3.2.2	ການທໍາລາຍບ່ອນຢູ່ອາໄສ ແລະ ແຫຼ່ງອາຫານຂອງສັດປ່າ.....	33
3.3	ລະບົບນິເວດຂອງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ.....	33
3.3.1	ລະບົບນິເວດທາງດ້ານປ່າໄມ້.....	33
3.3.2	ລະບົບນິເວດທາງດ້ານແຫຼ່ງນໍາ.....	34
3.4	ພຶດຕິກຳຂອງສັດປ່າ.....	34
3.5	ລັກສະນະຂອງປະຊາກອນສັດປ່າ.....	34
3.5.1	ໂຄງສ້າງປະຊາກອນຢູ່ແບບກະແຈກກະຈາຍ	35
3.5.2	ໂຄງສ້າງປະຊາກອນທີ່ຢູ່ແບບຮ່ວມກັນເປັນກຸ່ມເປັນກ້ອນ.....	35
3.5.3	ໂຄງສ້າງປະຊາກອນທີ່ຢູ່ແບບໂດດດ່ຽວ.....	36
ບົດທີ 4	ການສໍາຫຼວດສັດປ່າ.....	37
4.1	ນິຍາມຂອງການສໍາຫຼວດສັດປ່າ	37
4.2	ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການສໍາຫຼວດສັດປ່າ.....	38
4.3	ການສັງເກດ ແລະ ການບັນທຶກຢູ່ພາກສະໜາມ.....	38
4.4	ວິທີການສໍາຫຼວດສັດປ່າ.....	41
4.4.1	ການນັບທັງໝົດ.....	41
4.4.2	ການນັບຈາກການສູ່ມຕົວຢ່າງ (Sample counts).....	42
4.4.3	ການນັບທາງອ້ອມ ຫຼື ດັດສະນີ (Indirect count or Index counts).....	44
4.4.4	ການສໍາຫຼວດໂດຍການສໍາພາດ	51
ບົດທີ 5	ພາບລວມຂອງວຽກງານການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.....	54
5.1	ພາກສະເໜີກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.....	54
5.2	ບາງຄໍານິຍາມ.....	56
5.2.1	ເຂດຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້	56
5.2.2	ເຂດເຊື່ອມຕໍ່	56
5.2.3	ເຂດຫວງຫ້າມເດັດຂາດ	56
5.3	ການຈັດແບ່ງປ່າສະຫງວນ.....	57
5.4	ເຫດຜົນທີ່ຕ້ອງການມີປ່າສະຫງວນ.....	58
5.5	ຄວາມສໍາຄັນຂອງການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ	58
5.6	ການອານຸລັກຊີວະນາໆພັນ.....	59
5.7	ສະພາບລວມຂອງສະພາບແວດລ້ອມຂອງການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນ.....	59
ບົດທີ 6	ວຽກງານອານຸລັກກ່ຽວພັນກັບສາກົນ.....	61
6.1	ທົບທວນຄືນຄວາມເປັນມາຂອງວຽກງານອານຸລັກຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ	61

6.1.1	ເປັນຫຍັງການອານຸລັກຈຶ່ງເປັນວຽກງານຂອງສາກົນ	61
6.1.2	ພາວະໂລກຮ້ອນແມ່ນເກີດມາຈາກສອງປະກົດການຕົ້ນຕໍຄື:	61
6.2	ຂອບເຂດນະໂຍບາຍການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນ	63
6.3	ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍມໍລະດົກໂລກ	63
6.4	ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການອານຸລັກຊີວະນາໆພັນ	63
6.4.1	ຊີວະນາໆພັນ	64
6.4.2	ບັນດາຫຼັກການຂອງສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ	64
6.4.3	ມາດຕະການລວມເພື່ອການອານຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ແບບຍືນຍົງ.....	64
6.5	ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍສັດ ແລະ ພືດທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ (CITES).....	65
6.5.1	ລະບຽບການກ່ຽວກັບການຄ້າຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພືດທີ່ນອນໃນບັນຊີ 1, 2 ແລະ 3...	65
6.5.2	ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍດິນບໍລິເວນນໍາ.....	66
6.5.3	ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ.....	67
ບົດທີ 7	ການອະນຸລັກໃນລາວ	69
7.1	ທົບທວນຄືນຄວາມເປັນມາຂອງວຽກງານອະນຸລັກຄວາມ ຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນ.....	69
7.2	ບັນຫາທີ່ພົບໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ	70
7.3	ຄວາມກົດດັນທີ່ມີຕໍ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ.....	71
7.3.1	ການລ່າ ແລະ ການຊີຂາຍສັດປ່າ.....	72
7.3.2	ການຫາປາຕາມທໍາມະຊາດ	73
7.3.3	ການບຸກເບີກເພື່ອການກະສິກໍາ	73
7.3.4	ການຂຸດຄົ້ນໄມ້.....	74
7.3.5	ການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍາຕົກ.....	75
7.4	ເງື່ອນໄຂການກໍານົດເຂດປ່າສະຫງວນ ແລະ ເຂດອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ.....	77
7.5	ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.....	77
7.6	ລະບົບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ.....	78
ບົດທີ 8	ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານໃນການສ້າງແຜນ	79
8.1	ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.....	79
8.2	ຄວາມສໍາຄັນຂອງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.....	80
8.3	ຂໍ້ຄວນພິຈາລະນາໃນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ	80
8.4	ຂະບວນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ	82
8.5	ຫຼັກການລວມໃນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.....	83
8.5.1	ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການສ້າງແຜນຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະ ຫງວນ.....	83
8.5.2	ການສ້າງແຜນວຽກປະຈໍາປີ, ປະຈໍາງວດ ແລະ ປະຈໍາເດືອນ.....	83
8.6	ການກໍານົດເຂດຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ	84

8.6.1	ກົດໝາຍທີ່ເປັນພື້ນຖານໃນການແບ່ງເຂດ:.....	84
8.6.2	ການສ້າງແຜນປ່າໄມ້ ແລະ ການສໍາຫຼວດປ່າເພື່ອກໍານົດເຂດຈັດສັນ	84
8.7	ລະບົບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ	88
8.7.1	ເປົ້າໝາຍ.....	88
8.7.2	ວັດຖຸປະສົງ.....	88

ສາລະບານຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງທີ:	ໜ້າ
1: ບັນຊີລາຍຊື່ ສັດປ່າທຸກຊະນິດ ປະເພດ ຫ່ວງຫ້າມ ຫຼື ບັນຊີ I.....	8
2: ບັນຊີລາຍຊື່ ສັດນໍ້າ-ສັດປ່າ ທຸກຊະນິດ ປະເພດ ຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ບັນຊີ II	19
3: ບັນຊີລາຍຊື່ ສັດນໍ້າ-ສັດປ່າ ທຸກຊະນິດ ປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III	26
4: ວິທີການສໍາຫຼວດ	40
5: ແບບຟອມບັນທຶກການສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ	44
6: ແບບຟອມບັນທຶກຜົນການສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ	44
7: ຕາຕະລາງສັງລວມບັນດາປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດໃນປະເທດ ສປປ ລາວ	54
8: ຄວາມສໍາຄັນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ	59

ສາລະບານຮູບ

ຮູບທີ:	ໜ້າ
1:ຮອຍຕີນຊ້າງ	46
2:ຮອຍຕີນເສືອ	46
3:ຮອຍຕີນໝູປ່າ	47
4:ຮອຍຕີນເຍືອງ	47
5:ຟານແດງ	48
6:ຮອຍຕີນກວາງ.....	48
7:ມູນກວາງ.....	49
8:ມູນຊ້າງ.....	50
9:ຜົນກະທົບຂອງເຮືອນແກ້ວ	62

ຄຳອະທິບາຍສັນຍາລັກ ແລະ ອັກສອນຫຍໍ້

ສັນຍາລັກ ແລະ ຄຳສັບຫຍໍ້	ຄຳອະທິບາຍ
NAFC	Northern Agriculture and forestry college
SURAFCO	Support to reform of the Northern Agriculture and forestry college in Lao
HELVETAS	ອົງການສະໜັບສະໜູນ ຂອງ HEVETAS SWISS intercooperation
SDC	ອົງການສະວິດເຟືອການຮ່ວມມື ແລະພັດທະນາ
HAFL	ຄະນະກະເສດສາດປ່າໄມ້ ແລະວິທະຍາສາດອາຫານ ມະຫາວິທະຍາໄລເບີນ
%	ເປີເຊັນ
PRONEA & PROSA	ໂຄງການນິເວດກະສິກຳ
ສປປ ລາວ	ສາທາລະນະລັດປະາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
%	ສ່ວນຮ້ອຍ (ເປີເຊັນ)
n	ຈຳນວນໂຕ
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species

ບົດທີ 1

ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງສັດນໍາ-ສັດປ່າ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ຄວາມໝາຍ, ຄຸນລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ການຈັດສັນ
2. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງສັດນໍາ-ສັດປ່າ
3. ຫຼັກການຈໍາແນກໄດ້ລະບົບນິເວດວິທະຍາຂອງສັດນໍາ - ສັດປ່າ
4. ເຕັກນິກໃນການສໍາຫຼວດສັດນໍາ - ສັດປ່າ

ເນື້ອໃນ

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັດນໍາ-ສັດປ່າ ແລະ ການຈັດສັນ

ສັດນໍາແລະສັດປ່າໝາຍເຖິງສັດທີ່ມີກະດູກສັນຫຼັງທີ່ອາໄສສາຍນໍາແລະປ່າເປັນຖິ່ນກໍາເນີດ ແລະ ຊອກຢູ່ຫາກິນເຊິ່ງໄດ້ແກ່ສັດນໍາ, ສັດບົກ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນໍາ, ສັດເລືອຄານ, ນົກ ແລະ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍານົມທຸກຊະນິດ.

ສັດນໍາແລະສັດປ່ານັບວ່າເປັນຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ມະນຸດເຮົາໄດ້ເພິ່ງພາອາໄສນໍາມາໃຊ້ເປັນອາຫານ, ຢາປິ່ນປົວພະຍາດແລະ ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມມາແຕ່ອະດີດຕະການ ເຊິ່ງຈັດວ່າເປັນຊັບພະຍາກອນທີ່ໃຊ້ແລ້ວບໍ່ສິ້ນເປືອງຖ້າຫາກວ່າມີການຈັດການທີ່ຖືກຕ້ອງ. ປະເທດເຮົາໃນສະໄໝກ່ອນມີສັດນໍາແລະສັດປ່າອາໄສຢູ່ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍລວມທັງສັດບາງຊະນິດທີ່ສວຍງາມແລະຊອກຫາຍາກໃນໂລກນີ້ເຊັ່ນ: ປາຂ່າ, ປາບົກ, ປາໄຫຼໄຟຟ້າ, ປາກວາງ, ປາເລີມ, ປາເສືອ, ປາແມວ, ປາຝາໄລ, ປາຕິນ, ແຮດ, ກະທົງ, ງົວບາເປັນຕົ້ນ. ຕໍ່ມາປະເທດຊາດຖືກຮຸກຮານຈາກໄພສິງຄາມແກ່ຍາວຫຼາຍປີ ແລະ ພາຍຫຼັງປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍໃນປີ 1975 ການພັດທະນານັບມື້ກ້າວອອກສູ່ຊົນນະບົດ, ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ບຸກເບີກເນື້ອທີ່ນາມີການຂະຫຍາຍອອກຕະຫຼອດຮອດບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງສັດປ່າຫ້ວຍຮ່ອງຄອງບິງອັນເປັນແຫລ່ງຊອກຢູ່ຫາກິນຂອງສັດປ່າກໍຖືກບຸກລຸກແຜ່ວຖາງຍ້ອນຄົນເຮົາເປັນຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍປະກອບກັບອຸປະກອນໃນການລ່າສັດນັບມື້ທັນສະໄໝຈຶ່ງມີການລ່າສັດແບບບໍ່ມີຂອບເຂດເຮັດໃຫ້ຈໍານວນສັດນໍາ - ສັດປ່ານັບມື້ຫຼຸດນ້ອຍຖອຍລົງຢ່າງໜ້າວິຕົກ. ສ່ວນສັດປ່າບາງຊະນິດກໍໄດ້ສູນພັນໄປຢ່າງວ່ອງໄວສ່ວນທີ່ເຫຼືອຢູ່ໃນປະຈຸບັນກໍມີຫລາຍຊະນິດທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນເຊັ່ນ: ຄວາຍປ່າ, ກະທົງ, ແຮດ, ງົວປ່າ, ກວາງ, ໂອ່ງ, ມັງ, ເຍືອງ ເປັນຕົ້ນ, ສະນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຈໍາເປັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ປະຊາຊົນພວກເຮົາຈະຕ້ອງຊ່ວຍກັນຮັກສາຊັບພະຍາກອນສັດປ່າໃຫ້ຄົງຢູ່ຕະຫຼອດໄປເປັນມູນມໍລະດົກຕົກທອດໃຫ້ອານຸຊົນຫຼ້ນຫຼັງຕໍ່ໄປ. ສັດປ່າບາງຊະນິດມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ນອກນັ້ນສັດປ່າບາງຊະນິດຍັງມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານການກະສິກໍາແລະປ່າໄມ້ເຊັ່ນ : ນົກບາງຊະນິດໄດ້ກິນບັ້ງແມງ

ແລະ ສັດຕູພືດອື່ນໆ, ຖ້າຫາກວ່າສັດປ່າຖືກທຳລາຍໄປກໍເທົ່າກັບການທຳລາຍຄວາມສົມດູນຂອງທຳມະຊາດໃຫ້ເສຍໄປ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງແມ່ນໜ້າທີ່ຂອງທົ່ວປວງຊົນຕະຫຼອດຮອດພະນັກງານທຸກທ່ານທີ່ຈະຕ້ອງຊ່ວຍກັນອານຸລັກໄວ້.

ການຈັດສັນສັດປ່າໝາຍເຖິງການນຳເອົາຫຼັກວິຊາການຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເລື່ອງສັດປ່າມານຳໃຊ້ໃນການຈັດສັນກັບສັດປ່າໃນເຂດໃດໜຶ່ງເພື່ອໃຫ້ສັດປ່າໃນທ້ອງຖິ່ນນັ້ນສະໜອງຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ມະນຸດທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ວິຊາການ ແລະ ການພັກຜ່ອນຢ່ອນໃຈໃຫ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ ແລະ ໃຫ້ເປັນໄປຢ່າງສະໜໍາສະເໝີຕະຫຼອດໄປໂດຍບໍ່ມີສິ້ນສຸດ.

1.2 ຄວາມສຳຄັນຂອງສັດນຳແລະສັດປ່າ

ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າເປັນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມະນຸດນຳມາໃຊ້ປະໂຫຍດຕັ້ງແຕ່ະນຸດເລີ່ມປາກົດຂຶ້ນມາເທິງໜ້າໂລກ ດັ່ງທີ່ເຫັນໄດ້ວ່າອາຊີບດັ້ງເດີມຂອງມະນຸດໃນສະໄໝດຶກດຳບັນຄືການແກ້ບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ລ່າສັດ ແລະ ຈັບປາເປັນຕົ້ນຕໍເຖິງວ່າມະນຸດຈະມີອາຊີບໃໝ່ໆປະກົດຂຶ້ນມາ ແຕ່ຄວາມສຳຄັນຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າກໍບໍ່ໄດ້ຫຼຸດນ້ອຍຖອຍລົງຢ່າງໃດປະໂຫຍດທີ່ສຳຄັນຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າທີ່ຈະນຳມາກ່າວມີຄື:

1.2.1 ປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ການດຳລົງຊີວິດຂອງຄົນສ່ວນໃຫຍ່ໃນປະຈຸບັນຍັງນິຍົມໃຊ້ຊີ້ນສັດປ່າເປັນອາຫານຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ນອກນີ້ສິນສ່ວນຕ່າງໆກໍຍັງຖືກນຳມາໃຊ້ແລະ ຂາຍເປັນລາຄາເຊັ່ນ: ຂົນ, ເຂົ້າ, ໜັງ, ກະດູກ, ງາ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກນັ້ນ, ສັດປ່າບາງຊະນິດຍັງມີຮູບຮ່າງສວຍງາມກໍຈະຖືກຊື້ໄປລ້ຽງໄວ້ຕາມສວນສັດ ຫຼື ລ້ຽງໄວ້ໃນຄອບຄົວ. ສັດປ່າຫຼາຍຊະນິດເປັນສິນຄ້າທີ່ມີລາແພງສຳລັບສິ່ງອອກຕ່າງປະເທດແຕ່ປະໂຫຍດ ດ້ານນີ້ຖ້າຫາກຂາດການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີແລ້ວຈະເຮັດໃຫ້ຈຳນວນສັດປ່ານັບມື້ຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ແລະ ສູນພັນ ໄປເທົ່ານັ້ນແຕ່ເທົ່າທີ່ຜ່ານມາການນຳເອົາສັດປ່າອອກຂາຍຕ່າງປະເທດແບບຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍແມ່ນຍັງບໍ່ທັນມີເທື່ອນອກເໜືອການຄ້າຂາຍເຖື່ອນເທົ່ານັ້ນ. ສະນັ້ນ, ຈິ່ງຄວນເອົາໃຈໃສ່ໃຫ້ເປັນຢ່າງດີ.

1.2.2 ປະໂຫຍດທາງດ້ານວິຊາການ

ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງທາງດ້ານວິທະຍາສາດທີ່ເປັນປະໂຫຍດທາງສັງຄົມໃນປະຈຸບັນມີຫຼາຍຂະແໜງການທີ່ຕ້ອງອາໄສສັດປ່າເປັນຕົວທົດລອງເຊັ່ນ: ການທົດລອງທາງດ້ານການແພດ, ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງທາງສັດວິທະຍາ ແລະ ອື່ນໆຫຼາຍປະການ. ນັ້ນນອກ, ໃນບັນດາປະເທດທີ່ຈະເລີນ ເຂົ້າເຈົ້າໄດ້ສິ່ງຊື້ສັດປ່າເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍໄປລ້ຽງໄວ້ໃນສວນສັດເພື່ອໃຫ້ປະຊາຊົນ, ນັກສຶກສາ, ນັກວິທະຍາສາດໄດ້ເບິ່ງໄດ້ຊົມ ແລະ ໄດ້ສຶກສາເຖິງຊີວິດຂອງສັດປ່າ. ສ່ວນສັດແມ່ນບ່ອນຮັກສາແນວພັນສັດທີ່ຊອກຫາຍາກຫຼື ໄກ້ຈະສູນພັນບໍ່ໃຫ້ຖືກລ່າເພື່ອໃຫ້ຄົນຫຼັງໄດ້ເບິ່ງໄດ້ຊົມໃນອານາຄົດ.

1.2.3 ປະໂຫຍດທາງດ້ານການພັກຜ່ອນຢ່ອນໃຈ

ສັດປ່າເຮັດໃຫ້ທຳມະຊາດມີຊີວິດຊື່ວາ, ການທີ່ໄດ້ພົບເຫັນ, ໄດ້ຍິນສຽງສັດຮ້ອງ, ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາເກີດມີຄວາມສຸກທາງດ້ານຈິດໃຈ, ເປັນບ່ອນຜ່ອນຄາຍຄວາມຕຶງຄຽດ. ຜູ້ຄົນທີ່ຢູ່ໃນຕົວເມືອງທີ່ແອອັດມີສຽງເນືອງນັ້ນເຮັດວຽກໜັກທາງດ້ານສະໜອງກໍຈະສ້າງຄວາມເບື້ອງໜ້າຍຈິງມັກຈະພາກັນຊອກຫາ

ໂອກາດໄປທ່ຽວພັກຜ່ອນຕາມທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆທີ່ມີຄວາມສວຍງາມເຊັ່ນ: ໄປລ່າສັດ, ໄປຫລິນປ່າເພື່ອຄວາມເພີດເພີນນັບວ່າສັດປ່າກໍມີຄວາມສໍາຄັນບໍ່ໜ້ອຍໃນດ້ານນີ້.

1.2.4 ການໃຊ້ເປັນອາຫານ

ມະນຸດເຮົາໃຊ້ຊີ້ນສັດເພື່ອເປັນອາຫານ ມາເປັນເວລາດົນນານແລ້ວຈົນເຮັດໃຫ້ສັດປ່າບາງຊະນິດໄດ້ພັດທະນາກາຍເປັນສັດລ້ຽງໄປເຊັ່ນ: ມ້າ, ແກະ ເປັນຕົ້ນ.ສັດປ່າຫຼາຍຊະນິດທີ່ມະນຸດນິຍົມໃຊ້ເປັນອາຫານຢູ່ເຊັ່ນ: ໝູປ່າ, ກວາງ, ຟານ, ກະທົງ ແລະອື່ນໆ. ອະໄວຍະວະສັດປ່າບາງຢ່າງຈະນໍາມາດັດແປງເປັນອາຫານ ແລະ ຢາປົວພະຍາດ ໄດ້ເປັນຢ່າງດີເຊັ່ນ: ກະເພາະຄ່າງ, ເລືອດລົງ, ເຂົາກວາງອ່ອນ, ບີໝີ, ບີ ເທົ່າ ແລະ ນໍແຮດ ເປັນຕົ້ນ.

1.2.5 ໃຊ້ເປັນເຄື່ອງປະດັບຕົກແຕ່ງບ້ານເຮືອນ

ອະໄວຍະວະສັດປ່າເປັນຕົ້ນແມ່: ງາ, ເຂົາ, ໜັງ ແລະຂົນຈະນໍາມາໃຊ້ເປັນເຄື່ອງປະດັບ ແລະ ຕົບແຕ່ງບ້ານເຮືອນທີ່ມີຄຸນຄ່າເຊັ່ນ: ເຂົາກວາງແລະ ງາຊ້າງນໍາມາໃຊ້ຕົບແຕ່ງໃນເຮືອນ, ສ່ວນກະດູກ, ແຂ້ວແລະງາຊ້າງນໍາມາໃຊ້ເຮັດເປັນເຄື່ອງປະດັບ, ສ່ວນໜັງນໍາມາເຮັດເປັນສາຍແອວແລະກະເປົາ, ສ່ວນເຂົາຍັງນໍາມາແກະສະລັກເປັນເຄື່ອງໃຊ້ເຊັ່ນ: ດ້າມມິດເປັນຕົ້ນ.

1.2.6 ຊ່ວຍກໍາຈັດສັດຕູພືດ

ສັດປ່າຫຼາຍຊະນິດເປັນຕົວຊ່ວຍຊາວໄຮ່ນາໃນການກໍາຈັດແມງໄມ້, ບຶ້ງ ແລະໝູນາໄດ້ເປັນຢ່າງດີແລະບໍ່ອາດປະເມີນຄ່າເປັນເງິນໄດ້ເຊິ່ງຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເສຍຫາຍຂອງພືດຜົນທີ່ປູກໄວ້ໃຫ້ເປົາບາງລົງເຊັ່ນ: ນົກຮຸກ, ນົກເຄົ້າແມວ, ຫຼາຍຊະນິດຊ່ວຍກໍາຈັດໝູນາ, ນົກຊ່ວຍກໍາຈັດແມງໄມ້ ແລະບຶ້ງທີ່ເປັນສັດຕູຂອງພືດ. ຖ້າຫາກບໍ່ມີສັດປ່າດັ່ງກ່າວຊ່ວຍເຫຼືອແລ້ວຜົນຜະລິດຂອງຊາວໄຮ່ນາຈະຫຼຸດນ້ອຍລົງໄດ້ເຊັ່ນກັນ.

1.2.7 ຊ່ວຍທໍາລາຍສັດຕູປ່າໄມ້

ຕົ້ນໄມ້ທີ່ຂຶ້ນກະແຈກກະຈາຍໃນປ່າຈະມີສັດຕູທໍາມະຊາດເປັນຈໍານວນຫຼາຍລົບກວນຢູ່ສະເໝີສັດຕູຂອງຕົ້ນໄມ້ດັ່ງກ່າວນີ້ຍາກທີ່ມະນຸດເຮົາຈະປາບປາມໃຫ້ໝົດໄປໄດ້ ແລະຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ງົບປະມານໃນການດໍາເນີນວຽກງານ.ມີສັດປ່າຫຼາຍຊະນິດໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງນົກຊະນິດຕ່າງໆຈະຊ່ວຍໃນການກໍາຈັດບຶ້ງແມງໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ນອກນີ້, ຍັງຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮຸນແຮງຂອງການລະບາດຂອງບຶ້ງແມງໄດ້ດີອີກດ້ວຍ

1.2.8 ຊ່ວຍກະຈາຍພັນພືດ

ສັດປ່າຫຼາຍຊະນິດເຊັ່ນ: ເຈຍ, ລົງ, ຄ່າງ, ທະນີ, ກວາງແລະກະທົງ ເປັນຕົ້ນຈະກິນໝາກໄມ້ເປັນອາຫານແລ້ວຄາຍຫຼືຖ່າຍສ່ວນທີ່ເປັນເມັດອອກມາ, ເມັດຂອງໝາກໄມ້ທີ່ບໍ່ເສຍຫາຍຈາກລະບົບການຍ່ອຍຂອງສັດປ່າ ເມື່ອຕົກລົງໄປໃນບໍລິເວນອື່ນໆທີ່ມີສະພາບແວດລ້ອມເໝາະສົມກໍຈະເລີນງອກງາມຕໍາໄປເຊິ່ງວິທີນີ້ຖືວ່າເປັນການກະຈາຍພັນຂອງພັນຕາມທໍາມະຊາດທີ່ສໍາຄັນຢ່າງໜຶ່ງ

1.2.9 ເພີ່ມຄວາມອຸດົມສົມບູນໃຫ້ແກ່ດິນ

ສັດປ່າຈະເປັນແຫຼ່ງອິນຊີວິດຕາມທຳມະຊາດທີ່ເພີ່ມຄວາມອຸດົມສົມບູນໃຫ້ແກ່ດິນຕາມ ເຂດປ່າໄມ້ຫຼືທົ່ງຫຍ້າເຊິ່ງຈະອອກມາໃນຮູບຂອງມູນສັດແລະຊາກສັດທີ່ຕາຍໄປແລ້ວຕົວຢ່າງເຊັ່ນ: ຂີ້ເຈຍທີ່ ຖ່າຍອອກມາຈະເປັນຜຸນໃຫ້ແກ່ດິນໄມ້ໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

1.3 ເປົ້າໝາຍໃນການຈັດການ

ເພື່ອເປັນການປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນທາງຊີວະນາໆພັນ, ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ ປະກາດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ຈຳນວນ 24 ແຫ່ງ ເຊິ່ງກວມເອົາ ພື້ນທີ່ປະມານ 3,768,550 ເຮັກຕາ ໃນ ປີ 2011 ຂອງພູມມີປະເທດ, ນອກຈາກນັ້ນກໍຍັງມີ ເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນຂອງແຂວງ ແລະ ເມືອງນຳອີກ ບັນ ດາປ່າສະຫງວນດັ່ງກ່າວຍັງໄດ້ປະກອບສ່ວນທີ່ສຳຄັນເຂົ້າໃນວຽກງານເສດຖະກິດຂອງຊາດ, ຮັກສາລະບົບ ນິເວດວິທະຍາ, ເປັນຖິ່ນອາໄສຂອງສັດປ່າ ພ້ອມທັງເປັນການສະໜອງພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ວຽກງານ ອຸດສາຫະ ກຳການທ່ອງທ່ຽວ.

ບົດທີ 2

ນິຍາມຂອງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ຄວາມແຕກຕ່າງຂອງປະເພດສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ
2. ປະເພດສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າຫ່ວງຫ້າມໃນບັນຊີ I, II, III

ເນື້ອໃນ

2.1 ນິຍາມຂອງສັດນໍາ - ສັດປ່າ

ສັດນໍາ ແມ່ນສັດທຸກຊະນິດທີ່ເກີດ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວ ຢູ່ໃນນໍ້າທໍາມະຊາດ ຫຼື ຖືກນໍາເອົາຈາກທໍາມະຊາດມາລ້ຽງ ເຊັ່ນ: ປາຂ່າ, ປາບົກ, ປາເລີມ ແລະ ອື່ນໆ

ສັດປ່າ ແມ່ນສັດທຸກຊະນິດທີ່ເກີດ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວ ຢູ່ໃນປ່າທໍາມະຊາດ ຫຼື ຖືກນໍາເອົາຈາກທໍາມະຊາດມາລ້ຽງ ເຊັ່ນ: ຊ້າງ, ເສືອ, ໝີ, ກວາງ, ຟານ, ລິງ, , ນົກ ແລະ ອື່ນໆ

ສັດເຄິ່ງປົກເຄິ່ງນໍາ ເປັນທັງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ເຊັ່ນ: ແຂ້, ເຕົ່າ ແລະ ອື່ນໆ

2.2 ຄວາມໝາຍຂອງຊະນິດພັນສັດນໍາສັດປ່າ

ຄໍາສັບຕ່າງໆ ທີ່ນໍາໃຊ້ໃນກົດໝາຍແມ່ນໄດ້ມີຄວາມໝາຍ ດັ່ງນີ້:

1). ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍ້ານົມໝາຍເຖິງ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທີ່ມີນົມ, ອອກລູກເປັນໂຕເຊັ່ນ: ປາຂ່າ, ຊ້າງ, ເສືອ, ລິງ, ເຈຍ, ຂະຍູ ແລະ ສັດອື່ນໆ

2). ສັດປີ້ກ ໝາຍເຖິງ ສັດທີ່ມີປີ້ກ, ຂົນ ແລະ ອອກໄຂ່ ເຊັ່ນ: ນົກຍຸງ, ແຮ້ງ, ກາ, ນົກກົດ, ໄກ່ປ່າ, ໄກ່ຂວາ ແລະ ສັດປີກອື່ນໆ

3). ສັດເລືອຄານໝາຍເຖິງ ສັດທີ່ມີກະດູກສັນຫຼັງ, ມີເກັດ, ອອງ ແລະ ອອກໄຂ່ ເຊິ່ງເຄື່ອນໄຫວໄປມາດ້ວຍການເລືອ ຫຼື ຄານ ເຊັ່ນ: ແຂ້, , ເຕົ່າ, ແລນ, ເຫ້ຍ ແລະ ສັດອື່ນໆ

4). ສັດເຄິ່ງປົກ ເຄິ່ງນໍາ ໝາຍເຖິງ ສັດທີ່ດໍາລົງຊີວິດ ຢູ່ເທິງປົກ ແລະ ຢູ່ໃນນໍ້າ, ອອກໄຂ່ເຊັ່ນ: ແຂ້, ເຕົ່າ, ກົບ ແລະ ສັດອື່ນໆ

5). ແມງໄມ້ ໝາຍເຖິງ ສັດຕີນຂໍ້, ບໍ່ມີກະດູກ, ມີປີກເຊັ່ນ: ແມງຄາມ, ເຜິ້ງ, ແມງແຄງ, ແມງດາ ແລະ ແມງໄມ້ອື່ນໆ

6). ຊະນິດພັນ ໝາຍເຖິງ ປະເພດສັດ ທີ່ມີຮູບຮ່າງ ແລະ ຄຸນລັກສະນະຄືກັນ ເຊິ່ງສາມາດປະສົມພັນ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນໄດ້

7). ການຂະຫຍາຍພັນໝາຍເຖິງ ການເພີ່ມຈຳນວນສັດ ດ້ວຍການປະສົມພັນ ຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ການປະສົມພັນທຽມ ຫຼື ການນຳໃຊ້ເຕັກນິກ ວິຊາການອື່ນໆ

8). ສາຍພັນສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ລຸ້ນ 1 ໝາຍເຖິງ ລູກ ທີ່ເກີດມາຈາກພັນ ແມ່ພັນ ສັດນຳແລະ ສັດປ່າ ທຳມະຊາດ ເຊິ່ງພັນ ແມ່ພັນນັ້ນໄດ້ຖືກນຳມາລ້ຽງ

9). ສາຍພັນສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ລຸ້ນ 2 ໝາຍເຖິງ ລູກຂອງ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ຂອງສາຍພັນສັດ ລຸ້ນ 1

10). ສາຍພັນສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ລຸ້ນ 3 ໝາຍເຖິງ ລູກຂອງ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ຂອງສາຍພັນ ສັດລຸ້ນ 2

11). ສິນສ່ວນຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ໝາຍເຖິງພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງສັດນຳ ຫຼື ສັດປ່າເຊັ່ນ: ຫົວ, ຂາ, ຕີນ, ໜັງ, ຊີ້ນ, ເລືອດ, ເຂົາ, ນິ້, ງາ, ແຂ້ວ, ກະດູກ, ບີ, ນຳມັນ, ໄຂ, ເກັດ, ອອງ, ຂົນ, ເລັບ, ຫາງ ແລະ ອະໄວຍະວະອື່ນໆ

12). ຜະລິດຕະພັນສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ໝາຍເຖິງການນຳເອົາສິນສ່ວນຂອງ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ມາປຸງແຕ່ງເປັນຜະລິດຕະພັນສຳເລັດຮູບ ຫຼື ເຄິ່ງສຳເລັດຮູບເຊັ່ນ: ຢາປົວພະຍາດ, ເຄື່ອງປະດັບ ແລະ ເຄື່ອງ ໃຊ້ອື່ນໆ

13). ຖິນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ໝາຍເຖິງບ່ອນດຳລົງຊີວິດ, ຂະຫຍາຍພັນຕາມທຳ ມະຊາດ ເຊັ່ນ: ປ່າໄມ້, ທົ່ງຫຍ້າ, ຖ່າ, ປຸງ, ແມນຳ ລຳເຊ, ຫ້ວຍ, ບຶງ, ໜອງ ຫຼື ດິນບໍລິເວນນຳ

14). ການອານຸລັກ ໝາຍເຖິງ ການຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ໂດຍມີການຄຸ້ມຄອງ ຕາມລະບຽບຫຼັກການ ເພື່ອໃຫ້ມີໄວ້ຕະຫຼອດໄປ ແລະ ສາມາດນຳໃຊ້ ຢ່າງຍາວນານ

15). ການປົກປັກຮັກສາ ໝາຍເຖິງການປ້ອງກັນ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ຢ່າງເຂັ້ມງວດ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ ຖືກທຳລາຍ ແລະ ສູນຫາຍໄປຈາກທຳມະຊາດ

16). ເຂດອານຸລັກພັນ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ໝາຍເຖິງ ພືນທີ່ປ່າໄມ້, ທີ່ດິນປ່າໄມ້ ແລະ ແຫຼງນຳ ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເປັນຖິນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ຊະນິດຕ່າງໆ ຕາມລະບຽບການ

17). ຟາມ ໝາຍເຖິງ ສະຖານທີ່ ທີ່ລັດອະນຸຍາດ ໃຫ້ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອນຳເອົາ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ມາລ້ຽງ ເປັນຈຳນວນຫຼາຍ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນ ເພື່ອເປັນສິນຄ້າ

18). ສິນທີ່ສັນຍາ ໝາຍເຖິງ ສິນທີ່ສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນສັດປ່າ ແລະ ພືດ ປ່າທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ ລະຫວ່າງຊາດ ເຊິ່ງ ສປປລາວ ເປັນພາຄີໃນວັນທີ 30 ພຶດສະພາ 2004

19). ການຂຶ້ນທະບຽນ ໝາຍເຖິງ ການເກັບກຳປະຫວັດ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນຂອງສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ທີ່ນຳມາລ້ຽງ ເຊັ່ນ: ຊື່, ອາຍຸ, ເພດ, ສີ, ນຳໜັກ, ພິມເລກລະຫັດປະຈຳຕົວສັດ, ຖິນກຳເນີດ, ປະເພດ, ສາຍພັນ, ຕຳນິຮູບປະເພນີ, ຈຸດພິເສດອື່ນ ແລະ ການຂຶ້ນທະບຽນກໍຍັງເປັນການຢັ້ງຢືນກຳມະສິດຂອງເຈົ້າ ຂອງສັດອີກດ້ວຍ

20). ການນຳເຂົາ ໝາຍເຖິງ ການນຳເອົາ ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ ຫຼື ສິນສ່ວນຂອງ ສັດນຳ ແລະ ສັດ ປ່າ ເຂົາມາ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຕາມລະບຽບການ

- 21). ການສົ່ງອອກ ໝາຍເຖິງ ການສົ່ງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ຫຼື ສິນສ່ວນ ຂອງ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທຸກຊະນິດອອກຈາກ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຕາມລະບຽບການ
- 22). ການສົ່ງອອກຄືນ ໝາຍເຖິງ ການສົ່ງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ຫຼື ສິນສ່ວນ ຂອງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທຸກຊະນິດ ທີ່ໄດ້ນໍາເຂົ້າມາໃນເມື່ອກ່ອນ ອອກຈາກ ສປປລາວ ຕາມລະບຽບການ
- 23). ການນໍາຜ່ານ ໝາຍເຖິງ ການນໍາເອົາ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ຫຼື ສິນສ່ວນ ຂອງສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າທຸກຊະນິດ ຜ່ານສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໄປປະເທດອື່ນຕາມລະບຽບການ
- 24). ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທໍາມະຊາດ ປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ໝາຍເຖິງ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ ໃນບັນຊີ I ເຊິ່ງເປັນສັດທີ່ຫາຍາກ ແລະ ໃກ້ຈະສູນພັນ
- 25). ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ປະເພດຄຸ້ມຄອງ ໝາຍເຖິງ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນບັນຊີ II ເຊິ່ງຈໍາເປັນຕ້ອງມີການຄຸ້ມຄອງ, ຖ້າຫາກບໍ່ໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປົກປັກຮັກສາ ກໍຈະກ້າວໄປສູ່ການສູນພັນໃນອະນາຄົດ
- 26). ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ປະເພດທົ່ວໄປ ໝາຍເຖິງ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນບັນຊີ III ເຊິ່ງບໍ່ໄດ້ຈັດເຂົ້າໃນສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ແລະ ປະເພດຄຸ້ມຄອງ
- 27). ການລ່າສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ໝາຍເຖິງການຫາ, ຈັບ, ຍິງ, ຂ້າ, ໂຫ່, ດັກ, ໄລ່ ຫຼືວິທີການອື່ນ
- 28). ການທໍາລະມານສັດ ໝາຍເຖິງ ການນໍາໃຊ້ແຮງງານສັດເກີນຂອບເຂດ, ຂາດຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການລ້ຽງດູ ແລະ ຮັກສາສຸຂະພາບຂອງສັດ, ໃຫ້ອາຫານບໍ່ພຽງພໍ, ທໍາຮ້າຍສັດ ແລະ ອື່ນໆ
- 29). ເຈົ້າໜ້າທີ່ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ໝາຍເຖິງ ພະນັກງານທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ກວດກາ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ
- 30). ການນໍາໃຊ້ຕາມຮີດຄອງ ໝາຍເຖິງ ການນໍາໃຊ້ ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ຕາມຄວາມເຊື່ອຖືບໍ່ເຄີຍໄດ້ປະຕິບັດກັນມາເປັນເວລາດົນນານ

2.3 ປະເພດຂອງສັດນໍາແລະສັດປ່າ

ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ຢູ່ສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວປະກອບດ້ວຍສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍານົມ, ສັດປີກ, ສັດເລືອຄານ, ສັດເຄິ່ງປີກ - ເຄິ່ງນໍາ ແລະ ແມງໄມ້ທຸກຊະນິດ

ສັດນໍາແລະສັດປ່າດັ່ງກ່າວ ແບ່ງອອກເປັນ 3 ປະເພດດັ່ງນີ້:

- 1). ສັດນໍາ ແລະສັດປ່າປະເພດຫ້ວງຫ້າມ
- 2). ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າ ປະເພດຄຸ້ມຄອງ
- 3). ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າປະເພດທົ່ວໄປ
  - ສັດນໍາ ແລະ ສັດປ່າປະເພດຫ້ວງຫ້າມທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນບັນຊີ I ແມ່ນສັດປະເພດຫາຍາກ, ໃກ້ຈະສູນພັນ, ມີຄຸນຄ່າສູງ ແລະມີຄວາມສໍາຄັນເປັນພິເສດຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ສິ່ງແວດລ້ອມແລະການສຶກສາຄົ້ນຄ້ວາທາງດ້ານວິທະຍາສາດ.
  - ສັດນໍາແລະສັດປ່າຄຸ້ມຄອງທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນບັນຊີ II ແມ່ນສັດນໍາແລະສັດປ່າທີ່ມີຄຸນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ແລະການສຶກສາຄົ້ນຄ້ວາທາງດ້ານວິທະຍາສາດ

- ສັດນໍ້າແລະສັດປ່າປະເພດທົ່ວໄປທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນບັນຊີ III ແມ່ນສັດນໍ້າແລະສັດປ່າທີ່ສາມາດຂະຫຍາຍພັນໄດ້ຕາມທຳມະຊາດຢ່າງກ້ວາງຂວາງຊຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ສິ່ງແວດລ້ອມແລະການສຶກສາຄົນຄ້ວາທາງດ້ານວິທະຍາສາດ.

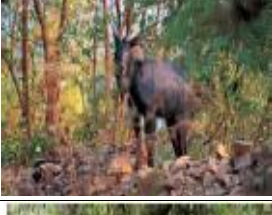

2.4 ບັນຊີ ແລະ ປະເພດຂອງສັດນໍ້າ-ສັດປ່າຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການອານຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງສັດນໍ້າ ແລະ ສັດປ່າຍືນຍົງ ແລະ ມີໄວ້ຕະຫຼອດໄປນັ້ນ ລັດຖະບານກໍໄດ້ຈັດບັນຊີ ແລະ ປະເພດຕາມແຕ່ລະຊະນິດການຄຸ້ມຄອງໃຫ້ສອດຄ່ອງ ດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 1:ບັນຊີລາຍຊື່ ສັດປ່າທຸກຊະນິດ ປະເພດ ຫ່ວງຫ້າມ ຫຼື ບັນຊີ I

ລ/ດ	ຊື່ພາສາລາວ	ຊື່ພາສາອັງກິດ	ຊື່ວິທະຍາສາດ	ຮູບພາບສັດ
ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍ້ານົມ ປະເພດ ຫ່ວງຫ້າມ ຫຼື ບັນຊີ I(44 ຊະນິດ)				
1.	ແຮດນໍ້າດຽວ	Lesser Onehorned Rhinoceros	<i>Rhinoceros sondaicus</i>	
2.	ແຮດສອງນໍ້	Asian Twohorned Rhinocero	<i>Dicerorhinus sumatrensis</i>	
3.	ງົວບາ	Kouprey	<i>Bos sauveli</i>	
4.	ຊ້າງ	Asian Elephant	<i>Elephas maximus</i>	
5.	ຄວາຍປ່າ	Wild Water Buffalo	<i>Bubalus arnee</i>	

6.	ງົວປ່າ	Banteng	<i>Bos javanicus</i>	
7,	ເມີຍ - ກະທົງ	Gaur	<i>Bos gaurus</i>	
8.	ໝື່ອຍ	Sun Bear	<i>Ursus malayanus</i>	
9.	ໝີຄວາຍ	Asiatic Black Bear	<i>Ursus thibetanus</i>	
10.	ເສືອໂຄ່ງ	Tiger	<i>Panthera tigris</i>	
11.	ເສືອດາວ	Leopard	<i>Panthera pardus</i>	
12.	ເສືອຕະກູດ (ເສືອລາຍເມກ)	Clouded Leopard	<i>Pardofelis nebulosa</i>	
13.	ເສືອໄຟ	Asian Golden Cat	<i>Catopuma temmincki</i>	

14.	ເສືອແມວລາຍ ຫີນອ່ອນ	Marbled Cat	<i>Pardofelis marmorata</i>	
15.	ເສືອແມວກິນປາ	Fishing Cat	<i>Prionailurus viverrinus</i>	
16.	ແມວໂພງ	Fishing Cat	<i>Prionailurus viverrinus</i>	
17.	ໂອງ-ມັງ	Eld' s Deer	<i>Cervus eldii</i>	
18.	ຊາຍ (ກວາງ ຊາຍ)	Hog Deer	<i>Axis porcinus</i>	
19.	ເຍືອງຜາ	Long-tailed Goral	<i>Naemorhedus caudatus</i>	
20.	ເຍືອງ	Southern Serow	<i>Naemorhedus sumatraensis</i>	
21.	ໝູ່ງວງ	Asian Tapir	<i>Tapirus indicus</i>	

22.	ຂາແດງ	Douc Langur	<i>Pygathrix nemaeus</i>	
23.	ທະນິທຸກຊະນິດ	All gibbon species	<i>Hylobates spp.</i> <i>Nomascus spp.</i>	
24.	ໂຄ່ງ	Francois' s Langur	<i>Semnopithecus francoisi</i>	
25.	ຄ່າງ (ຕະຫລຸງ)	Silvered Langur	<i>Semnopithecus cristatus</i>	
26.	ກວາງດາວ	Spotted Deer	<i>Cervus nippon</i>	
27.	ກວາງ	Sambar	<i>Cervus unicolor</i>	
28.	ເສົາລາ	Saola	<i>seudoryx nghetinhensis</i>	
29.	ຟານເຂົາໃຫຍ່	Large-antlered Muntjac	<i>Muntiacus vuquangensis</i>	

30.	ຟານດົງ	Roosevelts' Muntjac	<i>Muntiacus rooseveltorum</i>	
31.	ບ່າງລ້ວ	Indian Giant Flying Squirrel	<i>Petaurista philippensis</i>	
32.	ນາກນໍາທຸກ ຊະນິດ	All otters	<i>Lutra sp.</i>	
33.	ຂະຍຸ	Kha-nyou	<i>Laonastes aenigmamus</i>	
34.	ລິນງົວ	Sunda Pangolin	<i>Manis javanicus</i>	
35.	ລິ້ນຄວາຍ	Chinese Pangolin	<i>Manis Pintadactyla</i>	
36.	ລິງລິມທຸກ ຊະນິດ	All loris species	<i>Nycticebus sp.</i>	
37.	ໝາຈອກ	Golden Jackal	<i>Canis aureus</i>	

38.	ໝາໄນ	Dhole	<i>Cuon alpinus</i>	
39.	ເຫງິນຫາງກ່ານ	Large Spotted Civet	<i>Viverra megaspila</i>	
40.	ເຫງິນລາຍພາດກອນ	Owston's Civet	<i>Hemigalus owstoni</i>	
41.	ເຫງິນຫາງປ້ອງ	Spotted Linsang	<i>Prionodon pardicolor</i>	
42.	ຈອນຟອນຫລັງຂາວ	Striped-back Weasel	<i>Mustela strigidorsa</i>	
43.	ກະຕ່າຍລາຍເສືອ	Annamite Striped Rabbit	<i>Nesolagus timminsi</i>	
44.	ປາຂ່າ	rrawaddy Dolphin	<i>Orcaella brevirostris</i>	
ສັດເລືອຄານປະເພດຫ້ອງຫ້າມບັນຊີ ມີ (08 ຊະນິດ)				
1.	ແຂ້	Siamese Crocodile	<i>Crocodylus siamensis</i>	

2.	ເຕົາຄໍາ	Chinese Threestriped BoxTurtle	<i>Cuora trifasciata</i>	
3.	ເຕົາກຸຍຫົວໃຫຍ່ (ປຸລຸ)	Big-headed Turtle	<i>Platysternon megacephalum</i>	
4.	ເຕົາງັບເຜິງ	Indochinese Box Turtle	<i>Cuora galbinifrons</i>	
5.	ເຕົາເຜິ້ງ(ເຕົ້ອ)	Impressed Tortoise	<i>Manouria impressa</i>	
6.	ງູຈິງອາງ	King Cobra	<i>Ophiophagus hannah</i>	
7.	ງູຫຼາມ	Rock Python	<i>Python molurus</i>	
8.	ງູເຫຼືອມ	Reticulated Python	<i>Python reticulatus</i>	
ສັດປົກປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ຫຼື ບັນຊີ (ມີ 36 ຊະນິດ)				
1.	ນົກຍຸງ	Green Peafowl	<i>Pavo muticus</i>	
2.	ນົກກົກຄໍຄໍາ	Great Hornbill	<i>Buceros bicornis</i>	

3.	ນົກກົກຄໍແດງ	Rufous-necked Hornbill	<i>Aceros nipalensis</i>	
4.	ນົກກົກຄໍເອີມ	Wreathed Hornbill	<i>Aceros undulatus</i>	
5.	ແຮ້ງທຸກຊະນິດ	All species of vulture	<i>Gyps, Aegyplus,</i> <i>Sarcogyps sp.</i>	
6.	ນົກວຸ່ວ່າວ (-ນົກຍຸງທອງ)	Crested Argus	<i>Rheinardia ocella</i>	
7.	ນົກເປັດກາ	White-winged Duck	<i>Cairina scutulata</i>	
8.	ນົກຂຽນ	Sarus Crane	<i>Grus antigone</i>	
9.	ນົກກາບບົວ	Painted Stork	<i>Mycteria</i> <i>leucocephala</i>	
10.	ນົກອຸ້ມລົວ	Giant Ibis	<i>Pseudibis gigantea</i>	
11.	ໄກ່ຂວາຫຼວງ- (ໄກ່ຂວາຫຼັງຂາວ)	Silver Pheasant	<i>Lophura nycthemera</i>	

12.	ໄກ່ຂວານິນ	Siamese Fireback	<i>Lophura diardi</i>	
13.	ນົກກາງກອດ	Grey Peacock-Pheasant	<i>Polyplectron bicalcaratum</i>	
14.	ນົກຄໍກ່ານ	Woolly-necked Stork	<i>Ciconia episcopus</i>	
15.	ນົກກະຊຸມທຸກຊະນິດ	All adjutants	<i>Leptoptilos sp.</i>	
16.	ນົກສ້ອນຫອຍຫົວດໍາ	Black-headed Ibis	<i>Threskiornis melanocephalus</i>	
17.	ນົກເຄົ້າ(ນົກທົດຫີໃຫຍ່)	Spot-bellied Eagle Owl	<i>Bubo nipalensis</i>	
18.	ນົກເທບ	Purple Swamphen	<i>Porphyrio porphyrio</i>	
19.	ນົກໄຊຄໍແດງ	Red-collared Woodpecker	<i>Picus rabieri</i>	
20.	ແຫຼວປານ້ອຍ	Imperial Eagle	<i>Aquila heliaca</i>	

21.	ນົກມູມທົ່ງ	Green Imperial Pigeon	<i>Ducula aenea</i>	
22.	ນົກສີດາທຸກຊະນິດ	All tern species	<i>Sterna sp.</i> <i>and Chlidonias sp.</i>	
23.	ນົກກະສາຄໍຄຳ	Black-necked Stork	<i>Ephippiorhynchus asiaticus</i>	
24.	ນົກເປັດໜ້າດຳ	Masked Finfoot	<i>Heliopais personata</i>	
25.	ນົກກະແຕ	Great Thick-knee	<i>Esacus recurv</i>	
26.	ແຫຼວຫົວຂາວໂຕແດງ	Brahminy Kite	<i>Haliastur indus</i>	
27.	ນົກການຳນ້ອຍ	Little Cormorant	<i>Phalacrocorax niger</i>	
28.	ນົກເປັດປ່ອງ	Cotton Pygmy Goose	<i>Nettapus coromandelianus</i>	
29.	ນົກກະແຕ້ຫ້ວຍ	River Lapwing	<i>Vanellus duvaucelii</i>	

30.	ແຫຼວປາຫົວມົນນ້ອຍ	Lesser Fish Eagle	<i>Ichthyophaga humilis</i>	
31.	ແຫຼວປາຫົວມົນໃຫຍ່	Grey-headed Fish Eagle	<i>Ichthyophaga ichthyaetus</i>	
32.	ນົກກະຈາບຄໍາ	Asian Golden Weaver	<i>Ploceus hypoxanthus</i>	
33.	ນົກຄໍ່ຽງ	Oriental Darter	<i>Amhinga melanogaster</i>	
34.	ນົກແຂກເຕົາ(ນົກແກ້ວເອິກແດງ)	Red-breasted Parakeet	<i>Psittacula alexandri</i>	
35.	ນົກກົດປິດ	Greater Coucal	<i>Centropus Sinensis</i>	
36.	ນົກໄຊ້(ນົກຫອນຂວານ)	Hoopoe	<i>Upupa epops</i>	
ສັດນໍາ ປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ຫຼື ບັນຊີ I (ມີ 07 ຊະນິດ)				
1.	ປາບິກ	Giant Catfish	<i>Pangasianodongigas</i>	
2.	ປາໄຫຼໄຟຟ້າ	Electric Eel	<i>Anguilla marmorata</i>	

3.	ປາຝາໄລ	Mekong stingray	<i>Dasyatis laosensis</i>	
4.	ປາກວາງ	Croaker	<i>Boesemani microlepis</i>	
5.	ປາເລີມ		<i>Pangasius sanitwongsei</i>	
6.	ປາເສືອ	Tiger Perch	<i>Systomus partipentazona</i>	
7.	ປາແມວ	Cat Face Fish	<i>Setipinna melanochir</i>	

ສັດເຄິ່ງບົກ ເຄິ່ງນໍ້າ ປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ຫຼື ບັນຊີ I (ມີ 01 ຊະນິດ)

1.	ປາຕິນ	Lao Salamander	<i>Paramesotriton laosensis</i>	
----	-------	----------------	---------------------------------	---

ຕາຕະລາງທີ 2: ບັນຊີລາຍຊື່ ສັດນໍ້າ-ສັດປ່າ ທຸກຊະນິດ ປະເພດ ຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ບັນຊີ II

ລ/ດ	ຊື່ພາສາລາວ	ຊື່ພາສາອັງກິດ	ຊື່ວິທະຍາສາດ	ຮູບພາບສັດ
ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍ້ານົມ ປະເພດຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ບັນຊີ II (ມີ 15 ຊະນິດພັນ).				
1.	ຟານເຫຼົ້າ	Red Muntjac	<i>Muntiacus muntjac</i>	

2.	ໄກ້	Lesser MouseDeer	<i>Tragulus javanicus</i>	
3.	ໝູ່ລິ້ງ	Hog Badger	<i>Arctonyx collaris</i>	
4.	ໝາລິ້ງ	Large-toothed Ferret Badger	<i>Melogale personata</i>	
5.	ເຈ້ຍທຸກຊະນິດ	All bat species	<i>Chiroptera</i>	
6.	ຫອນ	Asiatic Brush tailed Porcupine	<i>Atherurus macrourus</i>	
7.	ໝັ້ມ	East Asian Porcupine	<i>Hystrix brachyura</i>	
8.	ລິງທຸກຊະນິດ	All macaques	<i>Macaca sp.</i>	
9.	ກະຮອກທຸກຊະນິດ	Black Giant Squirrel	<i>Ratufa bicolor</i>	
10.	ກະຕ້າຍປ່າທໍາມະດາ	Siamese Hare	<i>Lepus peguensis</i>	
11.	ອິນໄຫຍ່	Large Bamboo Rat	<i>Rhizomys sumatrensis</i>	

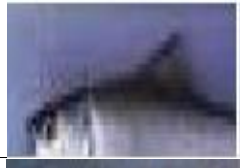

12.	ຈອນຟອນທຸກຊະນິດ	All mongoose species	<i>Herpestes sp.</i>	
13.	ເຫັງນຫາງຂໍ້	Masked Palm Civet	<i>Paguma larvata</i>	
14.	ເຫັງນໝີ	Binturong	<i>Arctictis binturong</i>	
15.	ເຫັງນອີ້ມ		<i>Paradoxurus sp.</i>	
ສັດເລືອຄານປະເພດຄຸ້ມຄອງຫຼື ບັນຊີ II (ມີ 13 ຊະນິດພັນ)				
1.	ແລນ	Bengal Monitor	<i>Varanus bengalensis</i>	
2.	ເຫັຍ	Water Monitor	<i>Varanus salvator</i>	
3.	ກະທ້າງ	Water Dragon	<i>Pysignathus cocincinus</i>	
4.	ເຕົາງັບດໍາ	Malayan Box Turtle	<i>Cuora amboiensis</i>	
5.	ເຕົາຫວາຍ	Giant Asian Pond	<i>Heosemys grandis</i>	

		Turtle		
6.	ເຕົ້າກິນ	Yellow-headed Temple Turtle	<i>Hieremys annandalii</i>	
7.	ເຕົ້າສາມສັນ	Keeled Box Turtle	<i>Pyxidea mouhotii</i>	
8.	ເຕົ້າສາມຫລ່ຽມກົງ	Keeled Box Turtle	Keeled Box Turtle	
9.	ເຕົ້າຫົວສີ່ຕາ	Four-eyed Turtle	<i>Sacalia quadriocellata</i>	
10.	ເຕົ້າເພັກ	Elongated Tortoise	<i>Indotestudo elongata</i>	
11.	ເຕົ້ານາ		<i>Xenochrophis flaviunctata</i>	
12.	ປາຝາອອງທຸກຊະນິດ	Fresh water turtles	<i>Amyda sp.</i>	
13.	ງູທຸກຊະນິດ	All cobra species	<i>Naja sp.</i>	
ສັດປົກປະເພດຄູ່ມຄອງ ຫຼື ບັນຊີ II (ມີ 21 ຊະນິດ)				
1.	ນົກແກງ	Oriental Pied Hornbill	<i>Anthracoceros albirostris</i>	

2.	ນົກໝານ້ອຍ (ນົກກົກແກງ)	Brown Hornbill	<i>Anorrhinus tickelli</i>	
3.	ນົກສາລິກາ	Hill Myna	<i>Gracula religiosa</i>	
4.	ນົກຫົວຂວານ	All woodpecker Species	<i>Picidae</i>	
5.	ນົກແກ້ວທຸກຊະນິດ	All parakeets Species	<i>Psittacula sp.</i>	
6.	ນົກເປັດລາຍ	Garganey	<i>Anas querquedula</i>	
7.	ນົກເຂົ້າທອງ	Red collared Dove	<i>Streptopelia tranquebarica</i>	
8.	ນົກກະສາແດງ	Purple Heron	<i>Ardea purpurea</i>	
9.	ນົກເຄົ້າທຸກຊະນິດ	All owls	<i>Tytonidae and Strigidae</i>	
10.	ນົກກະແຕ້ແວດ	Red-wattled Lapwing	<i>Vanellus indicus</i>	
11.	ນົກອ້ຽງໂມ່ງ	Common Myna	<i>Acridotheres tristis</i>	

12.	ນົກກະເວົາ	Asian Koel	<i>Eudynamys scolopacea</i>	
13.	ນົກເຕັນຊິວ	Common King fisher	<i>Alcedo atthis</i>	
14.	ນົກຕັງລໍ	Great Barbet	<i>Megalaima virens</i>	
15.	ນົກຂັນ	Spotted Dove	<i>Streptopelia chinensis</i>	
16.	ນົກເຂົ້າຂຽງ	Pale-capped Pigeon	<i>Columba punicea</i>	
17.	ນົກຕູມ	Watercock	<i>Gallicrex cinerea</i>	
18.	ນົກເປົ້າທຸກຊະນິດ	All green pigeons	<i>Treron sp.</i>	
19.	ແຫຼວມຸມ	Changeable Hawk Eagle	<i>Spizaetus cirrhatus</i>	
20.	ນົກຍາງທຸກຊະນິດ	All egrets	<i>Egretta sp.</i>	
21.	ນົກແຕວແລວທຸກຊະນິດ	All pitas	<i>Pitta sp.</i>	

ສັດນໍາປະເພດຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ບັນຊີ II (ມີ 09 ຊະນິດ)				
1.	ປາເຄິງ		<i>Mystus microphthalmus</i>	
2.	ປາຊວຍແຂ້ວ		<i>Pangasianodon hypophthalmus</i>	
3.	ປາເອິນຂາວ		<i>Probarbus labeamajor</i>	
4.	ປາຄູນ		<i>Wallago leeri</i>	
5.	ປາແດງ		<i>Tor sp.</i>	
6.	ປານາງແດງ		<i>Hemisilurus mekongensis</i>	
7.	ປາພອນ		<i>Cirrhinus microlepis</i>	
8.	ປາໝາກຫວາຍ		<i>Luciosoma bleekert</i>	
9.	ປາແກງ		<i>Cirrhinus molitore</i>	
ແມງໄມ້ປະເພດຄຸ້ມຄອງ ຫຼື ບັນຊີ II (ມີ 07 ຊະນິດ)				
1.	ເຜິ້ງ ທຸກຊະນິດ	All Bees Species		

2.	ແມງກະເບືອທຸກຊະນິດ	All Butterflies Species		
3.	ແມງຄາມທຸກຊະນິດ	Beetle Family		
4.	ແມງຂັບເຄື່ອງທຸກຊະນິດ	Beetle Family		
5.	ຕໍ່ຊຸມ			
6.	ຕໍ່ຫົວເສືອ		Above	
7.	ບຶງ	Black Widow	Above	

ຕາຕະລາງທີ 3: ບັນຊີລາຍຊື່ ສັດນໍາ-ສັດປ່າ ທຸກຊະນິດ ປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III

ລ/ດ	ຊື່ພາສາລາວ	ຊື່ພາສາອັງກິດ	ຊື່ວິທະຍາສາດ	ຮູບປະກອບ
ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມ ປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III (ມີ 06 ຊະນິດ)				
1.	ໜູ່ປ່າ	Boar	<i>Sus scrofa</i>	
2.	ກະຮອກດິນແກ້ມແດງ	Red cheeked squirrel	<i>Dremomys rufigenis</i>	

3.	ກະຮອກທ້ອງແດງ	Pallars's Squirrel	<i>Callosciurus erythraeus</i>	
4.	ກະເລນ	Irrawaddy Squirrel	<i>Callosciurus pygerythrus</i>	
5.	ກະຈ້ອນ	Berdmore's squirrel	<i>Menetes berdmorei</i>	
6.	ບ່າງຫູດໍາ	Black flying squirrel	<i>Aeromys tephromelas</i>	

ສັດເລືອຄານປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III (ມີ 08 ຊະນິດ)

1.	ງູສິງດົງ		<i>Zamenis sp</i>	
2.	ງູສິງສາ	Radiated Ratsnake	<i>Elaphe rediata</i>	
3.	ງູຂຽວທຸກຊະນິດ	All Green snake species	<i>Trimeresurus gramineus</i>	
4.	ງູກະບາທຸກຊະນິດ	All Cat snake species	<i>Agkistrodon rhodostoma</i>	
5.	ກັບແກ້ທຸກຊະນິດ	All Gekko species	<i>Gekkonidea sp</i>	

6.	ແຍ້	Common butterfly lizard	<i>Leiolepis sp</i>	
7.	ກະປອມ	Forest Crested lizard	<i>Calotes emma</i>	
8.	ຈີໂກະ		<i>Scincidae sp</i>	

ສັດປົກປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III (ມີ 05 ຊະນິດ)

1.	ນົກໄກ່ນາ	White Breasted Waterhen	<i>Amauromis phoenicurus</i>	
2.	ໄກ່ປ່າ	Red Junglefowl	<i>Gallus gallus</i>	
3.	ນົກແຊວ	Drongo Species	<i>Dicurus sp</i>	
4.	ນົກກະທາ	Scaly-breasted partridge	<i>Arborophila chloropus</i>	
5.	ນົກຊຸ້່ມ	Barred Buttonquall	<i>Tumlx susciter</i>	

ສັດນໍ້າ ປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III (ມີ 17 ຊະນິດ)

1.	ປາແຂ້		<i>Bagarius yarrelli</i>	
----	-------	--	--------------------------	---

2.	ປານາເງິນ		<i>Micronema bleeked</i>	
3.	ປາກະໂທ		<i>Catlocarpio siamensis</i>	
4.	ປາຕອງກາຍ		<i>Chitala blanci</i>	
5.	ປາຕອງນາ		<i>Notopterus notopterus</i>	
6.	ປາໂຕ		<i>Channa striata</i>	
7.	ປາຈາດ		<i>Poropuntius sp</i>	
8.	ປາໂຈກ		<i>Cyclocheilichthys enplos</i>	
9.	ປາວຽນໄຟ		<i>Barbodes schwanefeldi</i>	
10.	ປາປາກຄໍາ		<i>Hypsibarbus wetmorei</i>	

11.	ປາເກາະ		<i>Gyrinocheilus pennocki</i>	
12.	ປາກົດໝໍ		<i>Hermibagrus wycki</i>	
13.	ປາປິ່ງ		<i>Pangasius iarnaudiel</i>	
14.	ປາບູ່		<i>Oxyeleotris mos morata</i>	
15.	ກຸ້ງທຸກຊະນິດ	All shrim species		
16.	ກະປູແດງ	Red Crab		
17.	ຫວຍທຸກຊະນິດ	All snail species		
ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນ້ຳ ປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III (ມີ 03 ຊະນິດ)				
1.	ອີງ	Toad	<i>Kaloula mediolineata</i>	
2.	ກົບ-ຂຽດ	Common lowland frog	<i>Rana rugulosa</i>	

3.	ຄັນຄາກ	Commn Asiatic Toad	<i>Bufo melanostictus</i>	
ແມງໄມ້ປະເພດທົ່ວໄປ ຫຼື ບັນຊີ III (ມີ 05 ຊະນິດ)				
1.	ແມງດາ	Meang Da		
2.	ແມງແຄງ			
3.	ແມງຈີ່ໝູນ			
4.	ແມງມັນ			
5.	ສັດທີ່ຢູ່ໃຕ້ດິນ ແລະ ເທິງໜ້າດິນ: ງູດິນ, ຂີ້ກະເດືອນ ປິງ, ຖາກ, ຂີ້ເຂັບ, ແມງເງົາ ແລະ ອື່ນໆ			

ບົດທີ 3

ການອານຸລັກສັດນໍາສັດປ່າ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ຫຼັກການຈັດສັນ ແລະ ການອານຸລັກສັດນໍາສັດປ່າ
2. ສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ສັດນໍາສັດປ່າລຸດລົງ
3. ລະບົບນິເວດຂອງສັດນໍາສັດປ່າ
4. ພຶດຕິກຳຂອງສັດນໍາສັດປ່າ

ເນື້ອໃນ

3.1 ຫຼັກການຈັດສັນ ແລະ ອານຸລັກສັດນໍາສັດປ່າ

ເມື່ອເຫັນວ່າບົດບາດຂອງສັດນໍາແລະສັດປ່າທີ່ມີຕໍ່ສັງຄົມມະນຸດ, ການອານຸລັກຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວຈຶ່ງເປັນບັນຫາອັນຮີບດ່ວນ ແລະ ແມ່ນໜ້າທີ່ຂອງໝົດທຸກຄົນທີ່ຈະຊ່ວຍປົກປັກຮັກສາໄວ້. ການອານຸລັກຊັບພະຍາກອນສັດປ່ານີຈຶ່ງຄວນມີຫຼັກການດໍາເນີນວຽກງານດັ່ງນີ້:

3.1.1 ການປ້ອງກັນເພື່ອໃຫ້ສັດປ່າມີຢູ່ຕະຫຼອດໄປ

ການປ້ອງກັນນັບວ່າເປັນສິ່ງສໍາຄັນສໍາລັບການຈັດສັນປ່າເພາະຖ້າຫາກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າຊະນິດຕ່າງໆໄວ້ໄດ້ແລ້ວເຮົາຈຶ່ງສາມາດດໍາເນີນການຈັດສັນປ່າໃຫ້ເກີດຜົນດີໄດ້

3.1.2 ການອານຸລັກບ່ອນຢູ່ອາໄສ, ແຫຼ່ງນໍ້າແລະອາຫານ

ໝາຍເຖິງການປ້ອງກັນ, ການບົວລະບັດຮັກສາ ແລະ ການປັບປຸງບ່ອນຢູ່ອາໄສ, ແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ອາຫານສັດປ່າໃຫ້ຢູ່ສະພາບທີ່ດີ ເພື່ອສ້າງຜົນປະໂຫຍດແກ່ສັດປ່າໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ

3.1.3 ການຄົ້ນຄວ້າທາງດ້ານວິຊາການ

ຖືວ່າເປັນພື້ນຖານໃນການຈັດສັນສັດປ່າເພື່ອຈະໄດ້ນໍາເອົາຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈໄປນໍາໃຊ້ກັບການຈັດສັນສັດປ່າໃນອານາຄົດ ເຮັດໃຫ້ສັດປ່າມີຈໍານວນເພີ່ມຂຶ້ນ

3.1.4 ການໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກສັດປ່າ

ນອກຈາກຈະຮັກສາສັດປ່າໄວ້ໃຫ້ໝັ້ນຄົງແລ້ວເຮົາກໍຕ້ອງຮູ້ໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກສັດປ່າໃຫ້ຫຼາຍເທົ່າທີ່ຈະຫຼາຍໄດ້ໂດຍບໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວອີກດ້ວຍເຊັ່ນ: ຈັດສະຖານທີ່ບ່ອນທ່ຽວຊົມສັດປ່າໃຫ້ເປັນບ່ອນພັກຜ່ອນແກ່ສັງຄົມຫຼືສຶກສາຫາຄວາມຮູ້, ຖ້າຫາກມີສັດປ່າຫຼາຍ ກໍຄວນມີການອານຸຍາດໃຫ້ລ່າສັດແບບຖືກຕ້ອງມີຫຼັກການ, ມີລະບຽບຄັກແນ່ແລະມີພະນັກງານຄຸ້ມຄອງ

3.2 ສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ສັດປ່າແລະສັດປ່ານັບມື້ຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ

ປະຈຸບັນສາເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ສັດປ່ານັບມື້ຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງຖ້າສັງລວມແລ້ວຈະມີຢູ່ 2 ປະການໃຫຍ່ຄື:

3.2.1 ການລ່າສັດໂດຍບໍ່ມີຂອບເຂດໃນອະດີດ ແລະປະຈຸບັນ

ການລ່າສັດໃນໄລຍະທີ່ຜ່ານມາ ແລະປະຈຸບັນເປັນເຫດໃຫ້ສັດປ່າຫຼຸດຜ່ອນຈຳນວນລົງຢ່າງໄວວາ ປະຊາຊົນລາວເຮົາປະມານ 90% ໄດ້ອາໄສທຳມະຊາດ ເປັນບ່ອນທຳມາຫາກິນ, ນອກຈາກເຄື່ອງປ່າຂອງ ດົງແລ້ວກໍແມ່ນການລ່າສັດ ເຊິ່ງການລ່າສັດນັ້ນອອກຈາກຈະຮັບໃຊ້ພາຍໃນຄອບຄົວແລ້ວຍັງສົ່ງອອກຂາຍຕາມທ້ອງຕະຫຼາດເພື່ອເພີ່ມລາຍໄດ້ໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ.ນອກນັ້ນ, ປະຊາຊົນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ຢູ່ຕາມຕົວເມືອງກໍພະຍາຍາມສ້າງຄວາມສະນຸກສະໜາມໃຫ້ແກ່ຕົນເອງດ້ວຍການລ່າສັດ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຂໍ້ກຳນົດກົດລະບຽບແຕ່ຢ່າງໃດພ້ອມນັ້ນອາວຸດທີ່ໃຊ້ລ່າສັດກໍທັນສະໄໝຂຶ້ນເຮັດໃຫ້ສັດປ່າບາງຊະນິດຖືກລ່າຈົນເກືອບຈະສູນພັນແລ້ວ.

3.2.2 ການທຳລາຍບ່ອນຢູ່ອາໄສແລະ ແຫຼ່ງອາຫານຂອງສັດປ່າ

ເນື່ອງຈາກປະເທດລາວເຮົາເປັນປະເທດທີ່ດ້ອຍພັດທະນາ, ປະຊາຊົນສ່ວນໃຫຍ່ທຳມາຫາກິນໂດຍອາຊີບການກະສິກຳ, ອີງຕາມສະພາບພູມມີປະເທດຂອງບ້ານເຮົາເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍຕ້ອງດຳລົງຊີວິດດ້ວຍການເຮັດໄຮ່. ປະຊາຊົນນັບມື້ເພີ່ມຂຶ້ນຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານສະບຽງອາຫານກໍເພີ່ມຂຶ້ນປ່າໄມ້ເຊິ່ງເປັນແຫຼ່ງອາຫານ ແລະ ບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງສັດປ່າຈຶ່ງຖືກບຸກລຸກທຳລາຍຢ່າງຂະໜາດໃຫຍ່ ເຮັດໃຫ້ສັດປ່າຂາດບ່ອນຢູ່ອາໄສ, ຂາດອາຫານ, ຂາດນ້ຳ ຫຼື ອື່ນໆບາງຊະນິດໄປອາໄສຢູ່ບ່ອນອື່ນ ຫຼື ບາງຊະນິດກໍຖືກຕາມລ່າຈົນຕາຍໄປໃນທີ່ສຸດ ແລະ ບາງຊະນິດກໍສູນພັນໄປ ແລະ ອີກບາງຊະນິດກໍໃກ້ຈະສູນພັນໄປໃນອານາຄົດອັນໜ້າໝັ້ນ ຈາກເຫດການດັ່ງກ່າວນີ້, ຈຶ່ງເປັນໜ້າວິຕົກທີ່ສັດປ່າບາງຊະນິດໃກ້ຈະສູນພັນໄປ. ດັ່ງນັ້ນ, ການສະຫງວນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງສັດປ່າໄວ້ໃຫ້ໄດ້ນັ້ນເປັນສິ່ງຈຳເປັນທີ່ພວກເຮົາຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ກຳຈັດບັນຫານີ້ໃຫ້ໝົດໄປ ເຊິ່ງການກຳຈັດບັນຫານີ້ກໍບໍ່ແມ່ນຈະໃຊ້ເວລາໃດໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນຈະຕ້ອງໃຊ້ເວລາອັນຍາວນານ. ສະນັ້ນ, ພວກເຮົາຄວນເຂັ້ມແຂງຕໍ່ການປະຕິບັດກົດລະບຽບໄປພ້ອມໆກັບການປົກປັກຮັກສາ ແລະດຳເນີນການຈັດສັນໃຫ້ເຂົ້າສູ່ລະບຽບການ. ຖ້າຫາກບໍ່ມີມາດຕະການອັນເດັດຂາດໃດໜຶ່ງເພື່ອປົກປັກຮັກສາສັດປ່າແລ້ວ ໃນອີກ 10 ປີຂ້າງໜ້ານີ້ພັນສັດ 13 ແນວພັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ຈະສູນພັນຢ່າງສິ້ນເຊີງ ເຊັ່ນ: ຊ້າງ, ເມີຍ, ທະນີແຂນຂາວ, ຄ່າງ, ລົງກັງ, ໜີຂໍ່,ໜີຂາວ, ເສືອໂຄ່ງ, ເສືອດາວ, ເສືອເຫຼືອງ, ເສືອແມວ, ເຍືອງ, ໝູລີ່ງ ແລະ ໝາໄນ.

3.3 ລະບົບນິເວດຂອງສັດປ່າ ແລະ ສັດປ່າ

3.3.1 ລະບົບນິເວດທາງດ້ານປ່າໄມ້

ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ແມ່ນລະບົບໜຶ່ງທີ່ມີ ສາຍພົວພັນ ລະຫວ່າງ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ແລະ ສິ່ງບໍ່ມີຊີວິດ ທີ່ດຳລົງຄົງຕົວຢູ່ຕາມທຳມະຊາດ, ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ຍັງມີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອັນລຳຄ່າ, ທີ່ມີລະບົບນິເວດສະເພາະ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ຊີວະນາໆພັນ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ທີ່ດິນປ່າໄມ້ອີກດ້ວຍ

ຢູ່ໃນລະບົບນິເວດທາງດ້ານປ່າໄມ້ ນອກຈາກຈະມີ ຊີວະນາໆພັນ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ທີ່ດິນປ່າໄມ້ ແລ້ວຍັງມີສັດປ່ານາໆຊະນິດທີ່ອຸດົມສົມບູນອາໄສຢູ່ເປັນຕົ້ນແມ່ນ: ສັດກິນເນື້ອ, ສັດກິນຫຍ້າ ແລະ ສັດປັກ ແລະ ແມງໄມ້ຕ່າງໆ

ສັດແຕ່ລະຊະນິດນີ້ ແມ່ນມີລະບົບນິເວດໃນການດໍາລົງຊີວິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນເຊັ່ນ: ຈໍາພວກທີ່ດໍາລົງຊີວິດຢູ່ໃນຖໍ້າ, ໃນຮູ, ໃນໂກນໄມ້, ໃນຮາງ ແລະ ບ່ອນອື່ນໆ ເຊິ່ງມີວິຖີຊີວິດການຊອກຫາກິນທີ່ແຕກຕ່າງກັນຄື: ຊະນິດທີ່ຫາກິນຕາມກາງເວັນ, ກາງຄືນ ແລະ ທາງເວັນທາງຄືນອີກດ້ວຍລັກສະນະພື້ນທີ່ໃນການຫາກິນຂອງສັດປ່າສ່ວນຫຼາຍແລ້ວເປັນ ປຸງ, ເຂດດິນທາມ ແລະ ດິນເຄັມ, ເຂດທົງຫຍ້າ ແລະ ເຂດອື່ນໆອີກ

3.3.2 ລະບົບນິເວດທາງດ້ານແຫຼ່ງນໍ້າ

ນໍ້າ ຫຼື ສາຍນໍ້າແມ່ນຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ຊະນິດໜຶ່ງທີ່ເປັນທາດແຫຼວເຊິ່ງແມ່ນ ຊັບພະຍາກອນຕົ້ນຕໍ ແລະ ພື້ນຖານກ່ວາໝູ່ ໃນບັນດາຊັບພະຍາກອນແຫຼ່ງນໍ້າ. ຊັບພະຍາກອນ ແຫຼ່ງນໍ້າເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ຫຼື ບໍ່ມີຊີວິດຢູ່ໃນນໍ້າເຊັ່ນ: ພືດ, ສັດນໍ້າ, ຫິນ, ຫິນແຮ່, ຊາຍ, ຕົມ, ແຮ່ທາດ ແລະ ອື່ນໆ ລະບົບນິເວດແຫຼ່ງນໍ້າຕ້ອງເປັນລະບົບທີ່ປອດໃສ່, ມີຊ່ອງວ່າງອາກາດສູງ, ມີປະລິມານມວນທາດຊີວະພາບຫຼາຍ, ມີອາຫານທີ່ອຸດົມສົມບູນ, ມີວາງເພື່ອການລີ້ໄພ ແລະ ແຜ່ຜັນ. ໃນລະບົບນິເວດແຫຼ່ງນໍ້າມີສັດສ່ວນຫຼາຍທີ່ອາໄສຢູ່ແມ່ນ: ປ່າ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງ ນໍ້າ.ລະບົບນິເວດ ທາງນໍ້ານັບ ວ່າເປັນລະບົບໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນອັນດັບໜຶ່ງຕໍ່ກັບການດໍາລົງຊີວິດຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ເຊິ່ງລວມທັງ ມະນຸດ ເຮົາອີກດ້ວຍ. ດັ່ງນັ້ນ, ລະບົບນິເວດທາງນໍ້າຕ້ອງເປັນລະບົບທີ່ສະອາດ ແລະ ປອດ ສານວັດຖຸເຄມີຕ່າງໆ

3.4 ພຶດຕິກຳຂອງສັດປ່າ

ສັດປ່ານາໆຊະນິດລ້ວນແລ້ວແຕ່ມີພຶດຕິກຳທີ່ແຕກຕ່າງກັນເປັນຕົ້ນແມ່ນ: ການສົ່ງສ່ຽງຮ້ອງ, ຮອຍຕີນ ແລະ ທຸກໆປະກົດການທີ່ມັນໄດ້ປະພຶດເມື່ອມີອຸປະຕິເຫດເກີດຂຶ້ນມັນກໍຈະສະແດງອາການ ຂອງມັນອອກມາ, ສັດບາງຊະນິດແມ່ນມີຄວາມຊໍານານໃນເມື່ອໄດ້ກິນຂອງຄືນ, ບາງຊະນິດສາມາດເບິ່ງ ເຫັນຍາມກາງຄືນ ແລະ ອີກສ່ວນໜຶ່ງກໍມີນິເວດໄສທໍາມາດາ. ການປະພຶດຂອງ ສັດບາງຊະນິດສາມາດ ສະແດງ ອອກເຊັ່ນ: ການກິນອາຫານ, ມູນຂອງສັດ, ຮອຍຕີນ ແລະ ສ່ວນເສດເຫຼືອຕ່າງໆ ທີ່ເຮົາສາມາດຈໍາແນກໄດ້ ແລະ ເຫັນໄດ້ເທົ່ານັ້ນ

3.5 ລັກສະນະຂອງປະຊາກອນສັດປ່າ

ໂຄງສ້າງປະຊາກອນໝາຍເຖິງ ລັກສະນະການຮ່ວມກຸ່ມໃນການຢູ່ຮ່ວມກັນຂອງປະຊາກອນ ເຊິ່ງຂຶ້ນຢູ່ກັບອຸປະນິໄສຂອງສະມາຊິກປະຊາກອນ ແລະ ສະພາບແວດລ້ວມ. ປະຊາກອນແຕ່ລະຊະນິດຕ່າງໆຢູ່ຮ່ວມກັນໂດຍແບ່ງອອກເປັນ 4 ຮູບແບບໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:

3.5.1 ໂຄງສ້າງປະຊາກອນຢູ່ແບບກະແຈກກະຈາຍ

ໂດຍທົ່ວໄປສະມາຊິກຂອງປະຊາກອນອາດກະຈາຍຢູ່ເປັນ 3 ແບບໃຫຍ່ໆຄື: ການກະຈາຍແບບສຸ່ມ (Random pattern), ຢູ່ຢ່າງເປັນລະບຽບ ຫຼື ກະຈາຍແບບສະໝໍ່າສະເໝີ (Uniform) ແລະ ການກະຈາຍແບບກຸ່ມ (Clumped).

ການກະຈາຍແບບສຸ່ມປົກກະຕິຈະເກີດຂຶ້ນນ້ອຍໃນທຳມະຊາດ ນອກຈາກສະພາບແວດລ້ອມຈະຄ້າຍຄືກັນແທ້ໆ ສ່ວນການກະຈາຍແບບສະໝໍ່າສະເໝີຈະເກີດຂຶ້ນເມື່ອການແກ້ງແຍ້ງລະຫວ່າງປະຊາກອນມີຄວາມຮຸນແຮງ ຈະເຮັດໃຫ້ມີການແບ່ງເຂດຫາກິນເປັນໄລຍະເທົ່າໆກັນ. ສຳລັບການກະຈາຍແບບກຸ່ມແມ່ນເກີດຂຶ້ນຫຼາຍທີ່ສຸດໃນທຳມະຊາດຢ່າງໃດກໍຕາມສະມາຊິກປະຊາກອນອາດລວມກຸ່ມເປັນຂະໜາດຕ່າງໆກັນໄປ ເຊັ່ນ: ອາດຢູ່ຮ່ວມກັນສອງຕົວ ລະຫວ່າງຕົວຜູ້ແລະຕົວເມັຍ ຫຼື ການຢູ່ຮ່ວມກັນເປັນກຸ່ມເລັກກຸ່ມນ້ອຍແຕ່ບາງຄັ້ງການກະຈາຍຂອງກຸ່ມຕ່າງໆກໍມີລັກສະນະເປັນແບບສຸ່ມເອີ້ນວ່າ: "Group random"

ການຫາລັກສະນະຂອງປະຊາກອນມີຫຼາຍວິທີເຊັ່ນ: ໂດຍການປຽບທຽບຄ່າຄວາມຜັນແປ (Variance) ແລະ ຄ່າສະເລັຍ (Mean) ຂອງປະຊາກອນໂດຍອາໄສຫຼັກການທີ່ວ່າ ການກະຈາຍ ແບບສຸ່ມນັ້ນຄ່າຄວາມຜັນແປຈະເທົ່າຄ່າສະເລັຍ ($v/m=1$), ຖ້າຄ່າຄວາມຜັນແປຫຼາຍ ກວ່າຄ່າສະເລັຍ ($v/m > 1$) ສະແດງວ່າເປັນການກະຈາຍແບບກຸ່ມ, ແຕ່ຖ້າຄ່າຄວາມຜັນແປນ້ອຍກວ່າຄ່າສະເລັຍ ($v/m < 1$) ການກະຈາຍຈະເປັນແບບສະໝໍ່າສະເໝີ

3.5.2 ໂຄງສ້າງປະຊາກອນທີ່ຢູ່ແບບຮ່ວມກັນເປັນກຸ່ມເປັນກ້ອນ

ການທີ່ປະຊາກອນຢູ່ກະແຈກກະຈາຍເປັນກຸ່ມເລັກກຸ່ມນ້ອຍ ຫຼື ເປັນກຸ່ມໃຫຍ່ດັ່ງໄດ້ກ່າວມາແລ້ວນັ້ນ ເກີດຈາກການຮ່ວມກຸ່ມຂອງສະມາຊິກໃນປະຊາກອນທີ່ມີຜົນເນື່ອງມາຈາກ:

1. ຄວາມຕ້ອງການທີ່ຢູ່ອາໄສຕ່າງກັນ
2. ການຕອບສະໜອງຕໍ່ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ
3. ການສືບພັນ
4. ການຕອບສະໜອງຕໍ່ສະພາບການຢູ່ຮ່ວມກັນໃນສັງຄົມ

ດັ່ງນັ້ນ, ອັດຕາການຮວມຕົວກັນຂອງແຕ່ລະປະຊາກອນ ຈຶ່ງຂຶ້ນຢູ່ກັບທຳມະຊາດຂອງສັດໃນການເລືອກຖິ່ນອາໄສ, ສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທາງກາຍ ຍະພາບອື່ນໆ ຕະຫຼອດເຖິງລັກສະນະວິທີການສືບພັນ ແລະ ສະພາບຢູ່ຮ່ວມກັນຂອງສັດໃນສັງຄົມຂອງສັດແຕ່ລະຊະນິດ. ການຢູ່ຮ່ວມກັນເປັນກຸ່ມເປັນກ້ອນອາດເພີ່ມ ການແກ້ງແຍ້ງໃນເລືອງອາຫານ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສແຕ່ອັດຕາການຕາຍຂອງສັດທີ່ຢູ່ເປັນຝູງອາດມີຫຼາຍກວ່າ ຢູ່ແບບໂດດດ່ຽວໄດ້. ເນື່ອງຈາກການຢູ່ຢ່າງໂດດດ່ຽວຕ້ອງປະເຊີນກັບສິ່ງແວດລ້ອມຮອບຕົວຫຼາຍກວ່າຢູ່ເປັນຝູງ, ການຢູ່ເປັນຝູງຈະຊ່ວຍໃຫ້ສະພາບແວດລ້ອມໄກ້ຕົວເໝາະສົມ ແລະ ເປັນຕາຢູ່ຫຼາຍຂຶ້ນ. ຂະໜາດຂອງຝູງ ແລະ ຄວາມໜາແໜ້ນທີ່ພິເໝາະພໍຄວນຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ການຢູ່ລອດຂອງປະຊາກອນຈະແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມຊະນິດຂອງສັດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປ. ຂະໜາດຂອງຝູງ ຫຼື ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນ ຍາກກິນໄປ

(Overcrowding) ຫຼື ນ້ອຍເກີນໄປ (Under crowding) ຈະເປັນປັດໄຈຈຳກັດຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕ ແລະ ການຢູ່ລອດຂອງປະຊາກອນ.

3.5.3 ໂຄງສ້າງປະຊາກອນທີ່ຢູ່ແບບໂດດດ່ຽວ

ໂຄງສ້າງແບບນີ້ຈະມີບໍ່ຫຼາຍ ຖ້າທຽບໃສ່ການຢູ່ແບບເປັນກຸ່ມເປັນກ້ອນ ແຕ່ມີຄວາມສຳຄັນພໍສົມຄວນໃນເລື່ອງການຄວບຄຸມປະຊາກອນ

ການຢູ່ແບບໂດດດ່ຽວນີ້, ປົກກະຕິແມ່ນເກີດຈາກການແກ້ງແຍ້ງໃນປັດໄຈການດຳລົງຊີວິດລະຫວ່າງກັນ ແລະ ກັນ ໂດຍສະເພາະໃນເວລາທີ່ຂາດແຄນ ແລະ ອີກປະການໜຶ່ງ ເກີດຈາກການຕໍ່ສູ້ກັນ ໂດຍກົງ. ໃນກໍລະນີນີ້ ການກະຈາຍຈະອອກມາໃນຮູບແບບສຸ່ມ ຫຼື ແບບສະໜ້າສະເໝີເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດຮ່ວມກຸ່ມໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ການຢູ່ແບບໂດດດ່ຽວຈຶ່ງເປັນການລົດການແກ້ງແຍ້ງລົງອີກ ທັງເປັນການອານຸລັກພະລັງງານໃນຍາມທີ່ສິ່ງແວດລ້ອມບໍ່ອຳນວຍ ແລະ ປ້ອງກັນການມີປະຊາກອນຫຼາຍເກີນໄປ ຈົນອາຫານບໍ່ພໍກິນ.

ບົດທີ 4

ການສໍາຫຼວດສັດປ່າ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ວິທີການ ແລະ ວຽກງານການສໍາຫຼວດສັດປ່າ
2. ເຖິງການສັງເກດ ແລະ ການບັນທຶກຢູ່ພາກສະໜາມ
3. ວິທີການສໍາຫຼວດສັດປ່າ

ເນື້ອໃນ

4.1 ນິຍາມຂອງການສໍາຫຼວດສັດປ່າ

ການສໍາຫຼວດໝາຍເຖິງການສຶກສາ ແລະ ເກັບກຳຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການຮູ້ດ້ວຍວິທີການຕ່າງໆ ໂດຍທັງທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມຄື:

- ເພື່ອຄິດໄລ່ຂະໜາດປະຊາກອນ (Estimating population size): ຈຸດປະສົງເພື່ອຄິດໄລ່ຈໍານວນສັດປ່າໃນເນື້ອທີ່ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຂະໜາດຂອງປະຊາກອນທັງໝົດ

- ການຕິດຕາມການປ່ຽນແປງຂອງປະຊາກອນ (Monitoring population changes): ຈຸດປະສົງເພື່ອພິຈາລະນາເບິ່ງປະຊາກອນ, ຂະໜາດປະຊາກອນມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍປານໃດ. ມັນແມ່ນ ການຕິດຕາມເບິ່ງໂຊກຊາຕາຂອງຊະນິດພັນທີ່ອານຸລັກໃດໜຶ່ງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຄິດໄລ່ເບິ່ງປະຊາກອນ ວ່າມີນ້ອຍ - ຫຼາຍປານໃດ.

- ເພື່ອເບິ່ງຄວາມຕ້ອງການທາງຖິ່ນອາໄສຂອງຊະນິດພັນໃດໜຶ່ງ (Determining habitat requirement of a species): ເພື່ອພິຈາລະນາເຖິງຄວາມຕ້ອງການຖິ່ນອາໄສຂອງຊະນິດ ພັນໃດໜຶ່ງ ບັນຫານີ້ອາດຈະບໍ່ຈໍາເປັນຮູ້ເຖິງຂະໜາດ ປະຊາກອນແທ້ຈິງກໍໄດ້ ແລະ ອາດຈະໃຊ້ຈໍານວນສໍາ ພັນເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນກໍໄດ້

- ເພື່ອພິຈາລະນາເຖິງວ່າ ເປັນຫຍັງປະຊາກອນຈຶ່ງຫຼຸດລົງ (Determining why species have declined): ເພື່ອເຮັດໂຄງການຄົ້ນຫາສາເຫດການລຸດລົງຂອງປະຊາກອນສັດປ່າ ແລະ ລຸດຜ່ອນ ການພິ່ງພາອາໄສຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ

- ເພື່ອຕິດຕາມກວດກາການຈັດສັນຖິ່ນອາໄສ (Monitoring habitat management): ເພື່ອເບິ່ງຄວາມ ເໝາະສົມຂອງຖິ່ນອາໄສຕໍ່ກັບຊະນິດພັນໃດໜຶ່ງ

- ເພື່ອເບິ່ງການເຄື່ອນໄຫວຂອງປະຊາກອນ (Population dynamics): ເພື່ອເບິ່ງວ່າເປັນຫຍັງປະຊາກອນຈຶ່ງຂຶ້ນໆລົງໆ

4.2 ສາເຫດທິພາໃຫ້ມີການສໍາຫຼວດສັດປ່າ

ເຫດຜົນຕົ້ນຕໍແມ່ນເພື່ອແນໃສ່ຈັດສັນ ແລະ ຂົນສໍາມະໂນໃຫ້ຮູ້ເຖິງປະລິມານທາງດ້ານ: ຊະນິດພັນ ຈໍານວນ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆອີກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕື່ມອີກ.

ການສໍາຫຼວດຫາແຕ່ລະຊະນິດພັນສັດນໍາ - ສັດປ່າ ທີ່ດໍາລົງຊີວິດ ຢູ່ໃນພື້ນ ທີ່ໃດໜຶ່ງເພື່ອ ໃຫ້ຮູ້ ວ່າໃນພື້ນທີ່ນັ້ນມີພັນສັດນໍາ - ສັດປ່າຈັກຊະນິດ, ມີປະຊາກອນໜ້ອຍຫຼາຍສໍາໃດ ມີຈໍານວນສັດທີ່ຄວນຈໍາ ເປັນສະຫງວນໄວ້ເທົ່າໃດ ແລະ ອື່ນໆອີກ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າຢາກຮູ້ຂໍ້ມູນ ທີ່ກ່າວມານັ້ນຕ້ອງ ໄດ້ດໍາເນີນການສໍາ ຫຼວດກວດກາ ເຊິ່ງນັກສໍາຫຼວດຕ້ອງເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ໃນ ວຽກງານດັ່ງກ່າວ.

ບົດຮຽນທີ່ຈະນໍາສະເໜີ ແມ່ນກ່ຽວກັບວິທີການທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນສະໜາມ ແບບທົ່ວໄປ ເພື່ອຄໍານວນຫາ ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງຊະນິດພັນ, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍສໍາພັນແລະຮູບແບບການກະຈາຍ. ແຕ່ ກ່ອນຈະເຮັດການສໍາຫຼວດຕ້ອງໄດ້ວາງແຜນການລະອຽດເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເສຍເວລາແລະງົບປະມານເກີນໄປ. ຕ້ອງ ກະກຽມອຸປະກອນທີ່ຈໍາເປັນໃນການສໍາຫຼວດເຊັ່ນ: ແຜນທີ່, ເຂັມທິດ, ກ້ອງຊ່ອງທາງໄກ, ກ້ອງຖ່າຍຮູບ, ເຄື່ອງແທກຈຸດພິກັດ (GPS), ເຄື່ອງນຸ່ງທີ່ເໝາະສົມ, ເຕັ້ນ, ຖົງເປ້, ເສື້ອກັນຝົນ, ອຸປະກອນຈະສໍາຫຼວດ ແຕ່ລະປະເພດສັດຕື່ມອີກ ເປັນຕົ້ນໄຟສາຍ ຫຼື ສະປອດໄລ, ຮູບສັດປ່າ, ຕາໜ່າງຈັບເຈ້ຍ, ເຄື່ອງວັດແທກ ຄື້ນສຽງ, ເທບບັນທຶກສຽງຂອງສັດ, ຟອມບັນທຶກ, ປຶ້ມບັນທຶກ, ບິກ/ສີ່, ໄມ້ບັນທັດ ແລະ ໄມ້ແມັດວັດ ແທກ, ອຸປະກອນປະຖົມພະຍາບານ, ມິດ ແລະພໍ້າ, ນໍາຕື່ມ ແລະ ອາຫານ ຈໍານວນໜຶ່ງ. ນອກຈາກນີ້, ນັກສໍາ ຫລວດຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ຄວນລະວັງດັ່ງນີ້:

1. ຕ້ອງໄປຄົນດຽວ ຫຼື ບໍ່ໃຫ້ເກີນ 3 ຄົນ
2. ຍ່າງຊ້າໆ ແລະ ເບົາໆ (500 m -1000 m / ຊົ່ວໂມງ) ແລະ ຫ້າມໃຊ້ສຽງດັງ
3. ຢຸດ ແລະ ຟັງສຽງ ຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ
4. ຕ້ອງຢູ່ໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມກັບທິດທາງລົມ
5. ຫ້າມສູບຢາ ແລະ ຫ້າມນຸ່ງເຄື່ອງສີແຈ້ງເກີນໄປ
6. ຫ້າມໃຊ້ວິທະຍຸ
7. ຫ້າມໃຊ້ປືນ
8. ຖ້າຈໍາເປັນຕ້ອງຕັ້ງແຄ້ມ; ຕ້ອງໃຫ້ຫ່າງຈາກບ່ອນສໍາຫຼວດພໍປະມານ
9. ຫ້າມໃຊ້ເສັ້ນທາງທີ່ຜູ້ອື່ນສ້າງ ຫຼື ນໍາໃຊ້, ໂດຍສະເພາະເສັ້ນທາງທີ່ໃຊ້ລ່າສັດ ຫຼື ທາງຊັກລາກເກົ່າ

4.3 ການສັງເກດ ແລະ ການບັນທຶກຢູ່ພາກສະໜາມ

ສໍາລັບການປະຕິບັດການຢູ່ພາກສະໜາມແລ້ວສິ່ງສໍາຄັນອີກຢ່າງໜຶ່ງນັ້ນກໍແມ່ນອຸປະກອນທີ່ຊ່ວຍ ເຫຼືອທາງດ້ານວິຊາການຕື່ມເຊັ່ນ:

- 4.3.1 ການນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ**
- ປຶ້ມຄູ່ມືສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍາມືມ
  - ປຶ້ມຄູ່ມືການຈໍາແນກນົກ

- ປົມຄຸ່ມີກ່ຽວກັບປະເພດສັດເລືອຄານ
- ປົມຄຸ່ມີກ່ຽວກັບປະເພດສັດເຄິງບົກເຄິງນໍາ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມຊັດເຈນຂອງຂໍ້ມູນ ການນໍາໃຊ້ ແຫຼງຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການສັງເກດ ແລະ ການບັນທຶກຂໍ້ມູນໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເພາະສັດປ່າຫຼາຍຊະນິດຢູ່ໃນ ຕະກູນດຽວກັນ ແມ່ນຈະມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການສັງເກດຄວນ ສັງເກດຢ່າງລະອຽດເຊັ່ນ: ຂະໜາດ, ສີ, ອຸປະນິໄສ, ສະພາບທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຂໍ້ມູນອື່ນໆ

ການສັງເກດຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາສ່ວນໜຶ່ງແລ້ວຢູ່ຂ້າງເທິງ ແຕ່ການສັງເກດທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ບໍ່ແມ່ນພຽງການເບິ່ງຜ່ານ ຫາກແຕ່ແມ່ນການສຶກສາໂດຍການເບິ່ງ ແລະ ຈໍາແນກ ດັ່ງນັ້ນ, ໃນຂະນະສັງເກດສັດຄວນກໍາລາຍລະອຽດຕ່າງໆທີ່ສໍາຄັນ ເປັນໄປແບບງຽບໆ, ເຄື່ອນໄຫວຊ້າໆເພື່ອຕິດຕາມ, ຈໍາແນກຊະນິດພັນໄດ້ວ່າເປັນຊະນິດໃດ ແລະ ທໍາການບັນ ທຶກ ຂໍ້ມູນ ຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ສະພາບປ່າ, ອາຫານ, ຂະໜາດ, ລວດລາຍ ແລະ ສີຕາມໂຕ, ອຸປະນິໄສເລົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ເຊິ່ງລ້ວນແລ້ວແຕ່ເປັນຜົນດີຕໍ່ການປະເມີນການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຈໍານວນ ແລະ ນິເວດວິທະຍາຂອງ ມັນໃນອານາຄົດ.

4.3.2 ການບັນທຶກ

ການບັນທຶກຂໍ້ມູນສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 3 ປະເພດຄື:

- ການກໍານົດຄ່າເປັນຕົວເລກ.
- ການແຕ້ມຮູບລັກສະນະທີ່ເດັ່ນຂອງສັດ.
- ການບັນທຶກເປັນຄໍາອະທິບາຍ

ລັກສະນະຂອງການບັນທຶກຂໍ້ມູນທີ່ດີນັ້ນມີຢູ່ 5 ປະການຄື: ຄວາມຖືກຕ້ອງແນ່ນອນ, ຄວາມເປັນອັນໜຶ່ງອັນດຽວກັນ, ອ່ານງ່າຍ, ເປັນລະບຽບ ແລະ ຊັດເຈນ.

4.3.3 ຄໍາແນະນໍາພົນຖານໃນການບັນທຶກຂໍ້ມູນທີ່ດີ:

- ຄວນນໍາໃຊ້ ສໍດໍາ ຫຼື ບົກທີ່ສາມາດກັນນໍາໄດ້ພ້ອມມີແຫຼມສໍ.
- ຈົດບັນທຶກລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບຜູ້ບັນທຶກລົງໃນໜ້າປົກ.
- ຈົງໄວ້ໜ້າທໍາອິດເພື່ອຂຽນສາລະບານ.
- ຖ້າເຫັນວ່າ ປົມບັນທຶກ ຫາກເລີ່ມອ່ານບໍ່ໄດ້ຄວນທີ່ຈະເຮັດສໍາເນົາເອົາໄວ້.
- ຄວນມີປົມບັນທຶກຢ່າງນ້ອຍ 2 ຫົວ ສໍາລັບໃຊ້ໃນພາກສະໜາມ ແລະ ໃຊ້ສັງລວມຂໍ້ມູນຢູ່ທີ່ພັກ

ມູນຢູ່ທີ່ພັກ

- ເຮົາບໍ່ຄວນຈຶ່ງ ຫຼື ລືບຕົວເລກໃດໆໃນໜ້າທີ່ເຮົາບັນທຶກຜິດໃຫ້ຂີດໝາຍຕົນກາແລ້ວຂຽນໃສ່ວ່າ (ບໍ່ໄດ້ໃຊ້)
- ຄວນບັນທຶກລົງປົມບັນທຶກຕົວຈິງ ບໍ່ໃຫ້ຈິດໃສ່ເຈ້ຍເສດ
- ຕົວເລກໃດທີ່ຂຽນຜິດ ແມ່ນໃຫ້ຂີດຂ້າ(ບໍ່ໃຫ້ລືບ) ແລ້ວຂຽນຕົວທີ່ຖືກຕ້ອງໃສ່
- ຈະຕ້ອງບັນທຶກທຸກຄັ້ງທີ່ສັງເກດໃຫ້ລາຍລະອຽດຕ່າງໆຄົບຖ້ວນກ່ອນຈະບັນທຶກຕໍ່ໄປ
- ເພື່ອສະດວກ ແລະ ຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ເສຍຫາຍໃນເວລາບັນທຶກຄວນໃຊ້ເຈ້ຍ

ກາກປ່ອນຮອງພື້ນ

ໃນການສຳຫຼວດ, ນັກສຳຫຼວດຕ້ອງເຂົ້າໃຈຈຸດປະສົງໃນການສຳຫຼວດຈະແຈ້ງຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດເລືອກວິທີການສຳຫຼວດໃຫ້ເໝາະສົມ ອີງຕາມຊະນິດພັນສັດປ່າ ແລະ ສະພາບພູມສັນຖານ ດັ່ງຕົວຢ່າງລຸ່ມນີ້:

ການເກັບກຳຂໍ້ມູນສັດປ່າ ເປັນການປະເມີນຄວາມຫຼາກຫຼາຍສາມາດເຮັດໄດ້ຕາມວິທີການດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງ 4: ວິທີການສຳຫຼວດ

ຈຸດປະສົງ	ວິທີການສຳຫຼວດທີ່ສາມາດນຳໃຊ້
1. ການປາກົດມີ ຫຼື ບໍ່ມີຂອງສັດປ່າ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ການສັງເກດ (Observation) 2. ການຕິດຕາມຮ່ອງຮອຍ (tracking) 3. ສຳພາດ (Interview) 4. ຟັງສຽງ (Vocalization) 5. ການກ້າງ (Spotlighting at night) 6. ຮອຍສັດ/ເຄື່ອງໝາຍອື່ນໆຂອງສັດ 7. ກ້ອງດັກຖ່າຍ (Trapping camera) 8. ການຈັບ (Capture/Trapping)
2. ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ການຈັບ (Trapping) <ul style="list-style-type: none"> - ການຈັບແບບສຸ່ມ (Sample trapping) - ໝາຍແລ້ວຈັບຄືນໃໝ່ 2. ນັບໂດຍກົງ (Direct counts) <ul style="list-style-type: none"> - ນັບເປັນດອນ (Block count) - ຂັບລົດນັບໄປທົ່ວ (Drive count) - ຂັບລົດນັບໄປຕາມເສັ້ນແບບຂະໜານ - ຂັບລົດນັບໄປຕາມເສັ້ນແບບຮູບສາມລ່ຽມ: <ol style="list-style-type: none"> 1) ເສັ້ນແລວ (Transects) 2) ເສັ້ນແລວຊື່ (line transect) 3) ເສັ້ນແລວແບບກຳນົດລວງກວ້າງ 3. ການຄຳນວນ/ນັບແບບທາງອ້ອມ <ul style="list-style-type: none"> - ການນັບຮັງ - ການນັບມູນສັດ - ເຄື່ອງຊ່ອງທາງໄກ Telemetry
3. ຄວາມຫຼາກຫຼາຍສຳພັນ/ຮູບແບບການກະຈາຍ	1. ນັບຕັດສະນີ (Index counts)

(Relative abundance/distribution pattern)

4.4 ວິທີການສຳຫຼວດສັດປ່າ

4.4.1 ການນັບທັງໝົດ

ກ. ການໄລ່ນັບ (Drive counts)

ແມ່ນການສຳຫຼວດສັດໂດຍຂັບລົດນັບຈຳນວນສັດຕາມເສັ້ນທາງ. ໃນການສຳຫຼວດແບບນີ້ມີຫຼາຍວິທີທີ່ນຳໃຊ້ຂຶ້ນຢູ່ກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງຂອງພື້ນທີ່.

ຕົວຢ່າງ: ການສຳຫຼວດສັດຢູ່ບາງປະເທດ.

ນັກສຳຫຼວດຂັບລົດຕາມເສັ້ນທາງໄລຍະ 10 km ແລະ ນັບຈຳນວນກວາງປ່າຕາມເສັ້ນທາງ ເຊິ່ງຄວາມກ້ວາງຈາກ ເສັ້ນທາງ ຂ້າງລະ 150 m. ຈຳນວນກວາງ ທີ່ນອນ ຢູ່ໃນຂອບເຂດ 300 m ນັບໄດ້ 51 ໂຕ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນ ກວາງສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຄວາມໜາແໜ້ນ = ຈຳນວນກວາງທີ່ນັບໄດ້ທັງໝົດ /

ເນື້ອທີ່ຂອງເສັ້ນທາງສຳຫຼວດ

$$= 51 \text{ ໂຕ} / 10 \text{ km} \times 0.3 \text{ km}$$

$$= 17 \text{ ໂຕ} / \text{km}^2.$$

ຂ. ການນັບຈາກພາບຖ່າຍ (Camera counts)

ການນັບຈາກພາບຖ່າຍແມ່ນໃຊ້ກັບການສຳຫຼວດສັດທີ່ຢູ່ກັນເປັນຝູງທີ່ມີຈຳນວນປະຊາກອນຫຼາຍເຊິ່ງເຮົາບໍ່ສາມາດນັບໂດຍກົງໄດ້. ຕົວຢ່າງ ການສຳຫຼວດເຈ້ຍຢູ່ປະເທດໄທ. ນັກສຳຫຼວດໄດ້ຖ່າຍຮູບຝູງເຈ້ຍທີ່ບິນອອກຈາກຖ່າ. ເຂົາຈະຕັ້ງກ້ອງໃຫ້ຢູ່ຄົງທີ່ ແລ້ວໃນທຸກໆ 5 ວິນາທີຈະຖ່າຍຮູບໜຶ່ງໂດຍໃຊ້ເວລາທັງໝົດ 3 ຊົ່ວໂມງ ແລະ 40 ນາທີ. ໃນຮູບໜຶ່ງ ສາມາດນັບຈຳນວນເຈ້ຍສະເລັຍ 1,000 ຕົວ / ພາບ / 5 ວິນາທີ. ດັ່ງນັ້ນ, ເຮົາສາມາດ ຊອກຫາຈຳນວນປະຊາກອນຂອງເຈ້ຍໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$- \text{ຈຳນວນເຈ້ຍໃນຮູບຖ່າຍສະເລັຍ} = 1,000 \text{ ໂຕ} / \text{ຮູບຖ່າຍ} / 5 \text{ ວິນາທີ}$$

$$- \text{ເວລາທີ່ເຈ້ຍບິນຜ່ານກ້ອງຖ່າຍຮູບ} = 3 \text{ ຊົ່ວໂມງ} \ 40 \text{ ນາທີ} \ \text{ຫຼື} \ 13,200$$

ວິນາທີ

ຈຳນວນປະຊາກອນເຈ້ຍທັງໝົດ = ເວລາທີ່ໃຊ້ທັງໝົດໃນການຖ່າຍຮູບ x ຈຳນວນສັດສະເລັຍໃນຮູບພາບນຶ່ງ / ເວລາທີ່ໃຊ້ຖ່າຍໃນແຕ່ລະຮູບພາບ

$$= 13,200 \text{ ວິນາທີ} \times 1,000 \text{ ໂຕ} / 5 \text{ ວິນາທີ}$$

$$= 2.6 \text{ ລ້ານໂຕ}$$

ຄ. ການນັບຈາກເຄື່ອງບິນ (Aerial counts)

ການສຳຫຼວດໂດຍນັບສັດຈາກເຄື່ອງບິນສາມາດເຮັດໄດ້ໃນພື້ນ ຈັງເຊັນ: ທົ່ງຫຍ້າ ແຕ່ຈະມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງ. ສຳລັບການສຳຫຼວດແບບນີ້ ບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ຢູ່ລາວເພາະວ່າສະພາບປ່າຂອງ ລາວຕຶບໜາ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ທົ່ງຫຍ້າຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ກະແຈກກະຈາຍ.

4.4.2 ການນັບຈາກການສຸ່ມຕົວຢ່າງ (SAMPLE COUNTS)

ກ. ການນັບໃນດອນຕົວຢ່າງ (Plot counts)

A = ເນື້ອທີ່ທັງໝົດທີ່ສັດອາໄສ

N = ຂະໜາດປະຊາກອນທັງໝົດທີ່ຈະຊອກຫາ

s = ຈຳນວນດອນຕົວຢ່າງທີ່ສຸ່ມ

a = ເນື້ອທີ່ດອນຕົວຢ່າງ

S = A/a = ຈຳນວນດອນຕົວຢ່າງທີ່ເປັນໄປໄດ້ທັງໝົດໃນ A ທີ່ໄດ້ຄັດເລືອກ s

x_i = ຈຳນວນສັດທີ່ນັບໄດ້ໃນດອນຕົວຢ່າງ i

s

$X = \sum_{i=1}^s x_i / s$ = ຈຳນວນສັດສະເລັຍທີ່ນັບຕໍ່ດອນຕົວຢ່າງ

i=1

s

$\text{Var}(x_i) = \sum_{i=1}^s (x_i - X)^2 / (s-1)$ = ຄ່າຜັນແປຂອງ x_i

i=1

ດັ່ງນັ້ນ, ຂະໜາດປະຊາກອນທັງໝົດສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້ດັ່ງນີ້:

s

$\sum_{i=1}^s x_i$

i=1

$$N = \frac{\sum_{i=1}^s x_i}{s/S} = XS$$

s/S

Var ຂອງ N:

$$\text{Var}(N) = S^2 [\text{var}(x_i)/s][1-s/S]$$

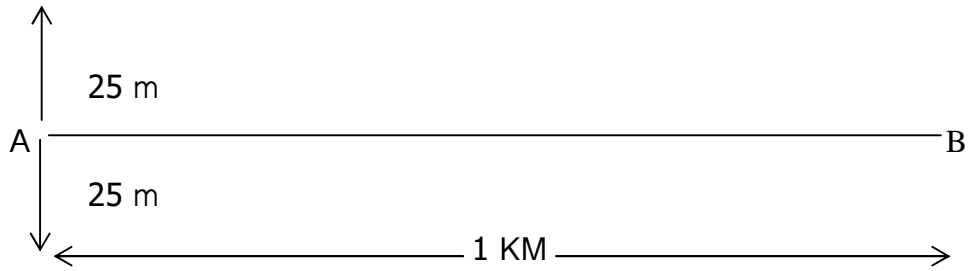
ຄວາມໜ້າແໜ້ນ D ສາມາດຄິດໄລ່ໄດ້:

$$D = N/A \text{ ແລະ } \text{Var}(D) = 1/A^2 (\text{var}(N))$$

ຂ. ການນັບຈາກເສັ້ນແລວຊື່ (Line transect counts)

ກ່ອນອີ່ນເຮົາຕ້ອງໝາຍເສັ້ນແລວ ໃນແຜນທີ່, ກຳນົດທິດທາງໃນການເດີນສຳຫຼວດກຳນົດຈຸດເລີ່ມຕົ້ນພ້ອມດ້ວຍ ໄລຍະຫ່າງຂອງແລວຕາມຄວາມເໝາະ ສົມຂອງພື້ນທີ່, ນອກຈາກນັ້ນເຮົາຈະຕ້ອງໄດ້ຮຽນຮູ້ວິທີການສັງເກດ ນິກຢ່າງສັງເຂບດັ່ງນີ້:

ອຸປະກອນ:

- 1.ແຜນທີ່ (Map)
- 2.ແບບຟອມ (Recording form)
- 3.ກ້ອງສ່ອງທາງໄກ (Binoculars)
- 4.ກ້ອງຖ່າຍຮູບ (Camera)
- 5.ປຶ້ມມແນະນຳ (Guide book)

ສຸດຄິດໄລ່:

1. ຄວາມໜາແໜ້ນ (Density)

$$D = \frac{\text{ຈຳນວນສັດທັງໝົດ}}{\text{ລວງກ້ວາງເສນ(ເສັ້ນແລວ) x ລວງຍາວ}} \quad (\text{ໂຕ} / \text{ຫົວໜ່ວຍເນື້ອທີ່})$$

2. ຄວາມຖີ່ (FREQUENCY)

$$F = \frac{\text{ຈຳນວນສັດຂອງແຕ່ລະຊະນິດ}}{\text{ຈຳນວນສັດທັງໝົດ}} \times 100 \dots\dots (\%)$$

ແບບຟອມບັນທຶກການສຳຫລວດ

ສະຖານທີ່...ໜອງໄທໂລ, ເກາະມີຢູເກາະ.....ດິນຟ້າອາກາດ.....ດີ.....
 ວັນທີ..12/8/1997 .....ຊື່ຜູ້ບັນທຶກ..ສຸກສິມປອງ, ແລະ.....
 ເວລາ: 5:25 ຫາ 6.35..... ແບບຟອມໃບທີ.....1.....
 ຂໍສັງເກດອື່ນໆ:.....

ຕາຕະລາງ 5: ແບບຟອມບັນທຶກການສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ

ລ/ດ	ເວລາ	ຊະນິດພັນ	ລັກສະນະທີ່ເຫັນ			ຂໍສັງເກດ	ບ່ອນຢູ່
			ຈໍານວນ	ອາຍຸ	ເພດ		
1	5:27	White eyes	1	U	U	F	
2	5:27	Varied Tit	1	M	A	F	
3	5:30	Turtle eyes	2	M	U	V	ເທິງຕົ້ນໄມ້
4	5:30	White eyes	1	U	U	O	ເທິງຕົ້ນໄມ້
5	6:00	White eyes	2	U	U	V	ຢູ່ໜ້າດິນ
6	6:10	Black kite	1	U	U	C	

ໝາຍເຫດ: U= ບໍ່ຮູ້, A= ໂຕເຕັມໄວ, M= ເພດຜູ້, FM=ເພດແມ່, V= ເຫັນ, F=ບິນຢູ່, O=ນອກແລວC=ສຽງຮ້ອງ

ແບບຟອມບັນທຶກ ຜົນການສໍາຫຼວດ

ສະຖານທີ່...ໜອງໄທໂລ, ເກາະມີຢາເກາະ.....ດິນຟ້າອາກາດ.....ດີ.....
 ວັນທີ..12/8/1997 .....ຊື່ຜູ້ບັນທຶກ..ສຸກສິມປອງ, ແລະ.....
 ເວລາ: 5:25 ຫາ 6.35..... ແບບຟອມໃບທີ.....1.....
 ຂໍສັງເກດອື່ນໆ:.....

ຕາຕະລາງ 6: ແບບຟອມບັນທຶກຜົນການສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ

ລ/ດ	ຊະນິດພັນ	ຈໍານວນ	ຄວາມຖີ່ (F) %	ຈໍານວນນັບ	ໝາຍເຫດ
1	White eyes	14	24.5	4	
2	Varied Tit	6	10.5	4	
ລວມ		57	35.23	10	

4.4.3 ການນັບທາງອ້ອມ ຫຼື ດັດສະນີ (INDIRECT COUNT OR INDEX COUNTS)

ກ. ສຽງຮ້ອງ (Voice)

ສັດປ່າທີ່ລ້ຽງລູກດ້ວຍນໍ້າມັນຈະມີກ່ອງສຽງ (Pharynx) ທີ່ຊ່ວຍເປັ້ງສຽງຮ້ອງ ໄດ້ ສຽງຂອງສັດປ່າແຕ່ລະຊະນິດ ມີສຽງ ຮ້ອງຕ່າງ ກັນໃນ ລະດູປະ ສົມພັນ ຂອງສັດ ເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນໍາ ຈໍາ ພວກກົບ ຕົວຜູ້ມີອະໄວຍະວະສໍາລັບເຮັດສຽງ ແລະມີຖົງ ສໍາລັບຂະຫຍາຍສຽງ (vocal sacs) ສຽງ ຮ້ອງເຫຼົ່ານີ້ໂຕຜູ້ສົ່ງສຽງຂຶ້ນ ເພື່ອກະຕຸ້ນໃຫ້ໂຕແມ່ເຂົ້າມາປະສົມພັນ (mating calls) ຫຼື ສັດເລືອຄານ ບາງຊະນິດ ເຊັ່ນ: ກັບແກ້ (gecko)ສົ່ງສຽງຮ້ອງເພື່ອ ດຶງດູດ ຄວາມສົນໃຈຈາກໂຕແມ່ ໃຫ້ເຂົ້າມາປະສົມ ພັນເຊັ່ນດຽວກັນ ແລະ ການຮ້ອງເພື່ອປະກາດອານາເຂດຫາກິນເປັນຕົ້ນ, ການສໍາຫຼວດສັດ ຈຶງອາດຈະໃຊ້

ວິທີການຢ່າງເປັນແລວ ແລະ ນັບສຽງຮ້ອງດັງກ່າວ ຄວາມກວ້າງຂອງແລວສໍາຫຼວດຂຶ້ນກັບໄລຍະທາງຂອງການຟັງສຽງຂອງສັດແຕ່ລະຊະນິດ ຜົນຂອງການນັບຈະເຮັດໃຫ້ໄດ້:

1. ຄວາມອຸດົມສົມບູນປະສົມພັນຂອງໂຕຜູ້ເຮັດສຽງ
2. ຄວາມອຸດົມສົມບູນປະສົມພັນຂອງສັດໄວຈະເລີນພັນທັງໝົດ
3. ອົງປະກອບຂອງຊະນິດພັນ
4. ຖິ່ນທີ່ຢູ່ທີ່ໃຊ້ໃນການສືບພັນ ຫຼື ການໃຊ້ປະໂຫຍດໃນຖິ່ນທີ່ຢູ່ສະເພາະ ແລະ ໄລຍະສືບພັນຂອງຊະນິດພັນ.

ຂ. ຮອຍຕີນ ແລະ ຮ່ອງຮອຍ (Tract and sign)

ຮ່ອງຮອຍຕ່າງໆເຊັ່ນ: ຮອຍກີບອົງຕີນຂອງໝູປ່າ, ກອງດິນຕາມຮູຂອງອື່ນ ແລະ ຫູບາງຊະນິດ, ຮອຍໝາຍອານາເຂດຂອງສັດຈໍາພວກເສືອ, ກອງມູນຕ່າງໆຂອງສັດປ່າ, ຮັງ, ເສດຂົນ, ແລະ ຮ່ອງຮອຍການກິນອາຫານເປັນຕົ້ນ, ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ຊ່ວຍບອກໃຫ້ເຮົາ ການປາກົດມີຂອງສັດປ່າດັງກ່າວ . ການຈໍາແນກຮອຍສັດປ່າ ໃນແຕ່ລະຕະກູນ ແມ່ນມີຮອຍຕີນທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປ ແຕ່ໃນສັດຕະກູນດຽວກັນສ່ວນຫຼາຍຮອຍຕີນຈະມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຂະນະສໍາຫຼວດອາດຈະເກີດຄວາມຜິດພາດໃນການຈໍາແນກຊະນິດພັນສັດປ່າໂດຍການເບິ່ງຮອຍ. ແຕ່ສັດຊະນິດຕ່າງກັນ ແມ່ນມີຈຸດພິເສດຂອງຮອຍທີ່ຕ່າງກັນ ແລະ ສາມາດຈໍາແນກໄດ້. ເພາະສະນັ້ນ, ຜູ້ທີ່ຈະເປັນນັກສໍາຫຼວດຕ້ອງໄດ້ສຶກສາປົມຄຸ່ມີຕ່າງໆກ່ຽວກັບຮອຍສັດ. ຖ້າສຶກສາຮອຍຕີນສັດໄດ້ຢ່າງຊໍານິຊໍານານມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ການສໍາຫຼວດມີປະສິດທິຜົນສູງຂຶ້ນ ເພາະສ່ວນໃຫຍ່ສັດປ່າຈະຢ້ານຄົນ ແລະ ໂອກາດທີ່ຈະພົບສັດປ່າໃນສະພາບທໍາມະຊາດແມ່ນມີເບີເຊັ່ນໜ້ອຍຫຼາຍ. ນອກຈາກຮອຍຕີນທີ່ເປັນ ຫຼັກຖານທີ່ສາມາດ ຊີ້ແຈງເຖິງຊະນິດສັດປ່າແລ້ວ ຮອຍເລັບ, ຮອຍເຖືອຕີນໄມ້, ອາຈິມ, ຂົນ, ໜັງ, ເຂົາ ແລະ ອະໄວຍະວະຕ່າງໆຂອງສັດປ່າກໍສາມາດເປັນຕົວຊີ້ບອກໄດ້ເຖິງຊະນິດສັດປ່າ

ຄ. ຈໍານວນຮອຍຕີນຕໍ່ໄລຍະທາງ

ກ່ອນຈະອອກໄປສໍາຫຼວດຕ້ອງບັນທຶກເອົາຈຸດ GPS ເລີ່ມຕົ້ນ; ຈາກນັ້ນຈຶ່ງສໍາຫຼວດໄປຕາມແລວທົ່ວໆແຜນເອົາໄວ້ ເມື່ອບໍ່ເຫັນຫຼັກຖານຕ່າງໆ ຂອງ ຊະນິດພັນ ສັດປ່າທີ່ຕ້ອງການຢາກສໍາຫຼວດ ເຊັ່ນ: ເສືອໂຄ່ງ, ຊ້າງ, ໝູປ່າ, ເຍືອງ, ທະນີ, ນົກກົກຄໍາ ແລະ ບັນດາໄພຂົມຂຸ່ຕ່າງໆ ໃນເວລາສໍາຫຼວດພວກເຮົາຕ້ອງບັນທຶກ ຫຼັກຖານ ດັງກ່າວລົງໃນແບບຟອມບັນທຶກ, ບັນທຶກຄ່າ GPS ເອົາຄ່າຕົວປະສານ X ແລະ ຄ່າຕົວປະສານ Y , ບັນທຶກເອົາເວລາໃນຂະນະທີ່ພົບຫຼັກຖານ ຈາກນັ້ນກໍສໍາຫຼວດໄປເລື້ອຍໆ ຖ້າພົບເຫັນຫຼັກຖານອີກ ກໍເຮັດຄືກັນ ກັບທີ່ຜ່ານມາ ໄປຈົນກ່ວາຈະສິ້ນສຸດເວລາສໍາຫຼວດ, ເມື່ອຮອດເວລາສິ້ນສຸດກໍບັນທຶກເອົາຄ່າ GPS ເປັນຈຸດສິ້ນສຸດຂອງການສໍາຫຼວດ.

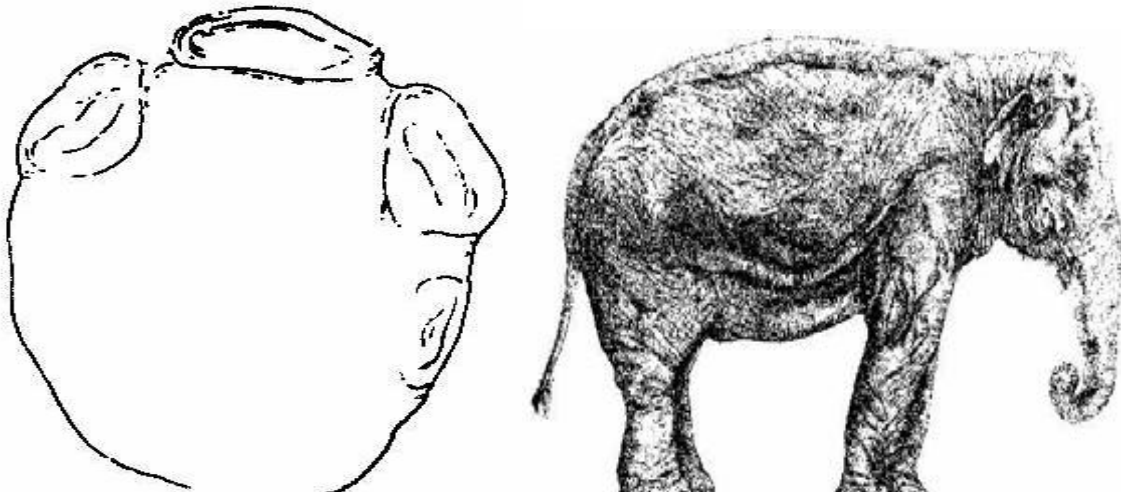
ຫຼັງຈາກນັບຈໍານວນຫຼັກຖານຂອງແຕ່ລະຊະນິດສັດ ແລະ ບັນດາໄພຂົມຂຸ່ຕ່າງໆ, ສາມາດ ຊອກຄ່າອັດຕາການ ພົບເຫັນຫຼັກຖານຕໍ່ໄລຍະທາງສໍາຫຼວດ ໂດຍການນໍາເອົາຈໍານວນຫຼັກຖານໃດໜຶ່ງ ຫຼື ລວມຫຼັກຖານຂອງສັດ ຫຼື ໄພຂົມຂຸ່ເປັນອັດຕາສ່ວນພົວພັນ ກັບໄລຍະທາງ ຕົວຢ່າງ: ລວມຈໍານວນຫຼັກຖານ ຂອງຊ້າງທີ່ພົບໃນບໍລິຄັນ (ເຂດ1) ແມ່ນ 19 ຫລັກຖານ ແລະ ໄລຍະທາງທີ່ສໍາຫຼວດໃນບໍລິຄັນ (ເຂດ1) ແມ່ນ 27.13 km ສາມາດຄິດ ໄລ່ໄດ້ດັ່ງນີ້:

ໃນ 19 ຫຼັກຖານ $\longrightarrow$ ໃຊ້ໄລຍະທາງ 27.13 Km
 X $\longleftarrow$ ໃນ 1 Km

ຈະໄດ້ $X = 0.70$ (0.7 ແມ່ນດັດສະນີຂອງສັດປ່າຊະນິດທີ່ເຮົາຮູ້ າຫຼວດ)

ການຈຳແນກຮອຍຕີນສັດແມ່ນອີງໃສ່ຄວາມຊຳນານຂອງຜູ້ສຳຫຼວດ ແລະ ຄູ່ມື. ຮູບສະແດງລຸ່ມນີ້ແມ່ນບາງຮອຍຕີນສັດ.

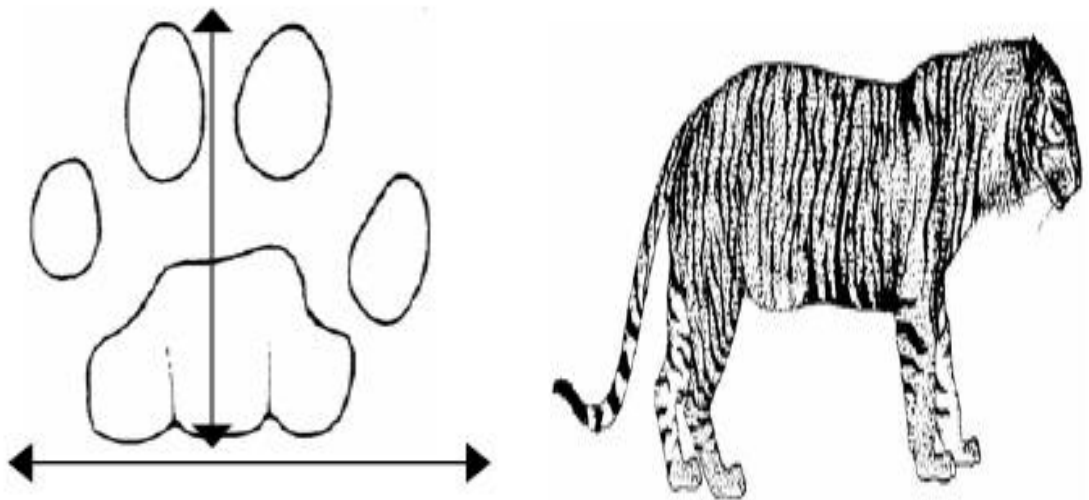
1. ຊ້າງ

ຮູບທີ 1: ຮອຍຕີນຊ້າງ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

2. ເສືອໂຄ່ງ

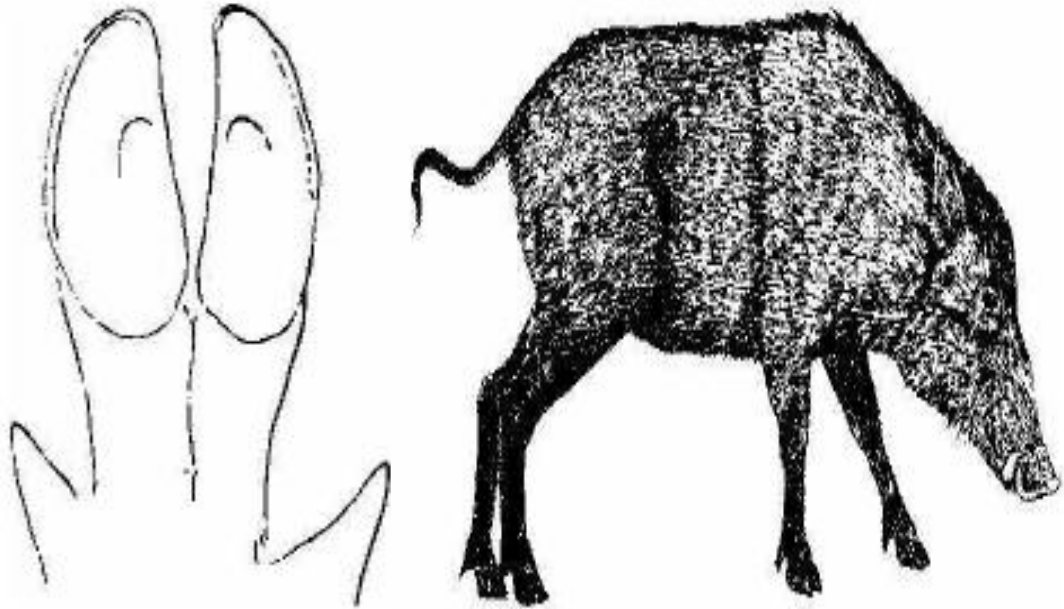

ຮູບທີ 2: ຮອຍຕີນເສືອ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

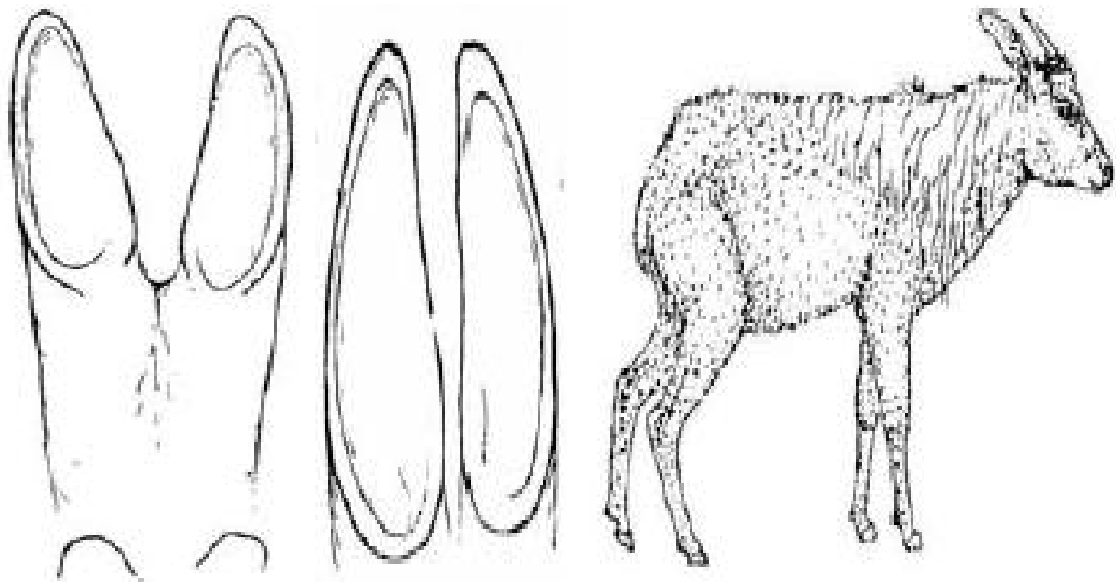

3. ໝູປ່າ

ຮູບທີ 3: ຮອຍຕີນໝູປ່າ
ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

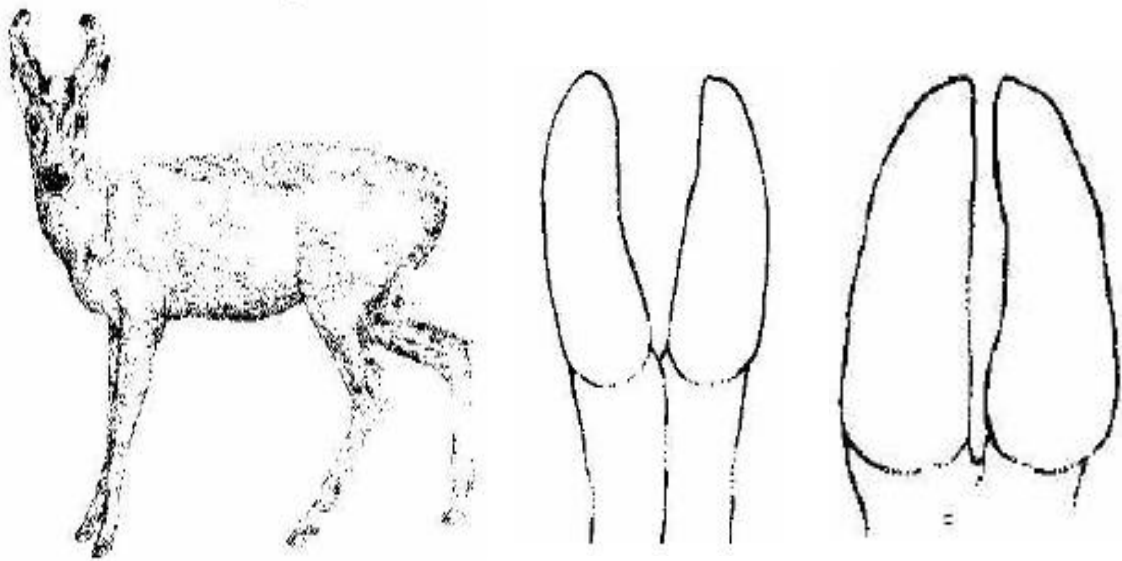
4. ເຍືອງ

ຮູບທີ 4: ຮອຍຕີນເຍືອງ
ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

ຈຳພວກສັດຕີນກີບຄູ່ ຊະນິດອື່ນໆອາດເຮັດໃ ມີຄວາມສັບສົນໃນການຈຳ
ແນກເຊັ່ນ:

1. ຟານແດງ

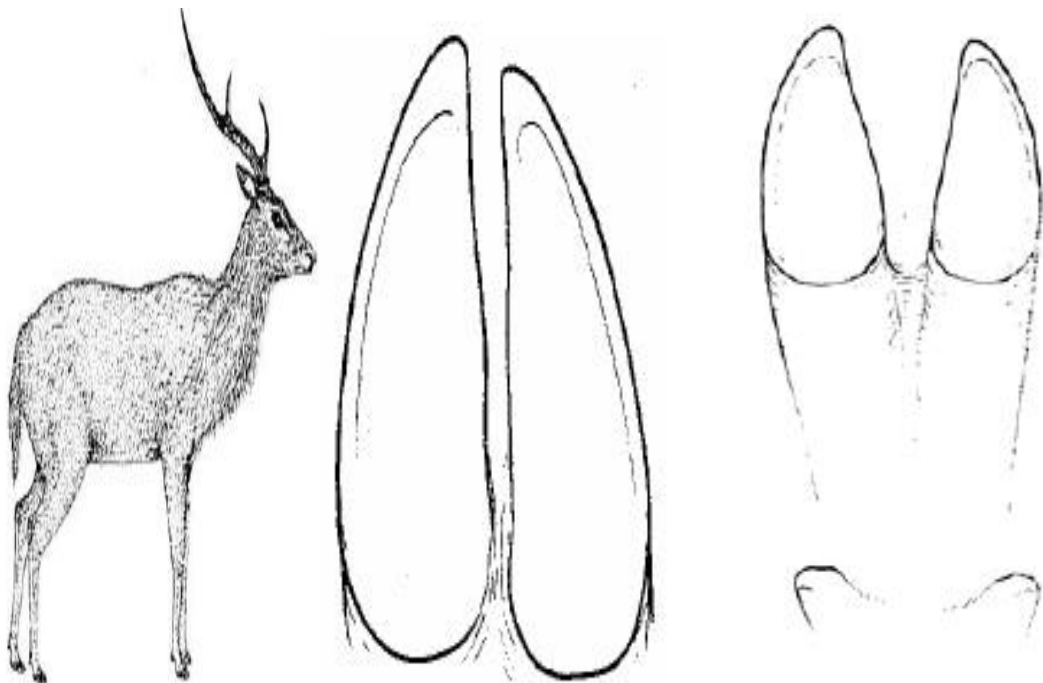

ຟານແດງຮອຍຕີນຢຽບຢູ່ເທິງດີນອ່ອນ ຮອຍຕີນຢຽບຢູ່ເທິງດີນແຂງ

ຮູບທີ 5: ຟານແດງ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

2. ກວາງ

ກວາງ

ຮອຍຕີນເມືອຢຽບຢູ່ເທິງດີນແຂງ

ຮອຍຕີນເມືອຢຽບຢູ່ເທິງດີນອ່ອນ

ຮູບທີ 6: ກວາງ ແລະຮອຍຕີນກວາງ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

ງ. ຈຳນວນກອງມູນຕໍ່ຫົວໜ່ວຍພື້ນທີ່

1). ການນັບມູນສັດເປັນກ້ອນ

ໃນຊ່ວງລະດູແລ້ງເຮົາໄປເຮັດແລວສຳຫລວດ 30 ແລວ; ໃນແຕ່ລະແລວຍາວ 1 km ແລະກວ້າງ 3 m ເພື່ອສຳຫລວດ ໂດຍນັບເບິ່ງມູນກວາງ. ຫລັງຈາກນັ້ນ ນຶ່ງເດືອນເຮົາໄປເກັບຂໍ້ມູນ ພົບວ່າມີມູນກວາງ 300 ກອງ.ສຳຫລັບ ກວາງມືນຶ່ງຈະຖ່າຍ 15 ຄັ້ງ ຕໍ່ໂຕ. ດັ່ງນັ້ນ; ເຮົາສາມາດຊອກຫາ ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນກວາງໄດ້ໂດຍໃຊ້ສູດຄິດໄລ່ດັ່ງນີ້:

$$\text{ຄວາມໜາແໜ້ນ} = \frac{\text{ກອງມູນທັງໝົດ}/\text{km}^2/\text{ເດືອນ}}{\text{ກອງມູນ}/\text{ເດືອນ}}$$

ໃນນີ້, ເນື້ອທີ່ຂອງແລວສຳຫລວດທັງໝົດແມ່ນ 0.09 km², ຖ້າໃນ 1km²ຈະມີກອງ ມູນກວາງ 3,333 ກອງ ນຶ່ງໂຕຈະຖ່າຍ 450 ກອງ/ເດືອນ (15 ກອງ x 30 ວັນ) ດັ່ງນັ້ນ, ຄວາມໜາແໜ້ນ = 3,333/ 450 =7.4 ໂຕ/km².

ຮູບທີ 7: ມູນກວາງ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

2). ການນັບມູນເປັນກອງ

- ການນັບມູນຊ້າງ:

$$E = n \times r / d$$

E = ປະຊາກອນຊ້າງ

n = ຈຳນວນກອງມນ

r = ອັດຕາການສະຫລາຍຕົວຂອງກອງມູນ ມີຄ່າ 0.0078

d = ອັດຕາການຂັບຖ່າຍ 12 ກອງ/ວັນ/ໂຕ(ແຕ່ບາງເອກະ
ສານ ແມ່ນ 15 ກອງ/ມື້/ໂຕ)

ຕົວຢ່າງ: ເຮົາເກັບຂໍ້ມູນຈາກການນັບມູນຊ້າງໃນ 1 km² ໄດ້ 960 ກອງ ດັ່ງນັ້ນ,
ເຮົາສາມາດຄິດໄລ່ຫາປະຊາກອນຊ້າງໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$n = 960 / \text{km}^2$$

$$r = 0.0078$$

$$d = 12 \text{ ກອງ/ວັນ/ໂຕ}$$

$$E = 960 / 0.0078 \times 12$$

$$= 0.62 \text{ ໂຕ/km}^2$$

ຮູບທີ 8: ມູນຊ້າງ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

ຈ. ຈຳນວນຮັງ

ໃນການສຳຫຼວດແບບນິແມ່ນອີງໃສ່ການນັບຈຳນວນຮັງທີ່ພົບເຫັນໃນເຂດທີ່ເຮັດການສຳຫຼວດ ເອີ້ນວ່າ Index estimation (ການຄິດໄລ່ທາງດັດສະນີ)

ຕົວຢ່າງ: 1. ການສຳຫຼວດລົງອຸລັງອຸຕັງຢູ່ອິນໂດເນເຊຍ; ນັກສຳຫຼວດສາມາດ ນັບຮັງລົງອຸລັງອຸຕັງໄດ້ 1,000 ຮັງ. ປົກກະຕິ ອຸລັງອຸຕັງຈະສ້າງຮັງ 1.6 ຮັງ/ຕົວ. ດັ່ງນັ້ນ, ເຮົາສາມາດຊອກ ຈຳນວນປະຊາກອນໄດ້

$$1 \text{ ໂຕ} = 1.6 \text{ ຮັງ}$$

$$X = 1,000 \text{ ຮັງ}$$

$$X = 1 \times 1,000/1.6$$

$$= 625 \text{ ໂຕ}$$

ຕົວຢ່າງ: 2. ການສຳຫຼວດກະຮອກ, ຈາກການນັບຮັງກະຮອກໃນເຂດ ຫຼວດເຫັນວ່າມີຮັງກະຮອກ 31 ຮັງ ແລະ ມີ 6 ຮັງຮ້າງ. ກະຮອກຈະສ້າງຮັງ 1.4 ຮັງ / ຕົວ. ດັ່ງນັ້ນ, ເຮົາສາມາດຄິດໄລ່ປະຊາກອນກະຮອກໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$1 \text{ ຕົວ} = 1.4 \text{ ຮັງ}$$

$$X = (31-6), X = 1 \times (31-6)/1.4 = 17.8 \text{ ຕົວ}$$

4.4.4 ການສຳຫຼວດໂດຍການສຳພາດ

ກ. ເປັນຫຍັງຕ້ອງມີການສຳພາດ

ການສຳພາດເປັນວິທີການໜຶ່ງທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາໄດ້ຂໍ້ມູນຈາກປະຊາຊົນທີ່ລີ້ງເຄີຍກັບສະຖານ ທີ່ເປັນຢ່າງດີ ເຊັ່ນ: ນາຍພານ, ຫຼື ຜູ້ທີ່ມັກຫາກິນຕາມດົງຕາມປ່າ... ເພາະນັກສຳຫຼວດຈະບໍ່ຮູ້ສະພາບພື້ນທີ່ ແລະ ຂໍ້ມູນຕ່າງໆໃນພື້ນທີ່ນຳຊາວບ້ານ.

ຂ. ການສຳພາດມີຄວາມສຳຄັນແນວໃດ

ການສຳພາດ ແມ່ນຈະເຮັດໃຫ້ເຮົາໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ແລະ ຄວາມສະດວກຫຼາຍຢ່າງ ເຊັ່ນ: ການສຳຫຼວດພາກສະໜາມບໍ່ສາມາດທີ່ຈະໄດ້ຂໍ້ມູນລະອຽດໝົດ ແຕ່ການສຳພາດຜູ້ທີ່ມີປະສົບການ ໃນປ່າຈະເຮັດໃຫ້ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນທີ່ລະອຽດ ແລະ ໄກ້ຄຽງກວ່າປະຫຍັດເວລາໃນການສຳຫຼວດຢ່າງລະອຽດ ໃນປ່າໄດ້ຂໍ້ມູນບ່ອນທີ່ເຂົາບໍ່ເຖິງໄດ້ຂໍ້ມູນປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຂໍ້ມູນທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ອນແລ້ວໄດ້ຮັບຂໍ້ ມູນຕ່າງໆທີ່ບໍ່ເກີດຂຶ້ນໃນຂະນະ ດຳເນີນການສຳຫຼວດ ພາກສະໜາມ.

ຄ. ຫລັກການໃນການສຳພາດຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້

1). ການສຳພາດຢ່າງເປັນທາງການ

ໝາຍເຖິງການສຳພາດທີ່ມີການເຕົ້າໂຮມປະຊາຊົນ ຫຼື ສະເພາະຜູ້ທີ່ຄາດ ວ່າຈະຮູ້ຈັກຂໍ້ມູນທີ່ເຮົາຕ້ອງການແລ້ວມີນັກສຳຫຼວດເປັນຜູ້ຖາມ ແລະ ປະຊາຊົນເປັນຜູ້ຕອບ ແຕ່ເພື່ອຫຼີກ

ລ້ຽງຄວາມເປັນທາງການຈົນເກີນໄປກ່ອນຈະເຮັດໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ ໄດ້ບໍ່ກວ້າງຂວາງ ແລະ ບໍ່ຊັດເຈນ ດັ່ງນັ້ນ ການສໍາພາດຄວນມີວິທີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ສະເໜີຈຸດປະສົງ ແລະເປົ້າໝາຍຂອງການສໍາພາດຢ່າງລະອຽດ
- ວາງຕົວເປັນກາງ (ເຮັດເປັນກັນເອງແມ້ກະທັ່ງການນຸ່ງຖື ແລະ ການວາງໂຕ)
- ໃຊ້ຄໍາຖາມທີ່ມີລັກສະນະຊັກຊວນໃຫ້ຕອບ (ລັກສະນະໂອລົມກັນບໍ່ແມ່ນຖາມຄໍາຕອບຄໍາ)
- ຄວນຫຼີກລ້ຽງການຖາມຊື່ຜູ້ຕອບ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ເຂົາຢ້ານ ແລະ ບໍ່ກ້າຕອບ
- ບາງຄໍາຖາມການກະທໍາຜິດກົດໝາຍ (ການລ່າສັດ, ການລັກຕັດໄມ້.. .) ບໍ່ຄວນຖາມກ່ອນ,ຄ່ອຍຖາມຄໍາຖາມທີ່ທໍາມະດາກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງຄ່ອຍກ່ຽວເຂົ້າບັນຫາ.
- ຈັດລຽງຄໍາຖາມໃຫ້ເປັນລະບຽບເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມສັບສົນໃນການບັນທຶກ ແລະການຕອບຂອງປະຊາຊົນ ແລະຄວນຖາມຄໍາຖາມເກົາທຸກຄັ້ງໃນເຂດດັ່ງກ່າວເພື່ອເປັນການປຽບທຽບຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຮັບວ່າຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຕົງກັນບໍ່.
- ຖ້າເປັນໄປໄດ້ຜູ້ຖາມບໍ່ຄວນຈະເປັນຜູ້ດຽວກັບຜູ້ບັນທຶກ
- ທີມງານຕ້ອງຊ່ວຍກັນເຈາະຈົມຄໍາຖາມເມື່ອເຫັນວ່າໝູ່ມີບັນຫາໃນການຖາມ(ຄໍາຖາມບໍ່ຊັດເຈນ ຫຼືປະຊາຊົນບໍ່ເຂົ້າໃຈ)
- ຄິດຢູ່ສະເໝີວ່າທີມງານສໍາພາດບໍ່ແມ່ນນັກແກ້ໄຂບັນຫາ.ບໍ່ຄວນໃຫ້ຄໍາຕອບແກ່ປະຊາຊົນຖ້າບໍ່ແມ່ນໜ້າທີ່ຕົນ ແລະບໍ່ແນ່ໃຈໃນຄໍາຕອບ.
- ບັນທຶກທຸກຄໍາຮ້ອງຂໍຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ສະເໜີຕໍ່ໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອແກ້ໄຂ.

2). ການສໍາພາດແບບບໍ່ເປັນທາງການ

ທຸກໆເວລາເມື່ອພົບປະກັບປະຊາຊົນ ຄວນຈະມີການໂອລົມກັນໂດຍເລີ່ມຈາກເລື່ອງທໍາມະດາ ແລະ ຄ່ອຍໆເຂົ້າຫາສິ່ງທີ່ເຮົາຕ້ອງການຈະຮູ້ໂດຍບໍ່ໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮູ້ໂຕວ່າກໍາລັງຖືກຖາມຢູ່ ໂດຍໃຊ້ຄໍາຖາມດຽວກັນກັບເວລາສໍາພາດແບບເປັນທາງການ ທັງນີ້ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນເສີມຍ້ອນບາງຄັ້ງໃນການສໍາພາດ ແບບເປັນທາງການປະຊາຊົນ ອາດບໍ່ກ້າ ເວົ້າບາງ ເລື່ອງ (ການກະທໍາຜິດລະບຽບ) ແລະ ເປັນການຍິ່ງຍືນວ່າຂໍ້ມູນ ທີ່ໄດ້ ຈາກການ ສໍາພາດ ຢ່າງເປັນ ທາງການ ນັ້ນຜິດ ຫຼື ຖືກ.

ງ. ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກແຫຼ່ງອື່ນໆ

ນອກເໜືອຈາກຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກການສໍາພາດຂ້າງເທິງແລ້ວ ຂໍ້ມູນຕ່າງໆຈາກຜູ້ຍິງທີ່ເຄີຍຄົວສັດປ່າ.ນາຍພານລົມກັນເລື່ອງລ່າສັດ, ສິ້ນສ່ວນຕ່າງໆຂອງສັດປ່າທີ່ມີຢູ່ພາຍໃນບ້ານແມ່ນຄວນມີການບັນທຶກໄວ້ ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນອ້າງອີງຕໍ່ໄປ

ຈ. ການໃຫ້ຄວາມໝາຍແລະການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກການສຳພາດ

ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກການສຳພາດອາດມີຄວາມພິດພາດ ແລະ ເກີນຄວາມຈິງ ດັ່ງນັ້ນ, ການໃຫ້ຄວາມໝາຍຂອງຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ຊັດເຈນແມ່ນຕ້ອງພິຈາລະນາຈາກຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ (ຜູ້ຖືກສຳພາດ) ວ່າເປັນຄົນແນວໃດ ເຊື່ອຖືໄດ້ບໍ່, ດັ່ງນັ້ນ, ເວລາສຳພາດຄວນເຮັດຢ່າງລະມັດລະວັງ ແລະ ຄວນທວນຄຳຖາມດັ່ງກ່າວຫຼາຍຄັ້ງກັບຫຼາຍຄົນ ແລະ ສິ່ງທີ່ສຳຄັນ ແມ່ນຄວນສຶກສາລະອຽດກ່ຽວຂໍ້ມູນມີສອງ (ໄດ້ຍິນຜູ້ອື່ນເວົ້າແລ້ວມາເວົ້າຕໍ່) ການໄດ້ຂໍ້ມູນທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ຄົບຖ້ວນຈະເປັນປະໂຫຍດຫຼາຍໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານ ຕາມຈຸດປະສົງທີ່ວາງໄວ້ ແຕ່ຖ້າຂໍ້ມູນ ຫາກມີຄວາມພິດພາດຈະເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດວຽກງານບໍ່ຖືກ ເປົາໝາຍ ແລະ ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ

ບົດທີ 5
ພາບລວມຂອງວຽກງານການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ຈຳນວນປ່າສະຫງວນໃນປະເທດລາວເຮົາ
2. ຫຼັກການໃນການຈັດແບ່ງປ່າສະຫງວນ
3. ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ເຫດຜົນທີ່ຕ້ອງມີປ່າສະຫງວນ

ເນື້ອໃນ

5.1 ພາກສະເໜີກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ລະບົບປ່າສະຫງວນໃນທົ່ວໂລກປະຈຸບັນ ໄດ້ປົກປັກຮັກສາພື້ນທີ່ເກືອບ 105,000 ເຂດກວມເອົາເນື້ອທີ່ຫຼາຍກ່ວາ 20 ລ້ານກິໂລຕາແມັດຫຼືປະມານ 12.2% ຂອງເນື້ອທີ່ດິນທົ່ວໂລກ. ປ່າສະຫງວນສ່ວນໃຫຍ່ໃນທົ່ວໂລກແມ່ນເປັນພື້ນທີ່ດິນ, ສ່ວນພື້ນທີ່ສະຫງວນທາງທະເລ ແມ່ນມີຢູ່ປະມານ 2 ລ້ານກິໂລຕາແມັດ, ເຊິ່ງກວມເອົາພຽງແຕ່ 0.5% ຂອງມະຫາສະໝຸດໃນທົ່ວໂລກ.

ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ທີ່ຂ້ອນຂ້າງອຸດົມສົມບູນແລະມີລະດັບຄວາມໜາແໜ້ນຂອງຊັ້ນເຮືອນຍອດປົກຄຸມຫຼາຍກ່ວາ 20% ຂຶ້ນໄປກວມປະມານ 41.5% ເທົ່າກັບ 9,624,700 ເຮັກຕາ ຂອງເນື້ອທີ່ທົ່ວປະເທດ (ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ 2007).

ໃນປີ 1993 ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປລາວ ໄດ້ປະກາດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ຈຳນວນ 18 ແຫ່ງ ແລະ ຕໍ່ມາປີ 1995 ເຖິງປີ 2011 ໄດ້ ປະກາດຕື່ມອີກ 6 ແຫ່ງ, ລວມທັງໝົດ 24 ແຫ່ງ ກວມເອົາ ເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 3,768,550 ເຮັກຕາຫຼື ເທົ່າກັບ 15.9%, ປ່າສະຫງວນຂອງແຂວງມີ 57 ແຫ່ງ ກວມເນື້ອທີ່ 931,969 ເຮັກຕາ ເທົ່າກັບ 4% ແລະປ່າສະຫງວນຂອງເມືອງມີ 144 ແຫ່ງກວມເອົາເນື້ອທີ່ 503,733 ເຮັກຕາ ເທົ່າກັບ 2%

ຕາຕະລາງ7: ຕາຕະລາງສັງລວມບັນດາປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດໃນປະເທດ ສປປ ລາວ

ລ/ດ	ຊື່ປ່າສະຫງວນ	ຂະໜາດ (ເຮັກຕາ)	ປີປະກາດ	ທີ່ຕັ້ງ (ແຂວງ)	ຈ/ນ ເມືອງ	ຈ/ນ ບ້ານ
1	ພູແດນດິນ	222,000	29.10.1993	ຜົ້ງສາລີ	5	
2	ນ້ຳຫ້າ	222,400	29.10.1993	ຫຼວງນ້ຳທາ	5	116
3	ນ້ຳແອດ	170,000	29.10.1993	ຫົວພັນ	3	18
4	ພູເລີຍ	150,000	29.10.1993	ຫພ/ຫຼບ/ຊຊ	3	19
5	ນ້ຳຊຳ	70,000	29.10.1993	ຫົວພັນ	5	23

6	ນໍາປຸຍ	191,200	29.10.1993	ໄຊຍະບູລີ	3	45
7	ພູພະນັງ	70,000	29.10.1993	ວຈ/ນຄຫຼ	4	92
8	ພູເຂົາຄວາຍ	200,000	29.10.1993	ວຈ/ນຄຫຼ/ບຊ	6	76
9	ນໍາກະດິງ	169,000	29.10.1993	ບໍລິຄໍາໄຊ	4	72
10	ພູຫິນປູນ	150,000	29.10.1993	ຄໍາມ່ວນ	5	109
11	ນາກາຍ-ນໍາເທີນ	353,200	29.10.1993	ບຊ/ຄໍາມ່ວນ	4	36
12	ຫິນໝາມໝໍ	82,000	29.10.1993	ຄໍາມ່ວນ	1	42
13	ພູຊ້າງແຮ່	109,900	29.10.1993	ສະຫ້ວນນະເຂດ	5	87
14	ດົງພູວຽງ	197,000	07.07.1996	ສະຫ້ວນນະເຂດ	3	60
15	ເຊຊັບ	133,500	00.00.1995	ສລວ/ເຊກອງ	4	59
16	ເຊບ້ຽນວນ	150,000	29.10.1993	ສຫວຂ/ສາລະວັນ	6	89
17	ພູຊຽງທອງ	120,000	29.10.1993	ສລວ/ຈໍາປາສັກ	3	78
18	ດົງຫົວສາວ	110,000	29.10.1993	ຈໍາປາສັກ	3	78
19	ດົງອໍາພາມ	200,000	29.10.1993	ອັດຕະປື	3	14
20	ເຊປຽນ	240,000	29.10.1993	ຈປສ/ອັດຕະປື	3	62
21	ນໍາກ່ານ	136,000	12.05.2008	ບໍ່ແກ້ວ	3	
22	ປຸ່ງຈອງ-ພູສະບິດ	149,000	10.12.2009	ຊຽງຂວາງ	3	
23	ພູຫີຜີ	87,350	25.02.2011	ອຸດົມໄຊ	3	
24	ລະວິ່ງລະເວີນ	86,000	25.02.2011	ສະຫ້ວນນະເຂດ	4	
ລວມ		3,768,550			50	1,102

ແຫຼ່ງທິມາ: ກົມ IUCN, ປີ 2010

5.1.1 ຮູບແບບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນໃນປະຈຸບັນ

ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍຂອງພັກລັດເພິນໄດ້ນໍາໃຊ້2 ຮູບແບບຄື:

- ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ
- ການອານຸລັກໄປຄຽງຄູ່ກັບການພັດທະນາປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນເຊິ່ງອັນ

ພົນເດັ່ນແມ່ນການອານຸລັກຕິດພັນກັບການທ່ອງທ່ຽວທໍາມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທໍາ.

5.1.2 ເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ແມ່ນການປ້ອງກັນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ລະບົບນິເວດໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບເດີມຂອງມັນ, ພ້ອມນັ້ນກໍເພື່ອເປັນການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຈາກມະນຸດທີ່ກໍາໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊັບພະຍາກອນດັ່ງກ່າວ.

ແມ່ນການນໍາໃຊ້ລະບຽບຫຼັກການ ທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ເຂົາໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ການສົ່ງເສີມໃຫ້ດໍາເນີນກິດຈະກໍາຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການທ່ອງທ່ຽວທໍາມະຊາດ, ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນເຊິ່ງ ເປັນເງື່ອນໄຂອັນໜຶ່ງທີ່ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ເປົ້າໝາຍອັນທໍາອິດໃຫ້ບັນລຸຜົນ.

5.2 ບາງຄຳນິຍາມ

ປ່າສະຫງວນ: ແມ່ນປ່າໄມ້ທີ່ໄດ້ກຳນົດເພື່ອຈຸດປະສົງນຳໃຊ້ໃນການອານຸລັກທຳມະຊາດ, ປົກປັກຮັກສາພັນພືດ, ພັນສັດ, ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ແລະ ສິ່ງຕ່າງໆທີ່ມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານທຳມະຊາດ, ປະຫວັດສາດ, ວັດທະນະທຳ, ການທ່ອງທ່ຽວ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ການສຶກສາ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງທາງດ້ານວິທະຍາສາດ.

ປ່າສະຫງວນປະກອບດ້ວຍ: ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ປ່າສະຫງວນລະດັບແຂວງ, ລະດັບເມືອງ ແລະ ບ້ານຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການສະເພາະອົງການອານຸລັກທຳມະຊາດສາກົນໄດ້ນິຍາມປ່າສະຫງວນດັ່ງນີ້:

- ແມ່ນເນື້ອທີ່ດິນຫຼືພື້ນທີ່ນຳໂດຍສະເພາະເຂດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ເພື່ອການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ບຳລຸງຮັກສາທຳມະຊາດ ແລະ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ທີ່ມີການພົວພັນເຖິງ ດ້ານວັດທະນະທຳ ໂດຍມີການຄຸ້ມຄອງຕາມລະບຽບຫຼັກການ ແລະ ໂດຍວິທີທາງອື່ນທີ່ມີປະສິດຕິຜົນ.
- ການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນແມ່ນ: ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ສັດ ຫຼື ຕົ້ນໄມ້ຂອງມະນຸດເຮົາ, ເພື່ອຮັບປະກັນການນຳໃຊ້ພືດ, ສັດ ແລະ ລະບົບນິເວດໃຫ້ຍືນຍົງ ແລະ ຮັກສາໄວ້ກ່ຽວກັບການສືບພັນ, ຊະນິດພັນ ແລະ ການປ່ຽນແປງ ລະບົບນິເວດລວມທັງການບົວລະບັດຮັກສາ, ການປ້ອງກັນ, ການຟື້ນຟູ ແລະ ການເສີມສ້າງ ສະພາບແວດລ້ອມທຳມະຊາດ.

5.2.1 ເຂດຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້

ເຂດຄຸ້ມຄອງ ການນຳໃຊ້ ແມ່ນ ຈັດສັນເຂດປ່າໄມ້ ທີ່ຢູ່ຕິດຈອດ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັບເຂດຫ່ວງຫ້າມເດັດຂາດ. ໃນເຂດນີ້ ຕ້ອງໄດ້ປົກປັກຮັກສາຄືກັນກັບ ເຂດຫ່ວງຫ້າມເດັດຂາດ ແຕ່ຫາກອະນຸຍາດໃຫ້ປະຊາຊົນນຳໃຊ້ ໄມ້ ແລະ ຜະລິດຕະຜົນປ່າໄມ້ ຕາມແຜນຈັດສັນ.

5.2.2 ເຂດເຊື່ອມຕໍ່

ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ແມ່ນຈັດສັນເພື່ອປົກປັກຮັກສາທາງທຽວຂອງສັດລະຫວ່າງປ່າສະຫງວນດ້ວຍກັນ ຫລື ລະຫວ່າງ ປ່າສະຫງວນ ແລະ ປ່າປະເພດອື່ນ ເພື່ອໃຫ້ມີການຄົງຕົວ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງສັດປ່າ. ໃນເຂດດັ່ງກ່າວ ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ ຕັດຕົ້ນໄມ້, ດຳເນີນກິດຈະການ ປ່າໄມ້ ຫຼື ກິດຈະການອື່ນ ທີ່ເປັນການກົດຂວາງ ຫຼື ທຳລາຍທາງທຽວຂອງສັດ.

5.2.3 ເຂດຫ່ວງຫ້າມເດັດຂາດ

ເຂດຫ່ວງຫ້າມເດັດຂາດ ແມ່ນເຂດປ່າໄມ້ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນອາໄສ, ຫາກິນ ແລະ ຂະຫຍາຍພັນຕົ້ນຕໍຂອງສັດຕ່າງໆ ແລະ ເປັນບ່ອນທີ່ມີພັນພືດທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ດຶກໜາ. ໃນເຂດນີ້ ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ດຳເນີນກິດຈະການປ່າໄມ້, ເກັບກູ້ຜະລິດຕະຜົນປ່າໄມ້ ລວມທັງການເຂົ້າໄປໃນເຂດດັ່ງກ່າວຢ່າງເດັດຂາດໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ

5.3 ການຈັດແບ່ງປ່າສະຫງວນ

ອົງການອານຸລັກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດສາກົນ (IUCN) ໄດ້ແບ່ງປ່າສະຫງວນອອກເປັນ 6 ປະເພດແຕກຕ່າງກັນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ປະເພດ I: ເຂດສະຫງວນທຳມະຊາດທີ່ເຂັ້ມງວດ

ປະເພດທີ 1 ກ: ເຂດສະຫງວນທຳມະຊາດທີ່ເຂັ້ມງວດເຂດປົກປັກຮັກສາພື້ນທີ່ງ່ຳຕົວຄວາມເປັນທຳມະຊາດ, ການຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ແມ່ນເພື່ອວິທະຍາສາດ ຫຼື ເພື່ອປົກປັກຮັກສາສິ່ງດັ້ງເດີມເຊິ່ງແມ່ນພື້ນທີ່ດິນຫຼືພື້ນທີ່ນ້ຳທີ່ມີລັກສະນະໂດດເດັ່ນ ຫຼື ເປັນຕົວແທນທາງດ້ານລະບົບນິເວດ, ທົ່ວທັດທາງພູມິປະເທດ ຫຼື ທາງກາຍະພາບ ຫຼື ບັນດາຊະນິດພັນດັ້ງ ເດີມທີ່ມີໄວ້ແກ່ວຽກງານຄົ້ນຄ້ວາ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາສະພາບແວດລ້ອມ.

ປະເພດທີ 1 ຂ: ພື້ນທີ່ງ່ຳຄົງຕົວຄວາມເປັນທຳມະຊາດ: ແມ່ນປ່າສະຫງວນທີ່ຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ເພື່ອປົກປັກຮັກສາຄວາມເປັນທຳມະຊາດເຊິ່ງເປັນພື້ນທີ່ທີ່ໃຫ້ ທີ່ບໍ່ທັນຖືກດັດແປງ ຫຼື ມີການດັດແປງພຽງເລັກໜ້ອຍຂອງພື້ນທີ່ດິນຫຼືທະເລ, ທີ່ຍັງຄົງຄຸ້ມຄອງລັກສະນະທາງທຳມະຊາດ ແລະ ອິດທິພົນຂອງມັນ, ໂດຍປ່າສະຈາກການອາໄສຢູ່ແບບຖາວອນ ຫຼື ແບບທີ່ສຳຄັນ, ເຊິ່ງຖືກປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງເພື່ອສະຫງວນສະພາບທາງທຳມະຊາດຂອງມັນ

ປະເພດທີ II: ອຸດທິຍານແຫ່ງຊາດ

ແມ່ນປ່າສະຫງວນທີ່ຈັດສັນຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ແມ່ນເພື່ອການປົກປັກຮັກສາລະບົບນິເວດແລະ ນັ້ນທະນາການເຊິ່ງເປັນພື້ນທີ່ທຳມະຊາດຂອງຕົນຫຼືທະເລຖືກກຳນົດຂຶ້ນເພື່ອ:

- ປົກປັກຮັກສາຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍລະບົບນິເວດເພື່ອຄົ້ນປະຈຸບັນກໍຄື ເພື່ອອານຸຊີນລຸ້ນຫຼັງ.

- ຫຼືກວ່ານັ້ນ ຫຼື ການເຂົ້າຍຶດພື້ນທີ່ທີ່ເປັນບໍລະປັກຕໍ່ເປົ້າໝາຍຂອງການກຳນົດພື້ນທີ່ນັ້ນ ແລະ ຕອບສະໜອງໂອກາດທີ່ເປັນພື້ນຖານແກ່ຄວາມເຊື່ອຖື, ວິທະຍາສາດ, ການສຶກສາ, ນັ້ນທະນາການ ແລະ ນັກທ່ອງທ່ຽວ, ແຕ່ສິ່ງທັງໝົດນີ້ຕ້ອງໃຫ້ມີຄວາມກົມກືນກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ດ້ານວັດທະນະທຳ.

ປະເພດທີ III: ປ່າສະຫງວນອະນຸສອນທາງທຳມະຊາດ

ຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ແມ່ນ ເພື່ອການອານຸລັກທັດສະນີຍະພາບທຳມະຊາດແບບພິເສດເຊິ່ງພື້ນທີ່ນັ້ນປະກອບມີທັດສະນີຍະພາບທາງທຳມະຊາດ ຫຼື ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນທີ່ມີຄຸນຄ່າພິເສດຫຼືມີໜຶ່ງດຽວໃນໂລກ ເນື່ອງຈາກຄວາມຫາຍາກໃນທຳມະຊາດຂອງມັນ, ທີ່ເປັນຕົວແທນ ຫຼື ຄຸນນະພາບທາງຄວາມງົດງາມ ຫຼື ມີຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານວັດທະນະທຳຕົວຢ່າງ: ປ່າສະຫງວນວັດພູຈຳປາສັກ

ປະເພດທີ IV: ເຂດຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ຫຼື ຊະນິດພັນ

ແມ່ນປ່າສະຫງວນທີ່ຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ເພື່ອການອານຸລັກໂດຍຜ່ານ ການຄຸ້ມຄອງແບບມີການເຂົ້າໄປແຊກແຊງເຊິ່ງແມ່ນພື້ນທີ່ດິນ ຫຼື ທະເລທີ່ອາໄສການເຂົ້າໄປແຊກ ແຊງຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ ເພື່ອຈຸດປະສົງ

ຂອງການຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອເປັນການຮັບປະກັນແກ່ການຮັກສາໄວ້ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຊະນິດ ພັນສະເພາະໃດໜຶ່ງຕົວຢ່າງ: ເຂດອະນຸລັກລະໂອງ - ລະມັງ ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ

ປະເພດທີ V: ເຂດສະຫງວນພູມິປະເທດພາກພື້ນດິນ ແລະ ພູມິປະເທດທາງທະເລ

ແມ່ນປ່າສະຫງວນທີ່ຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ແມ່ນເພື່ອການອານຸລັກ ຫຼື ນັ້ນທະນາການຂອງພື້ນທີ່ພູມິປະເທດ ພາກພື້ນດິນ ແລະ ພູມິປະເທດທາງທະເລເຊິ່ງເປັນພື້ນທີ່ດິນໂດຍມີຊາຍຟັ່ງທະເລ ຫຼື ທະເລຕາມຄວາມໝາະສົມ, ທີ່ມີຄວາມກ່ຽວພັນອັນຍາວນານລະຫວ່າງມະນຸດກັບທຳມະຊາດທີ່ສ້າງເປັນ ພື້ນທີ່ໆມີຄຸນຄ່າທີ່ສຳຄັນທາງດ້ານຄວາມສວຍສົດງົດງາມ, ທາງດ້ານນິເວດ ຫຼື ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ມັກຈະມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນສູງ

ປະເພດທີ VI: ພື້ນທີ່ສະຫງວນຊັບພະຍາກອນທີ່ຖືກຄຸ້ມຄອງ

ແມ່ນປ່າສະຫງວນທີ່ຄຸ້ມຄອງຕົນຕໍ່ ຫຼື ນັ້ນທະນາການຂອງພື້ນທີ່ພູມິປະເທດ ພາກພື້ນດິນ ແລະ ພູມິປະເທດທາງທະເລເຊິ່ງເປັນພື້ນທີ່ດິນໂດຍມີຊາຍຟັ່ງທະເລ ຫຼື ທະເລຕາມຄວາມໝາະສົມ, ທີ່ມີຄວາມກ່ຽວພັນອັນຍາວນານລະຫວ່າງມະນຸດກັບທຳມະຊາດທີ່ສ້າງເປັນພື້ນທີ່ໆມີຄຸນຄ່າທີ່ສຳຄັນທາງດ້ານຄວາມສວຍສົດງົດງາມ, ທາງດ້ານນິເວດ ຫຼື ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ມັກຈະມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນສູງ

5.4 ເຫດຜົນທີ່ຕ້ອງການມີປ່າສະຫງວນ

- ການປ້ອງກັນຮັກສາອ່າງໂຕ່ງ
- ການປົກປັກຮັກສາຊີວະນາໆພັນ
- ທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ
- ການສຶກສາ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າ

5.5 ຄວາມສຳຄັນຂອງການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ

ຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນ ໝາຍເຖິງຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດຢູ່ບົນໜ້າ ເຊັ່ນ: ຈຸລິນຊີ, ພືດຂັ້ນຕໍ່າ, ສັດຂະໜາດໜ້ອຍ ແລະ ອື່ນໆອີກ. ທຸກຢ່າງນີ້ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ຕໍ່ກັບລະບົບນິເວດວິທະຍາເພາະມັນໄດ້ຊ່ວຍໃນການຢ່ອຍສະລາຍມວນຊີວະພາບຕ່າງໆໃຫ້ກາຍເປັນຝຸ່ນຊະສົມໄວ້ໃນ

ດິນເພື່ອໃຫ້ພືດຕົ້ນອື່ນສາມາດເອົາໄປນໍາໃຊ້ໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ມັນຈຶ່ງຈໍາເປັນໃນການອານຸລັກເພື່ອການສຶກສາ ຫຼື ນໍາໃຊ້ຕາມບາງແນວທາງທີ່ຕ້ອງການ.

5.6 ການອານຸລັກຊີວະນາໆພັນ

ການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນ ຄວນແມ່ນຂອງດັງເດີມນັ້ນຄືເປັນສະຖານທີ່ໆ ພວກມັນເກີດຂຶ້ນໃນທໍາມະຊາດ.ຊີວະນາໆພັນຂອງລາວແມ່ນຍັງບໍ່ທັນຖືກລົບກວນຫຼາຍພໍເທົ່າໃດ ຖ້າທຽບ ໃສ່ເຂດອື່ນໆໃນຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ແລະ ຖືວ່າມັນມີຄວາມສໍາຄັນໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ລະດັບໂລກ.

ຕາຕະລາງ 8: ຄວາມສໍາຄັນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ

ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສແລະລະບົບນິເວດທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ສູງໃນລະດັບພາກພື້ນແລະລະດັບໂລກຢູ່ປະເທດລາວ	ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ທີ່ເປັນຕົວແທນ
ປ່າດົງດິບແລະເຂດຕົ້ນພູຂອງເຂດສາຍພູຫຼວງມີຊະນິດພັນສະເພາະຖິ່ນສູງຂອງຫຼຸຍກຸ່ມຊະນິດພັນ.ປ່າເຂດສາຍພູຫຼວງແມ່ນພົບສະເພາະຢູ່ລາວ,ຫວຽດນາມແລະກໍາປູເຈຍແຕ່ວ່າທີ່ຮັກສາໄວ້ທີ່ສຸດແມ່ນຢູ່ປະເທດລາວສ່ວນໜຶ່ງກໍຍ້ອນວ່າມີຄວາມກົດດັນຈາກກິດຈະກຳຂອງມະນຸດຕໍ່າ	ນາກາຍ-ນໍາເທີນ,ເຊຊັບ ແລະດົງອໍາພາມ,ນໍ້າກະດິງ(ເຂດຕົ້ນພູ)
ພູຫີນປູນພາກກາງຂອງອິນດູຈີນ.ມີຊະນິດພັນສະເພາະຖິ່ນສູງແລະບໍ່ພົບເຫັນຢູ່ບ່ອນ ໃດອີກນອກຈາກປະເທດຫວຽດນາມແລະລາວ	ພູຫີນປູນແລະ ຫີນໜາມໜໍ
ປ່າໂຄກເຂດທົ່ງພຽງແມ່ນໍາຂອງ.ເປັນພື້ນທີ່ຂ້ອນຂ້າງຮາບພຽງເປັນເຂດດິນໃນພື້ນທີ່ ຕໍ່າທີ່ມີຫຍ້າແລະພືດລໍ່າອ່ອນເກີດຢູ່ກ້ອງຕົ້ນໄມ້ຈໍາພວກລົນໃບທີ່ມັກເກີດຫ່າງໆກັນ(ພືດຕະກູນໄມ້ຍາງ ທີ່ເປັນໄມ້ເດັ່ນປົກຄຸມພື້ນທີ່)ໂດຍມີແຫຼ່ງນໍາຕາມລະດູການ	ເຊປຽນ
ພູພຽງບໍລະເວນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ພິເສດເຊິ່ງມີສະເພາະໃນລາວ	ດົງຫົວສາວ
ເຂດພູສູງພາກເໜືອມີຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານຊີວະພູມສັນຖານຈາກເຂດສາຍພູຫຼວງທີ່ມີຢູ່ພາກກາງແລະພາກໃຕ້ຂອງປະເທດທີ່ມີຊຸມຊົນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊະນິດພັນແຕກຕ່າງກັນ	ນໍ້າຫ້າ,ພູແດນດິນ,ນໍ້າແອດພູເລີຍ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ປີ 2007

5.7 ສະພາບລວມຂອງສະພາບແວດລ້ອມຂອງການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນ

ນິຍາມ: ສະພາບແວດລ້ອມຂອງການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນ ແມ່ນຄຸນລັກສະນະຕົ້ນຕໍອັນໜຶ່ງຂອງນັກຄຸ້ມຄອງທຸກໆຄົນທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດ.ບໍ່ຄວນຫຼີກລະຫວ່າງສະພາບແວດລ້ອມຂອງການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ.ເຊິ່ງມັນມັກຈະເປັນສິ່ງໜ້າລັງກຽດສໍາລັບທຸກໆປະເດັດຂອງການອະນຸລັກ.ສະພາບແວດລ້ອມຂອງການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນຂອງນັກຄຸ້ມຄອງໄດ້ຖືກນິຍາມດັ່ງນີ້:

- ຂໍ້ຈຳກັດທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນເຖິງການຕັດສິນໃຈ
- ກາລະໂອກາດສໍາລັບນັກຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອດໍາເນີນການກັບຈຸດປະສົງສ່ວນຕົວ ແລະ ຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ
- ທາງເລືອກທີ່ສາມາດເປັນໄປໄດ້ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ບັນທັດຖານສໍາລັບການຄັດເລືອກເອົາທາງເລືອກ

ບົດທີ 6

ວຽກງານອານຸລັກກ່ຽວພັນກັບສາກົນ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ຄວາມເປັນມາຂອງວຽກງານອານຸລັກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ
2. ວຽກງານການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສາກົນ
3. ສິນທິສັນຍາຕ່າງໆທີ່ລາວໄດ້ເຊັນກັບສາກົນ
4. ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍມໍລະດົກໂລກ

ເນື້ອໃນ

6.1 ທິບທວນຄືນຄວາມເປັນມາຂອງວຽກງານອານຸລັກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ

6.1.1 ເປັນຫຍັງການອານຸລັກຈຶ່ງເປັນວຽກງານຂອງສາກົນ

ນັບແຕ່ປີ 1946 ເປັນຕົ້ນມາການອານຸລັກໄດ້ຄ່ອຍໆພັດທະນາໃຫ້ກາຍເປັນກິດຈະກຳຂອງສາກົນ. ສິ່ງທີ່ກະຕຸກຊຸກຍູ້ວຽກງານດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຫຼາຍເຫດຜົນ. ແຮງພັກດັນໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນມີຫຼາຍ. ແນວໃດກໍຕາມມັນສາມາດຈັດແບ່ງພວກມັນເຂົ້າເປັນກຸ່ມໄດ້ຄືຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນກ່ຽວກັບວ່າຂະບວນການທາງດ້ານກາຍຍະພາກ ແລະ ທາງດ້ານນິເວດແມ່ນເກີດຂຶ້ນໃນລະດັບໂລກ.

- ການຮັບຮູ້ວ່າປະຊາກອນຂອງໂລກແມ່ນມີປະລິມານທີ່ບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມໄດ້.

- ການຮັບຮູ້ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງໂລກບໍ່ມີພິມແດນໄດ້ນຳໄປສູ່ການປ່ຽນແປງຂອງຂະບວນການກິດຈະກຳທາງການເມືອງຈາກທ້ອງຖິ່ນໄປສູ່ລະດັບສາກົນ.

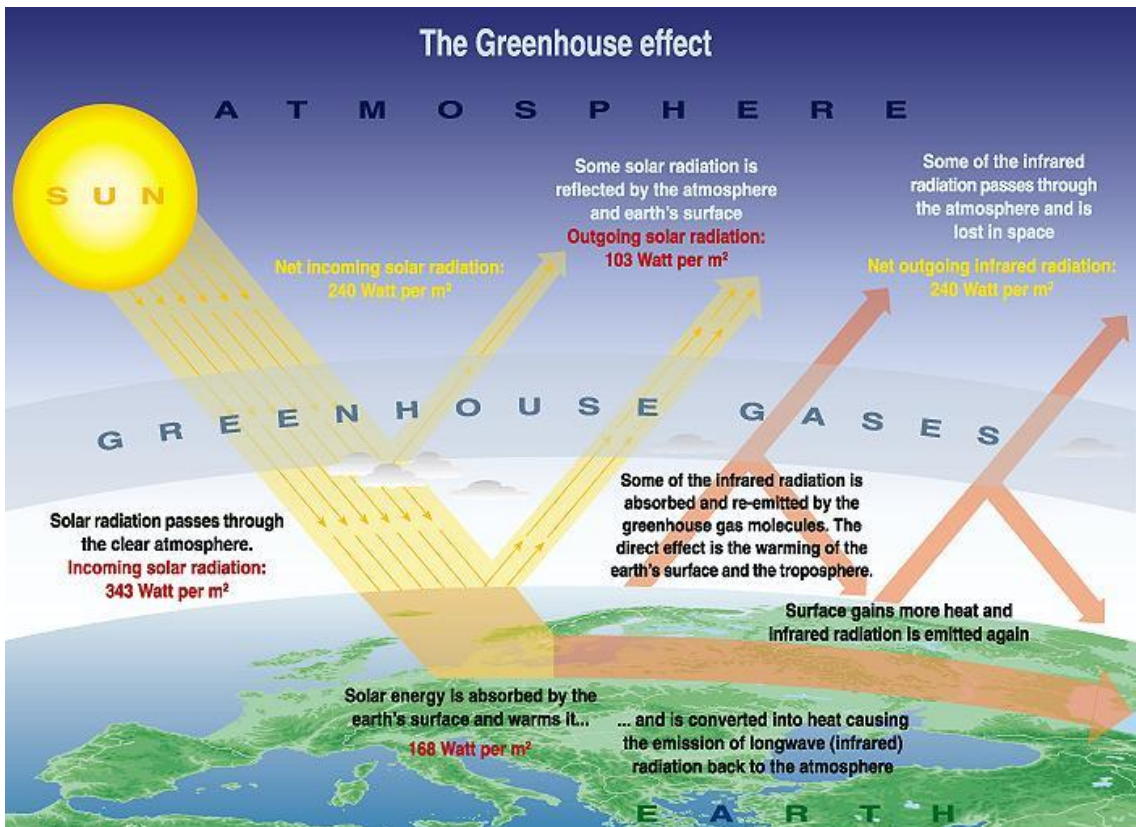
- ການພັດທະນາພາລະບົດບາດຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ, ບັນດາຕົວແທນ ແລະ ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຊິ່ງມັນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວຢູ່ໃນບັນດາປະເທດຕ່າງໆທົ່ວໂລກ.

- ການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງວ່ອງໄວທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງສາກົນໄປເຖິງຈຸດທີ່ວ່າແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບເສດຖະກິດໂລກ ໄດ້ຖືກແບ່ງປັນລະດັບທ້ອງຖິ່ນເຊິ່ງວ່າມັນໄດ້ກາຍເຂດແດນຂອງບັນດາປະເທດ.

6.1.2 ພາວະໂລກຮ້ອນແມ່ນເກີດມາຈາກສອງປະກົດການຕົ້ນຕໍຄື:

- ປະຕິກິລິຍາເຮືອນແກ້ວ
- ການສູນເສຍຊັ້ນໂອໂຊນ

ຮູບທີ 9: ຜົນກະທົບຂອງເຮືອນແກ້ວ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ບົດລາຍງານການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ປີ 2010

ຮູບທີ 10: ການເປືອຍຂອງນ້ຳແຂງຢູ່ຂວ້າໂລກເໜືອ

ແຫຼ່ງທີ່ມາ: ບົດລາຍງານການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ປີ 2010

6.2 ຂອບເຂດນະໂຍບາຍການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນ

ການປະກາດຄວາມມັ່ງຫ້ວງກ່ຽວກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ນະຄອນ Riode Janeiro ນະຄອນຫຼວງຂອງປະເທດເບຣຊິນໃນປີ 1992. ໃນກອງປະຊຸມໃນຄັ້ງນັ້ນເພີ່ມໄດ້ແບ່ງບັນດາ ປະເທດໃນໂລກອອກເປັນ 2 ກຸ່ມໃຫຍ່ຄື: ພວກຮຸ່ງມີ ແລະ ທຸກຍາກ

6.3 ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍມໍລະດົກໂລກ

ສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນຕ້ອງການເພື່ອການປົກປັກຮັກສາພື້ນທີ່ມໍລະດົກໂລກທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ທາງດ້ານທຳມະຊາດ. ມັນມີຈຸດປະສົງເພື່ອປົກປັກຮັກສາພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມໂດດເດັ່ນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ທາງທຳມະຊາດ ຫຼື ມີຄຸນຄ່າຮ່ວມກັນໂດຍການອຸປະຖຳຂອງການຮ່ວມມືສາກົນໃນດ້ານການປົກປັກຮັກສາພື້ນທີ່ສຳຄັນດັ່ງ ກ່າວ. ລັດຖະບານລາວໄດ້ເຊັນລົງນາມໃນສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍມໍລະດົກໂລກໃນປີ 1987

ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການສຶກສາວິທະຍາສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ (UNESCO) ເຊິ່ງແມ່ນອົງການທີ່ຮັບຜິດຊອບ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍມໍລະດົກໂລກຫຼວງພະບາງ ແມ່ນເມືອງມໍລະດົກໂລກ (ປີ 1995), ວັດພູຈຳປາສັກກໍແມ່ນມໍລະດົກໂລກ (ປີ 2005) ແລະ ທົ່ງໄຫຫີນແມ່ນໄດ້ນຳສະເໜີອົງການຢູແນດສະໂກ ແລະ ລໍຖ້າການພິຈາລະນາຮັບເອົາເປັນມໍລະດົກໂລກເຊັນກັນ, ນອກນັ້ນລັດຖະບານລາວຍັງໄດ້ນຳສະເໜີປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຫີນໝາໝໍເພື່ອເປັນມໍລະດົກໂລກທາງທຳມະຊາດ

ສິນທິສັນຍາທາງດ້ານກອບຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ວ່າດ້ວຍການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດກອບດັ່ງກ່າວອະນຸຍາດສຳລັບການລົງທຶນຢູ່ໃນບັນດາກິດຈະກຳເຊັ່ນວ່າ: ການອະນຸລັກ ແລະ ພືນຟູປ່າໄມ້ເພື່ອແບ່ງເບົາຜົນກະທົບຈາກລະດັບການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງອາກາດພິດເຮືອນແກ້ວ ລັດຖະບານລາວໄດ້ລົງນາມໃນສິນທິສັນຍາທາງດ້ານກອບຂອງອົງການສະຫະປະຊາຊາດວ່າດ້ວຍການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດໃນປີ 1995

6.4 ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການອານຸລັກຊີວະນາໆພັນ

ໃນລະດັບສາກົນ, ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ເຊັນລົງນາມເປັນ ມາຊິກຂອງສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ໃນທ້າຍປີ 1995 ແຕ່ບໍ່ທັນໄດ້ຖືກຮັບຮອງຢ່າງເປັນທາງການໃນເວລານັ້ນ. ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້ເປັນການສ້າງຂໍ້ຜຸກມັດເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍດ້ານຊີວະນາໆພັນ.

ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາທີ່ນະຄອນຮີໂອ (Rio) ໃນວັນທີ 5 / 6 / 1992 ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໃນວັນທີ 29 / 12 / 1993. ສປປລາວ ເຂົ້າເປັນພາຄີໃນວັນທີ 19 / 12 / 1996

6.4.1 ຊີວະນາໆພັນ

ແມ່ນໝາຍເຖິງຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດທັງໝົດ ລວມທັງລະບົບນິເວດເທິງໜ້າດິນ, ທະເລ ແລະ ລະບົບນິເວດໃນນໍ້າ ແລະ ການພົວພັນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ ອັນນີ້ລວມເອົາຄວາມຫຼາກຫຼາຍຢູ່ໃນຊະນິດພັນດຽວ ແລະ ລະຫ່ວາງຊະນິດພັນແລະລະບົບນິເວດເອງ.

ການອານຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການດ້ານສະບຽງອາຫານ, ສຸຂະພາບ ແລະ ດ້ານອື່ນໆຂອງປະຊາກອນຂອງໂລກເຊິ່ງເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງບໍ່ຢຸດຢັ້ງ ແລະ ເຫັນວ່າການຄອບຄອງ ແລະ ການແບ່ງປັນຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນ

6.4.2 ບັນດາຫຼັກການຂອງສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ

ໂດຍສອດຄ່ອງກັບກົດສະຫະປະຊາຊາດ ແລະ ເນື້ອໃນຂອງກົດໝາຍສາກົນ, ບັນດາປະເທດຕ່າງໆ ມີສິດອະທິປະໄຕທີ່ຈະຊຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດຂອງຕົນ ຕາມນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຕົນເອງ ແລະ ມີໜ້າທີ່ເຮັດການເຄື່ອນໄຫວນັ້ນຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດອະທິປະໄຕ ຫຼື ການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນທີ່ ບໍ່ສ້າງຜົນເສຍຫາຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມຂອງປະເທດອື່ນ ຫຼື ໃນພາກພື້ນທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບ ອະທິປະໄຕຂອງຕົນ.

6.4.3 ມາດຕະການລວມເພື່ອການອານຸລັກແລະການນໍາໃຊ້ແບບຍືນຍົງ

ໂດຍສອດຄ່ອງກັບເງື່ອນໄຂສະເພາະ ແລະ ຄວາມອາດສາມາດທີ່ມີ, ທຸກໆບັນດາປະເທດພາຄີຕ້ອງປະຕິບັດຕາມມາດຕະການລວມເພື່ອການອະນຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ແບບຍືນຍົງດັ່ງນີ້:

- ສ້າງຍຸດທະສາດ,ແຜນການ ຫຼື ແຜນງານແຫ່ງຊາດສໍາລັບການອານຸລັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງ ຫຼື ປັບປຸງຍຸດທະສາດແຜນການ ຫຼື ແຜນງານຂອງຕົນທີ່ມີໂດຍຄໍານຶງເຖິງມາດຕະການກ່ຽວຂ້ອງທີ່ກ່າວມາໃນຫຼັກການປະຕິບັດລວມເອົາວຽກງານອານຸລັກ.

- ການນໍາໃຊ້ຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງເຂົ້າໃນແຜນການ, ແຜນງານ ແລະ ນະໂຍບາຍຂະແໜງການ ຫຼື ລະຫ່ວາງຂະແໜງການຕາມຄວາມເປັນໄປໄດ້ ແລະ ເໝາະສົມ

ນອກຈາກນີ້ສິນທິສັນຍາຍັງໄດ້ສະເໜີກ່ຽວກັບການສຶກສາແລະກວດກາຕິດຕາມອີກຄື:

- ການອານຸລັກຢູ່ໃນພື້ນທີ່
- ການອານຸລັກນອກພື້ນທີ່
- ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມໂດຍເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການສະເພາະຂອງບັນດາປະເທດກໍາລັງພັດທະນາ.

- ການສຶກສາ ແລະ ການສ້າງຈິດສໍານຶກມວນຊົນ
- ການປະເມີນຜົນກະທົບ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບ
- ການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນພັນທຸກໍາ
- ການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ການຖ່າຍທອດເຕັກໂນໂລຊີ
- ການແລກປ່ຽນຂ່າວສານ
- ການຮ່ວມມືດ້ານວິຊາການ ແລະ ວິທະຍາສາດ
- ການຄຸ້ມຄອງຊີວະເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ການແບ່ງປັນຜົນ

6.5 ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍສັດແລະພືດທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ(CITES)

ສິນທິສັນຍາສະບັບນິຖົກຮັບຮອງເອົາທີ່ກຽວຊົງຕັນວັນທີ 3 / 3 / 1973 ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ ນີໄດໄດ້ແກ້ໄຂໃນປີ 1979 ແລະ ສະບັບຊົ່ວຄາວທີ່ ກຽກາບູຮອນ (Garborone) ໃນວັນທີ 30 / 4 / 1983 ພ້ອມດ້ວຍບັນຊີ (1 ແລະ 2 ລົງວັນທີ 16 / 4 / 1995, ລົງວັນທີ 16 / 11 / 1995) ມີຜົນບັງ ຄັບໃຊ້ໃນວັນທີ 1 / 7 / 1975 ສປປ ລາວເຮົາໄດ້ລົງນາມເປັນພາຄີໃນວັນທີ 30 / 5 / 2004 ປະຈຸບັນມີ 199 ປະເທດທີ່ໄດ້ລົງນາມເປັນພາຄີຂອງສິນທິສັນຍາ. ເຊິ່ງບັນດາສະມາຊິກປະເທດພາຄີຂອງສິນທິສັນຍາ ສະບັບນີ້ແມ່ນເປັນສະພາແຫ່ງການຕໍ່ສູ້ທາງດ້ານການເມືອງກ່ຽວກັບສິດການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ສັດ ແລະ ພືດ, ແຕ່ມັນບໍ່ແມ່ນອົງການທາງດ້ານວິຊາການ.

ບັນດາຫຼັກການພື້ນຖານຂອງສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຄ້າສັດປ່າ ແລະ ພືດຊະນິດທີ່ຫາຍາກ ເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງ ແລະ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂໍ້ກຳນົດຂອງສິນທິສັນຍາສະ ບັບນີ້ໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນດີບັນດາປະເທດພາຄີຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມຫຼັກການດັ່ງນີ້:

ບັນຊີ 1: ຈະລວມເອົາທຸກໆຊະນິດພັນທີ່ຖືກໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ການຈະສູນພັນຊຶ່ງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ການຄ້າ.ການຄ້າຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພືດຊະນິດພັນເຫຼົ່ານີ້ຕ້ອງຢູ່ພາຍໃຕ້ລະບຽບການທີ່ເຄັ່ງຄັດ ເປັນພິເສດ ທັງນີ້ ກໍເພື່ອບໍ່ໃຫ້ເປັນໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ຄວາມຢູ່ລອດຂອງພວກມັນອີກຕໍ່ໄປ ຍົກເວັ້ນແຕ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ເທົ່ານັ້ນ

ບັນຊີ 2: ປະກອບດ້ວຍທຸກໆຊະນິດພັນຈະຍັງບໍ່ທັນຖືກໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ການສູນພັນໃນປັດຈຸບັນກໍ ຕາມແຕ່ໃນຕໍ່ໜ້າມັນອາດຈະສູນພັນກໍໄດ້ເວັ້ນເສຍແຕ່ການຄ້າສັດ ແລະ ພືດ:ຫຼັງນີ້ຈະມີລະບຽບການຄວບ ຄຸມຢ່າງເຄັ່ງຄັດທັງນີ້ກໍເພື່ອຫຼີກເວັ້ນການນໍາໃຊ້ທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຢູ່ລອດຂອງພວກມັນ ແລະ ຊະນິດ ພັນອື່ນໆ ເຊິ່ງຕ້ອງໄດ້ມີລະບຽບການຄວບຄຸມເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຄ້າ ຕົວຢ່າງ ຂອງສັດ ຫຼື ພືດຊະນິດພັນໃດ ໜຶ່ງໄດ້ຮັບການຄວບຄຸມຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນ ການນໍາໃຊ້ທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຢູ່ລອດຂອງ ພວກມັນ.

ບັນຊີ 3: ຈະລວມທຸກໆຊະນິດພັນທີ່ປະເທດພາຄີໄດ້ກຳນົດໃຫ້ມີລະບຽບການຄວບຄຸມພາຍໃຕ້ ອຳນາດກົດໝາຍຂອງຕົນເພື່ອປ້ອງກັນຫຼື ຈຳກັດການຂຸດຄົນ ແລະ ມີຄວາມຕ້ອງການຮ່ວມມືຈາກພາກສ່ວນ ອື່ນໃນການຄວບຄຸມການຄ້າອີກດ້ວຍ.

ບັນດາສະມາຊິກບໍ່ມີສິດອະນຸຍາດໃຫ້ມີການຄ້າຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພືດຊະນິດພັນໃດໆທີ່ ໄດ້ກຳນົດໃນບັນຊີ 1, 2 ແລະ 3 ຍົກເວັ້ນແຕ່ກໍລະນີທີ່ມີບົດບັນຍັດໃນສິນທິສັນຍາປະຈຸບັນເທົ່ານັ້ນ

6.5.1 ລະບຽບການກ່ຽວກັບການຄ້າຕົວຢ່າງຂອງສັດຫຼືພືດທີ່ນອນໃນບັນຊີ 1, 2 ແລະ 3

ທຸກໆການຄ້າຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພືດຊະນິດພັນທີ່ນອນໃນບັນຊີ 1, 2 ແລະ 3 ຫຼື ການ ສົ່ງອອກຈະໄດ້ຮັບການອະນຸມັດກໍຕໍ່ເມື່ອເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ອົງການຄຸ້ມຄອງວິທະຍາສາດຂອງປະເທດທີ່ສົ່ງອອກ ໄດ້ຢືນຢັນວ່າ ການສົ່ງອອກດັ່ງກ່າວຈະບໍ່ເປັນໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ຄວາມຢູ່ລອດຂອງຊະນິດພັນນັ້ນ ພ້ອມກັນ ນັ້ນມີຄວາມພໍໃຈທີ່ຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພືດນັ້ນໄດ້ມາໂດຍບໍ່ໄດ້ຜ່າຜົນຕໍ່ກົດໝາຍປົກປັກຮັກສາສັດປ່າ ແລະ

ພຶດຂອງປະເທດ ແລະ ມີຄວາມພໍໃຈທີ່ຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດທີ່ມີ ຊີວິດຢູ່ນັ້ນໄດ້ບັນຈຸ ແລະ ຂົນສົ່ງຢ່າງ ຖືກຕ້ອງເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການບາດເຈັບ, ການເສຍຫາຍຕໍ່ສຸກຂະພາບຂອງສັດ ຫຼື ການກະທຳທີ່ ເປັນການທາລຸນສັດ ຫຼື ມີຄວາມພໍໃຈທີ່ໃບອະນຸຍາດນຳເຂົ້າຕົວຢ່າງຂອງສັດ ແລະ ພຶດນັ້ນໄດ້ຮັບການອະນຸ ມັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

ການນຳເຂົ້າທຸກໆຕົວຢ່າງຂອງສັດ ແລະ ພຶດຊະນິດພັນໃດໜຶ່ງທີ່ໄດ້ກຳນົດໃນບັນຊີ 1 ຈະ ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດກໍຕໍ່ເມື່ອມີເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ຕໍ່ໄປນີ້:

- ເຈົ້າໜ້າທີ່, ອົງການວິທະຍາສາດຂອງປະເທດນຳເຂົ້າ ໄດ້ພິຈາລະນາເຫັນວ່າ ການນຳ ເຂົ້າຈະຕ້ອງມີຈຸດປະສົງ ເພື່ອທຳການໃດໆທີ່ເປັນໄພອັນຕະລາຍຕໍ່ຄວາມຢູ່ລອດ ຂອງຊະນິດພັນດັ່ງກ່າວ ພ້ອມທັງມີຄວາມ ພໍໃຈ ຜູ້ທີ່ສະເໜີຮັບຊື້ຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດທີ່ຍັງມີຊີວິດໄດ້ມີຄວາມພ້ອມ ທາງດ້ານ ສະຖານທີ່ ແລະ ການບົວລະບັດຮັກສາທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ຄວາມພໍໃຈທີ່ຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດດັ່ງກ່າວຈະ ບໍ່ແມ່ນເພື່ອຈຸດປະສົງ ຕົນຕໍ່ໃນທາງການຄ້າ.

- ການສົ່ງອອກຈະໄດ້ຮັບການອະນຸມັດກໍຕໍ່ເມື່ອເງື່ອນໄຂດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ເຈົ້າໜ້າທີ່, ອົງການຄຸ້ມຄອງຂອງປະເທດທີ່ສົ່ງອອກຄື: ມີຄວາມພໍໃຈທີ່ຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດນັ້ນໄດ້ນຳເຂົ້າປະເທດໂດຍສອດຄ່ອງກັບບົດ ບັນຍັດຂອງສົນທິສັນຍາປະຈຸບັນ, ພ້ອມກັນນັ້ນມີ ຄວາມພໍໃຈທີ່ຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດທີ່ມີຊີວິດນັ້ນໄດ້ບັນຈຸ ແລະ ຂົນສົ່ງຢ່າງຖືກຕ້ອງ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການ ສ່ຽງຕໍ່ການບາດເຈັບ, ການເສຍຫາຍຕໍ່ສຸກຂະພາບຂອງສັດ ແລະ ພຶດ ຫຼື ການກະທຳທີ່ເປັນການທາລຸນອື່ນໆ ແລະ ມີຄວາມພໍໃຈ ທີ່ໃບອະນຸຍາດນຳເຂົ້າໄດ້ຮັບການອະນຸມັດສຳລັບຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດທີ່ມີຊີວິດທຸກ ຊະນິດຢ່າງຖືກຕ້ອງແລ້ວ.

ການນຳເອົາຕົວຢ່າງຂອງສັດ ຫຼື ພຶດທຸກຊະນິດພັນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ບັນຊີຕ່າງໆ (1, 2 ແລະ 3) ຈາກທະເລມາເພາະລ້ຽງ.ຖ້າຈະນຳມາລ້ຽງຕ້ອງໄດ້ຮັບໃບຢັ້ງຢືນອະນຸມັດຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ອົງ ການຄຸ້ມຄອງຂອງປະເທດທີ່ນຳເຂົ້າມາເສຍກ່ອນ ຫຼື ໂດຍຜ່ານການປຶກສາຫາລືກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ອົງການວິ ທະຍາສາດລະດັບຊາດອື່ນໆ ຫຼື ອົງການວິທະຍາສາດ ສາກົນເມື່ອເຫັນວ່າເປັນການເໝາະສົມ.

6.5.2 ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍດິນບໍລິເວນນໍ້າ.

ກ. ສົນທິສັນຍາຮຳຊາ (Ramsar) ແມ່ນຫຍັງ ?

ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍບໍລິເວນນໍ້າທີ່ມີຄວາມສຳຄັນລະດັບໂລກ ເຊິ່ງມັກເອີ້ນກັນວ່າ ສົນທິສັນຍາຮຳຊາ(Ramsar) ເຊິ່ງມີຈຸດປະສົງເພື່ອອະນຸລັກຮັກສາບັນດາທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ຖືກໄພຂົ່ມຂູ່ຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງ, ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ລວມທັງເຂດທີ່ມີນໍ້າຕົ້ນແລະເຂດນໍ້າທີ່ບໍ່ມີສິ່ງປົກຄຸມເຊັ່ນວ່າ: ທະເລສາບ, ແມ່ນໍ້າ ແລະ ເຂດເປັນເບື້ອມ ແລະ ເຂດນໍ້າຖ້ວມ.ປະຈຸບັນນີ້ມີຫຼາຍກ່ວາ 80 ປະເທດທີ່ໄດ້ຮ່ວມ ເປັນສະມາຊິກຂອງສົນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວເຊິ່ງມັນໄດ້ກວມເອົາພື້ນທີ່ 75% ຂອງເນື້ອທີ່ດິນໃນທົ່ວໂລກ.

ຂ. ດິນບໍລິເວນນໍ້າແມ່ນຫຍັງ ?

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວດິນບໍລິເວນນໍ້າໄດ້ຖືກນິຍາມວ່າ ແມ່ນພື້ນທີ່ທີ່ປົກ ຄຸມດ້ວຍນໍ້າ ຕົ້ນອາດຈະເປັນການຊົ່ວຄາວ ຫຼື ຖາວອນ.ເຊິ່ງມັນລວມເອົາຄິດໂຄ້ງຂອງສາຂາແມ່ນໍ້າ, ໜອງບຶງ, ດິນເບືອມ, ທະເລສາບ, ດິນຂີ້ຕົມ, ປ່າຊາຍເລນ, ທຸກໆພື້ນທີ່ໆມີນໍ້າປົກຫຸ້ມຢ່າງສະໜໍາສະເໝີ ຫຼື ອາດຖືກນໍ້າຖ້ວມ ບາງຄັ້ງຄາວເຊິ່ງອາດໄຫຼປ່າ ຫຼື ຖ້ວມຂັງອາດເປັນນໍ້າຈືດ ຫຼື ນໍ້າເຄັມ, ເຊິ່ງລວມທັງພື້ນທີ່ໆເປັນທະເລເຊິ່ງມີ ລະດັບນໍ້າສູງບໍ່ເກີນ 6 ແມັດໃນເວລາລົງນໍ້າ.

ຄ. ເປັນຫຍັງຈຶ່ງຕ້ອງອານຸລັກ ?

ດິນບໍລິເວນນໍ້າມີຄວາມສໍາຄັນເນື່ອງຈາກວ່າ:

- ມັນເປັນສະຖານທີ່ສໍາລັບເພາະພັນໂດຍສະເພາະແມ່ນປາ ແລະ ຈໍາພວກນົກທີ່ ອາໄສຢູ່ຕາມນໍ້າ
- ມັນເປັນທີ່ຢູ່ອາໄສເພື່ອຄວາມຢູ່ລອດຂອງຫຼາຍໆຊະນິດພັນສັດປ່າ ທີ່ໃກ້ຈະສຸນພັນ ເຊັ່ນ: ຈໍາພວກເຕົາ, ນົກແຂກ, ກົບ, ປາ ແລະ ກຸ້ງ
- ມັນຊ່ວຍສັດປ່າຈໍາພວກທີ່ສາມາດຊ່ວຍກິນບົງແມງທີ່ຈະໄປທໍາລາຍເຄື່ອງປຸກ ຢູ່ຕາມຟາມຕ່າງໆໄດ້
- ມັນຊ່ວຍບໍາບັດນໍ້າເສຍເພາະມັນປຽບເໝືອນ ໜາກໄຂ່ຫຼັງທີ່ກັ້ນຕອງນໍ້າຢູ່ ຕາມສາຍນໍ້າຕ່າງໆເກັບກັກຕະກອນ ແລະ ສານບໍາລຸງ
- ມັນຊ່ວຍໃນການຕ້ານໄພນໍ້າຖ້ວມໂດຍການດູດເອົານໍ້າໄວ້ ແລະ ປ່ອຍອອກຄືນ ຊ້າໆ
- ມັນຊ່ວຍປ້ອງກັນຜົນກະທົບຈາກຄືນຟອງຕາມເຂດຝັ່ງທະເລ
- ມັນຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນການເຊາະເຈື່ອນຂອງຟາມ ແລະ ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງ ມະນຸດເຮົາ.
- ມັນເປັນແລວກັນໄຟທາງທໍາມະຊາດ
- ມັນມີຄວາມສໍາຄັນເພື່ອເປັນຮົມຊົນໃນຍາມແຫ້ງແລ້ງແກ່ສັດລ້ຽງ ແລະ ສັດປ່າ
- ມັນສະໜອງສະຖານທີ່ແບບຫຼາກຫຼາຍແກ່ກິດຈະກໍາດ້ານນັ້ນທະນາການເຊັ່ນ ວ່າ: ການລອຍນໍ້າ, ການຫາປາ ແລະ ການຂີ່ເຮືອ

6.5.3 ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ

ສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາທີ່ ນິວຢອກ ໃນວັນທີ 9 / 5 / 1992 ມີຜົນບັງ ຄັບໃຊ້ 21 ມີນາ 1994, ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເຂົ້າເປັນພາຄີ 5 ມັງກອນ 1995 ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດຂອງໂລກ ແລະ ຜົນສະທ້ອນດ້ານລົບຂອງມັນແມ່ນເຮັດໃຫ້ມະນຸດມີຄວາມ ກ່ຽວພັນກັນຫຼາຍຂຶ້ນ.ລະບົບນິເວດແຫ່ງທະເລ ແລະ ພື້ນດິນມີບົດບາດ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນ ຕໍ່ການຊຶມຊັບ ແລະ ເປັນອ່າງສະສົມທາດອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ.

ຈຸດປະສົງສໍາຄັນທີ່ສຸດຂອງສິນທິສັນຍານີ້ ແລະ ເຄື່ອງມືລະບຽບກົດໝາຍຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວ ຂ້ອງ ແມ່ນເຮັດສໍາເລັດທຸກໆວຽກງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສິນທິສັນຍາເຮັດໃຫ້ຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ທາດອາຍຜິດ

ເຮືອນແກ້ວ ຫັນຄົງໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ຄືເຮັດໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ສາມາດປ້ອງກັນ ກັບວຽກງານວຽກງານ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງມະນຸດ ທີ່ສ້າງຄວາມອັນຕະລາຍ ໃຫ້ແກ່ລະບົບດິນຟ້າອາກາດ ຜົນສໍາເລັດໃຫ້ໄດ້ຮັບ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ພາຍໃນໄລຍະເວລາອັນພຽງພໍກັບການອະນຸຍາດ ໃຫ້ລະບົບນິເວດໄດ້ປ່ຽນແປງຕາມ ທໍາມະຊາດຕໍ່ສະພາບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ຮັບປະກັນການຜະລິດອາຫານບໍ່ໃຫ້ໄດ້ຮັບການຊໍ່ເຂັນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ພັດທະນາເສດຖະກິດສາມາດດໍາເນີນການໃນລັກສະນະແບບຍືນຍົງ.

ຫຼັກການຂອງສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວ ບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງ ແລະ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂໍ້ກຳນົດ ຂອງສິນທິສັນຍາໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນດີ ບັນດາປະເທດພາຄີຕ້ອງໄດ້ປະ ຕິບັດຕາມຫຼັກການດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຕ້ອງໄດ້ປົກປັກຮັກສາລະບົບດິນຟ້າອາກາດສໍາລັບຜົນປະໂຫຍດຂອງຫຼັກຄົນ ປະຈຸບັນ ແລະ ຫຼັກຄົນໃນອານາຄົດບົນພື້ນຖານຄວາມເປັນທໍາ ແລະ ດໍາເນີນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄວາມສາ ມາດຂອງພວກຕົນໂດຍມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ຄວາມສາມາດແຕກຕ່າງກັນ.ບັນດາປະເທດທີ່ພັດທະ ນາແລ້ວ ຕ້ອງໄດ້ເປັນຜູ້ນໍາໜ້າໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ຜົນກະ ທົບດ້ານລົບຂອງມັນ.

- ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງເຕັມເມັດເຕັມໜ່ວຍຕໍ່ຄວາມຕ້ອງການສະເພາະ ແລະ ສະພາບການພິເສດຂອງບັນດາປະເທດພາຄີຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະບັນດາປະເທດພາຄີ ທີ່ເປັນປະເທດກໍາລັງ ພັດທະນາເຊິ່ງສິນທິສັນຍາສະບັບນີ້ໄດ້ມອບຄວາມຮັບຜິດຊອບແບບບໍ່ສົມສ່ວນ ແລະ ຜິດປົກກະຕິ.

- ຕ້ອງມີມາດຕະການປ້ອງກັນລ່ວງໜ້າ, ປ້ອງກັນ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ສາເຫດຂອງການ ປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດຫຼຸດໜ້ອຍລົງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບດ້ານລົບຂອງມັນບ່ອນໃດທີ່ມີການຊໍ່ເຂັນ ຈາກການທໍາລາຍທີ່ຮ້າຍແຮງ ແລະ ອັນຕະລາຍ, ບໍ່ມີຄວາມແນ່ນອນດ້ານວິທະຍາສາດກໍບໍ່ຄວນນໍາໃຊ້ເປັນ ເຫດຜົນເພື່ອຫຼີກລ້ຽງການຮັບຮອງເອົາມາດຕະການ ຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ, ໂດຍພິຈາລະນາເຖິງນະໂຍບາຍ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດທີ່ມີປະສິດຕິຜົນດ້ານມູນຄ່າ ຫຼື ຮັບປະກັນ ຜົນປະໂຫຍດໂລກໃນມູນຄ່າເປັນໄປໄດ້ອັນຕໍາສຸດ ເພື່ອເຮັດສໍາເລັດບັນຫານິນະໂຍບາຍ ແລະ ມາດຕະການ ຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ຈະຕ້ອງໄດ້ຄໍານຶງເຖິງເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມອັນແຕກຕ່າງກັນທັງແມ່ນອັນກ້ວາງຂວາງໂດຍ ກວມເອົາທຸກໆຂົງເຂດທີ່ພົວພັນເຖິງແຫຼ່ງກໍາເນີດ ແຫຼ່ງຊົມຊັບ ແລະ ອ່າງສະສົມທາດອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ, ການປ່ຽນແປງ ແລະ ສ່ວນປະກອບໃນຂົງເຂດເສດຖະກິດທັງໝົດ.

- ມີສິດ ແລະ ສິ່ງເສີມການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.ນະໂຍບາຍມາດຕະການ ຕ່າງໆ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາລະບົບດິນຟ້າອາກາດຕໍ່ມວນມະນຸດເປັນຜູ້ກໍ່ຂຶ້ນຄວນໃຫ້ເໝາະສົມກັບເງື່ອນໄຂສະ ເພາະຂອງແຕ່ລະປະເທດພາຄີ ແລະ ຄວນລວມສູນເຂົ້າກັບແຜນພັດທະນາແຫ່ງຊາດ ໂດຍຖືເອົາການພັດ ທະນາເສດຖະກິດ ເປັນບັນຫາພື້ນຖານສໍາລັບການຮັບຮອງເອົາມາດຕະການແກ້ໄຂບັນຫາການປ່ຽນແປງ ດິນຟ້າອາກາດ.

- ຕ້ອງໃຫ້ການຮ່ວມມືໃນການສົ່ງເສີມຊຸກຍູ້ ແລະ ເປີດກ້ວາງລະບົບເສດຖະກິດ ສາກົນທີ່ເຫັນວ່າເປັນການນໍາໄປສູ່ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ໃນບັນດາປະເທດພາຄີທັງໝົດໂດຍສະເພາະກັບບັນດາປະເທດກໍາລັງພັດທະນາ.

ບົດທີ 7

ການອະນຸລັກໃນລາວ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນໃນລາວ
2. ເງື່ອນໄຂກຳນົດປ່າສະຫງວນ ແລະ ເຂດອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ
3. ການຈັດຕັ້ງການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນເມືອງ ແລະ ແຂວງ

ເນື້ອໃນ

7.1 ທົບທວນຄືນຄວາມເປັນມາຂອງວຽກງານອະນຸລັກຄວາມ ຫຼາກຫຼາຍຊີວະນາໆພັນ

ຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແມ່ນມີຂຶ້ນຫ່ວາງໜ້າມານື່ ສປປ ລາວ ໃນປີ 1986 ກົມປ່າໄມ້ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຫ້ອງການອະນຸລັກທຳມະຊາດແຫ່ງຊາດຂຶ້ນ. ເຊິ່ງເປັນອົງການແມ່ຂອງສູນຄົນຄວ້າ ຈັດສັນປ່າສະຫງວນ ແລະ ແຫຼງນໍາ. ແຕ່ປີ 1988 ໂຄງການຮ່ວມມືດ້ານປ່າໄມ້ ລາວຊູແອັດໄດ້ສະໜັບສະໜູນການລິເລີມໂຄງການສຳຫຼວດ ສັດປ່າ ແລະ ຖິ່ນອາໄສໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ.

ຄວາມພະຍາຍາມເຫຼົ່ານີ້ ກໍໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ກ້ວາງຂວາງອອກຕື່ມໃນໄລຍະກອງປະຊຸມປ່າໄມ້ທົ່ວປະເທດໃນປີ 1989 ແລະ ໃນແຜນດຳເນີນງານປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ

ໃນປີ 1993 ໄດ້ສ້າງຕັ້ງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ 18 ແຫ່ງ ໂດຍດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີເລກທີ່ 164 ຕໍ່ມາໄດ້ປະກາດຕື່ມອີກ 6 ແຫ່ງຄື 1995 (ເຊຊັບ) 1996 (ດົງພູວຽງ) 2008 (ນໍາກ່ານ), 2009 (ປຸ່ງຈອງພູສະບິດ) ແລະ 2011 (ພູຫີຜີ, ລະວິ່ງລະເວີນ). ປ່າສະຫງວນມີເນື້ອທີ່ເຖິງ 3,446,200 ຕາລາງກິໂລແມັດ ຫຼື ປະມານ 14% ຂອງເນື້ອທີ່ດິນທັງໝົດຂອງປະເທດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ກໍມີພື້ນທີ່ໃຫ່ຍ ຖືກກຳນົດໃຫ້ເປັນປ່າປ້ອງກັນ ແລະ ປ່າສະຫງວນຢູ່ຂັ້ນແຂວງ ແລະ ເມືອງ ໃນນັ້ນບາງພື້ນທີ່ກໍມີແຜນການຈະຍົກລະດັບໃຫ້ເປັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດລວມທັງໝົດແລ້ວປ່າປະເພດນີ້ກວມຫຼາຍກ່ວາ 8 ລ້ານເຮັກຕາ ຫຼື 76% ຂອງພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ໃນປະຈຸບັນ. ໃນປີ 1996 ສະພາແຫ່ງຊາດໄດ້ຜ່ານກົດໝາຍປ່າໄມ້ຊຶ່ງໄດ້ວາງກອບນະໂຍບາຍທີ່ຄົບຊຸດ.

ສັງລວມຫຍໍ້ກ່ຽວກັບປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງລະບົບປ່າສະຫງວນໃນລາວ

- ປີ 1986 ໄດ້ມີການສະເໜີບາງບຸລິມະສິດ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາປ່າສະຫງວນໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍ (Mackinnon, ປີ 1986)

- ປີ 1988 ກົມປ່າໄມ້, ໂຄງການຮ່ວມມືປ່າໄມ້ ລາວ - ຊູແອັດ ແລະ ອົງການ IUCN ໄດ້ມີການສໍາຫຼວດພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້, ຮອດປີ 1991 ໄດ້ກໍານົດເອົາພື້ນທີ່ 8 ແຫ່ງທີ່ເຫັນວ່າເໝາະສົມສໍາລັບການວາງແຜນຈັດສັນ, ສ່ວນພື້ນທີ່ອື່ນແມ່ນຖືກກໍານົດເພື່ອປະເມີນຜົນ.

- ປີ 1992 ສືບຕໍ່ປະເມີນ ແລະ ກໍານົດກ່ຽວກັບພື້ນທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມເປັນປ່າສະຫງວນ

- ປີ 1993 ດໍາລັດ 164 ຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີວ່າດ້ວຍການສ້າງຕັ້ງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ 18 ແຫ່ງໃນຊ່ວງໄລຍະດຽວກັນນັ້ນທາງໂຄງການຮ່ວມມືປ່າໄມ້ ລາວ - ຊູແອັດໄດ້ເລີ່ມວາງແຜນຈັດສັນຄຸ້ມຄອງໃຫ້ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ 4 ແຫ່ງ

- ປີ 1994 ອົງການອະນຸລັກສັດປ່າ (WCS) ໄດ້ເລີ່ມໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອກົມປ່າໄມ້ໃນການສໍາຫຼວດສັດປ່າ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສໃນແຕ່ລະເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊິ່ງໄດ້ສືບຕໍ່ຈົນຮອດປີ 1999

- ປີ 1996 ປະກາດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຕື່ມອີກ 1 ແຫ່ງ (ດົງພູວຽງ).ກົດໝາຍປ່າໄມ້ໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາໂດຍສະພາແຫ່ງຊາດ.ໂຄງການອານຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຂອງ IUCN ໄດ້ເລີ່ມໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ 2 ແຫ່ງຢູ່ພາກໃຕ້ຂອງລາວ

-ປີ 1996 WWF ໄດ້ຈັດກອງປະຊຸມກ່ຽວກັບການອານຸລັກຕາມແນວຊາຍແດນ ລາວ - ຫວຽດນາມ

- ປີ 1998 ໄດ້ມີການດໍາເນີນການສໍາຫຼວດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຫົນໜາມໜ່ຮ່ວມກັນລະຫ່ວາງລາວ - ຫວຽດນາມ

- ປີ 1999 ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນເຊັ່ນ: LSFP, IUCN, WCS ໃນການດໍາເນີນການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ 20 ແຫ່ງ. WWF ໄດ້ເລີ່ມໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ເຂດປ່າສະຫງວນຫົນໜາມໜ່ຮ່ວມ IUCN/DANIDA ໄດ້ເລີ່ມໃຫ້ການ ຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ເຂດປ່າສະຫງວນນໍາແອດ - ພູເລີຍ

-ປີ 2000 ກອງປະຊຸມປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດໄດ້ຈັດຂຶ້ນທຶນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເປັນເວລາ 4 ວັນໄດ້ສ້າງຄູ່ມືຈໍານວນໜຶ່ງກ່ຽວກັບການຈັດສັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ

- ປີ 2001 ໄດ້ສໍາເລັດການສ້າງລະບຽບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ອານຸມັດຂໍໃຊ້ໂດຍກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້

- ປີ 2003 ສໍາເລັດການດັດແກ້ບາງຈຸດຂອງລະບຽບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ສັດນໍາ - ສັດປ່າ ແລະ ອະນຸມັດໃຊ້ໂດຍກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້

- ປີ 2007 ກົດໝາຍປ່າໄມ້ສະບັບປັບປຸງ ແລະ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດນໍາ - ສັດປ່າໄດ້ສ້າງສໍາເລັດ ແລະ ຖືກຮັບຮອງໂດຍສະພາແຫ່ງຊາດ ໃນວັນທີ 24 ທັນວາ 2007 ແລະ ປະທານປະເທດອອກດໍາລັດປະກາດໃຊ້ໃນວັນທີ14 ມັງກອນ 2008

7.2 ບັນຫາທີ່ພົບໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ກອງປະຊຸມວຽກງານຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ທົ່ວປະເທດ (2007) ໄດ້ສະຫຼຸບຕີລາຄາກ່ຽວກັບບັນຫາການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນໃນລາວຄື:

- ເຖິງພວກເຮົາໄດ້ກຳນົດ ແລະ ປະກາດສ້າງຕັ້ງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດທັງໝົດຈຳນວນ 20 ແຫ່ງ ບວກກັບເຂດເຊື່ອມຕໍ່ອີກຈຳນວນ 2 ເຂດກວມເອົາເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 3.4 ລ້ານເຮັກຕາ ຫຼື ເທົ່າກັບ 14.3% ຂອງເນື້ອທີ່ທົ່ວປະເທດ, ແຕ່ວ່າການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດແມ່ນບໍ່ທັນມີປະສິດທິຜົນເທົ່າທີ່ ຄວນ

- ທັດສະນະຄວາມຮັບຮູ້ຂອງພະນັກງານ, ທະຫານ, ຕຳຫຼວດ, ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຍັງບໍ່ທັນເຊື່ອມ ຊຶມ ແລະ ຮັບຮູ້ຄຸນຄ່າການອານຸລັກຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ສັດປ່າ ແລະ ສັດນໍ້າໃນການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ໃນອານາຄົດແບບຍາວນານ, ເຫັນແຕ່ຄຸນຄ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນປະຈຸບັນເທົ່ານັ້ນ

- ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ບໍ່ໄດ້ຖືເອົາການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ເປັນວຽກງານບຸລິມະສິດ ຂອງແຂວງຍັງມີການອອກອານຸຍາດຕັດໄມ້ຢູ່ເຂດປ່າສະຫງວນເພື່ອສ້າງເປັນລາຍຮັບ

- ພະນັກງານປ່າໄມ້ທີ່ຖືກແຕ່ງຕັ້ງໄປຮັບຜິດຊອບວຽກງານຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແມ່ນບໍ່ຢາກເຮັດ. ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢາກໄປວັດແທກ ຫຼື ຕີກາໄມ້

- ປ່າສະຫງວນຫຼາຍແຫ່ງຍັງບໍ່ໄດ້ຕິດປ້າຍໝາຍຂອບເຂດຢ່າງຄົບຖ້ວນໃສ່ຈຸດຫຼໍ່ແຫຼມເຂດຊຸມ ຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ຢ່າງໜ້າແໜ້ນ

- ປ່າສະຫງວນບາງບ່ອນທີ່ໄດ້ຮັບໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອໃນເມື່ອກ່ອນ ພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດໂຄງການແລ້ວ ພະນັກງານ, ວັດຖຸອຸປະກອນ ແລະ ພາຫານະຮັບໃຊ້ທີ່ມີແລ້ວຖືກຖອນໄປຮັບໃຊ້ວຽກງານອື່ນ ແລະ ຫ້ອງ ການບໍ່ມີພະນັກງານປະຈຳຢູ່ເພື່ອສືບຕໍ່ຄຸ້ມຄອງ.

- ເຂດປ່າສະຫງວນພູເຂົາຄວາຍ ແລະ ພູພະນັງໄດ້ມອບຄວາມຮັບຜິດຊອບໃຫ້ແກ່ກະຊວງປ້ອງ ກັນປະເທດ ໄດ້ຮັບຄວາມສະດວກທາງດ້ານງົບປະມານຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າເລິກ ແລະ ມີພະນັກ ງານທັງໝົດ 395 ຄົນ, ໃນນີ້ພູເຂົາຄວາຍມີ 194 ຄົນ, ມີລະບົບການກວດກາປະຈຳແຕ່ກໍຍັງມີຫຼາຍບັນຫາ ເກີດຂຶ້ນເປັນຕົ້ນ: ຍັງມີການບຸກລຸກ, ລັກລອບຕັດ ໄມ້, ລ່າສັດປ່າ, ນອກນັ້ນ, ຍັງມີປະກົດການທີ່ພະນັກ ງານໄດ້ ສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດກັບກຸ່ມຄົນບໍ່ດີສວຍໂອກາດ ເຮັດຜິດຕໍ່ລະບຽບກົດໝາຍ

-ເຂດປ່າສະຫງວນນາກາຍ - ນໍ້າເທີນໄດ້ຮັບຂໍສະດວກຈາກໂຄງການພັດທະນາພະລັງງານໄຟຟ້ານໍ້າ ຕົກນໍ້າເທີນ 2, ເຊິ່ງມີພຽບພ້ອມແຜນວຽກ, ແຜນຄົນ ແລະ ແຜນເງິນແຕ່ກໍຍັງບໍ່ສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານອານຸລັກ ແລະ ພັດທະນາທີ່ມີປະສິດທິຜົນ ຫຼື ເປັນຕົວແບບໃຫ້ແກ່ເຂດອື່ນໆໄດ້

7.3 ຄວາມກົດດັນທີ່ມີຕໍ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ

ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດແມ່ນຕົກຢູ່ພາຍໃຕ້ຫຼາກຫຼາຍຄວາມກົດດັນ ເຊິ່ງມີຜົນກະທົບເຖິງຄວາມສາ ມາດຂອງມັນ ເພື່ອບັນລຸຕາມບັນດາເປົ້າໝາຍຂອງພວກມັນຕໍ່ລົງໄປນີ້ ແມ່ນການສະຫຼຸບຫຍໍ້ບັນດາປັດໃຈ ສໍາຄັນທີ່ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງບັນດາປ່າສະຫງວນໂດຍມີ ການວິເຄາະແບບຫຍິ່ງເຖິງແຫຼ່ງທີ່ມາ ຂອງມັນ ແລະ ມາດຕະການໃນປະຈຸບັນ ແລະ ແນວໂນ້ມເພື່ອຕອບໂຕ້

7.3.1 ການລ່າແລະການຊີຂາຍສັດປ່າ

ປັດໃຈຕົ້ນຕໍທີ່ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີການຄ້າຂາຍສັດປ່າເພີ່ມຂຶ້ນແມ່ນ:

- ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ
- ຄວາມອາດສາມາດຂອງພາກລັດຍັງຈຳກັດດ້ານການສຶກສາໃນການອະນຸລັກ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການດຳລົງຊີວິດ
- ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການເຂົ້າເຖິງປະຊາກອນສັດປ່າແບບງ່າຍດາຍ ຜ່ານເສັ້ນທາງລົດທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງດີຂຶ້ນ ແລະ ທາງນໍ້າ

- ຄວາມບໍ່ຈະແຈ້ງທາງດ້ານລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບສັດປ່າ ການລ່າສັດແມ່ນມີຜົນເນື່ອງມາຈາກການບໍລິໂພກຊີ້ນສັດເພື່ອລ້ຽງຊີບຂອງຊາວຊົນນະບົດ ແລະ ເປັນບາງລະດູຂອງຮອບວຽນການຜະລິດທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີເວລາຫວ່າງສຳລັບການລ່າສັດ ການລ່າເພື່ອເກມກິລາ ແລະ ຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການເພື່ອບໍລິໂພກຊີ້ນສັດ ປ່າທີ່ຖືວ່າເປັນອາຫານທີ່ມີລິດນິຍົມສູງຢູ່ຕາມຕົວເມືອງ. ການລ່າສັດເພື່ອການສົ່ງອອກແມ່ນມີຜົນເນື່ອງມາຈາກຄວາມຕ້ອງການສູງຂອງ ຜະລິດຕະພັນສັດປ່າເພື່ອເປັນຢາພື້ນເມືອງ ແລະ ທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງສັດປ່າ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດປ່າ.

ມາດຕະການທີ່ມີໃນປະຈຸບັນແລະທີ່ເປັນທ່າແຮງເພື່ອການດຳເນີນງານ

- ຕົວຢ່າງທົດລອງຂອງການຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ໂຄງການພັດທະນາຊຸມຊົນຢູ່ໃນບັນດາເຂດປ່າສະຫງວນ. ຕົວຢ່າງ: ການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນໃນເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນໍາກະດິງ

- ການລິເລີ່ມຂອງການສຶກສາທີ່ມີຈຸດປະສົງເພື່ອປົກປັກຮັກສາບາງຊະນິດພັນ (ບັນຊີ 1) ແລະ ຄຸ້ມຄອງການລ່າບາງຊະນິດສັດຄຸ້ມຄອງ (ບັນຊີ 2)

- ການເກັບອາວຸດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການນໍາໃຊ້ອາວຸດປືນເຂົ້າໃນການລ່າສັດແບບຜິດກົດໝາຍ
- ການກວດກາອາວຸດໂດຍສະເພາະແມ່ນການຄຸ້ມຄອງອາວຸດສົງຄາມເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການລ່າສັດແບບຜິດກົດໝາຍ

- ທົບທວນຄືນແລະເຮັດໃຫ້ກົດໝາຍປົກປັກຮັກສາສັດປ່າມີຄວາມຈະແຈ້ງຂຶ້ນ
- ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຂໍ້ຫ້າມການຊີ - ຂາຍສັດປ່າຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ ແລະ ຕາມຮ້ານອາຫານໃນທ້ອງຖິ່ນຕົວຢ່າງ: ໂຄງການຫຼຸດຜ່ອນການຄ້າ - ຂາຍສັດປ່າຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

- ເຂດຫວງຫ້າມເດັດຂາດຢູ່ໃນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ການລ່າສັດ ແມ່ນຖືກຫ້າມ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສັດປ່າ ເພື່ອກາຍເປັນແຫຼ່ງທີ່ມາຂອງສັດສໍາລັບການລ່າຢູ່ນອກເຂດຫວງຫ້າມ. ການໝາຍເຂດແດນເຂດຫວງຫ້າມເດັດຂາດຢູ່ປ່າສະຫງວນນໍາແອດ - ພູເລີຍແມ່ນຕົວຢ່າງໜຶ່ງຂອງມາດຕະການດັ່ງກ່າວ.

- ການນໍາຊະນິດພັນສັດເພື່ອລ່າເຊັ່ນ: “ຊະນິດຄຸ້ມຄອງ” ແລະ “ຫວງຫ້າມ” ເຫດຜົນຢູ່ເບື້ອງຫຼັງຂອງການຈັດແບ່ງສັດປ່າອອກເປັນຫຼາຍປະເພດນັ້ນ ຍ້ອນວ່າຊະນິດພັນຫວງຫ້າມເປັນສັດທີ່ຫາຍາກໃນທຳມະຊາດ ແລະ ມີການແຜ່ພັນຊ້າ (ຕົວຢ່າງ: ທະນີ, ເມີຍ, ເຍືອງ) ແລະ ບໍ່ສາ ມາດຢູ່ລອດໄດ້ຖ້າມີການລ່າ.

ສັດປະເພດຄຸ້ມຄອງແມ່ນ ບັນດາສັດທີ່ມີອັດຕາການແຜ່ພັນສູງໃນທຳມະຊາດ ເຊິ່ງສາມາດຍືນຍົງໄດ້ສ່ວນ ໃດສ່ວນໜຶ່ງຈາກການລ່າ (ຕົວຢ່າງ: ຟານ, ໝູ່ປ່າ, ເໝັ່ນ)

7.3.2 ການຫາປາຕາມທຳມະຊາດ

ການນຳໃຊ້ວິທີການຫາປາໂດຍລະເບີດ, ການຫາປາເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ບວກກັບການເພີ່ມ ຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ການເຂົາເຖິງຕະຫຼາດທີ່ສະດວກສະບາຍຂຶ້ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະລິມານປາທີ່ຈັບໄດ້ ໃນທຳມະຊາດນັ້ນຫຼຸດລົງ ຍ້ອນການຮັບຮູ້ທີ່ບໍ່ທັນເລິກເຊິ່ງຕໍ່ກັບຄຸນຄ່າຂອງການຫາປາຈາກທຳມະຊາດແມ່ນ ຖືໄດ້ວ່າມາດຕະການທີ່ເປັນທາງການ ເພື່ອຄວາມຍືນຍົງຂອງການປະມົງໃນທຳມະຊາດນັ້ນຍັງບໍ່ພຽງພໍ. ການ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາລະບຽບກົດໝາຍ ທີ່ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ນຳໃຊ້ເຕັກນິກໃນການຫາປາແບບດັບສູນ ແມ່ນຍັງບໍ່ ທັນເຂັ້ມງວດ.ການສົ່ງເສີມແບບມີການບຸກລຸກຂອງການກະສິກຳທາງນຳກໍເຊື່ອກັນວ່າໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມຕົນຕໍ່ທີ່ ເຮັດໃຫ້ເກີດການຫຼຸດລົງດ້ານການປະມົງເຊັ່ນກັນ

ມາດຕະການທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ແລະ ທີ່ເປັນທ່າແຮງເພື່ອການດຳເນີນງານ

ດັ່ງນີ້:

- ໄດ້ມີບາງຕົວຢ່າງທີ່ປະສົບຜົນສຳເລັດຂອງການລິເລີ່ມການມີສ່ວນຮ່ວມໃນ ການອານຸລັກສຳລັບການຈັບປາຕາມທຳມະຊາດ
- ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຮັບຮູ້ຢ່າງເປັນທາງການເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນຕໍ່ຄວາມສຳຄັນ ຂອງການຫາປາຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ຜົນຕາມມາກໍຄືການພັດທະນາ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນການຄຸ້ມ ຄອງທີ່ດີກ່ວາສຳລັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ
- ມັນມີຄວາມຕ້ອງການເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ (ກ) ການພັດທະນາຢູ່ໃນລະບົບທຳມະ ຊາດທາງນຳໃນການເພາະລ້ຽງຊະນິດພັນຕ່າງຖິ່ນ (ຂ) ການປ່ຽນແປງທີ່ດິນບໍລິເວນນຳເຂດດິນເບື້ອມທີ່ ພວມດຳເນີນຢູ່ໃນເຂດທົ່ງພຽງແມ່ນຳຂອງ
- ມັນມີຄວາມສຳຄັນເພື່ອສ້າງຕັ້ງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດທີ່ກວມເອົາບັນດາລະ ບົບທີ່ເປັນຕົວແທນໃຫ້ດິນບໍລິເວນນຳມັນຮຽກຮ້ອງທາງດ້ານນະໂຍບາຍ ທີ່ນຳໄປສູ່ຖານະທີ່ເປັນທາງການ ສຳລັບເຂດສະຫງວນດິນບໍລິເວນນຳ, ເພີ່ມການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອານຸລັກຂອງປວງ ຊົນ, ໃຊ້ຮູບການຊ້ຽງຊາຫຼາຍຂຶ້ນຕໍ່ການພັດທະນາການເພາະລ້ຽງສັດນຳ ແລະ ມີແຜນງານສະເພາະສຳລັບ ການຈັບປາໃນທຳມະຊາດໃນເຂດພູດອຍ.

7.3.3 ການບຸກເບີກເພື່ອການກະສິກຳ

ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ທີ່ມີວັດທະນະທຳແບບມັກອາຊີບເຮັດໄຮ່ຂອງຫຼາຍໆຊົນ ເຜົາສ່ວນນ້ອຍ, ບວກກັບຄວາມສາມາດຂອງລັດຖະບານແບບຈຳກັດຕໍ່ການສະໜັບສະໜູນຮູບແບບການ ກະສິກຳທີ່ເປັນທາງເລືອກ ແລະ ຂາດທາງດ້ານກຳມະສິດຖືຄອງທີ່ດິນ ເຊິ່ງແມ່ນປັດໃຈຕົ້ນຕໍທີ່ພາໃຫ້ມີການ ບຸກເບີກດິນສຳລັບການກະສິກຳ.

ມາດຕະການທີ່ມີໃນປະຈຸບັນແລະທີ່ເປັນທ່າແຮງເພື່ອການດຳເນີນງານມີດັ່ງນີ້:

- ຂະບວນການມອບດິນ - ມອບປ່າຂອງເຂດອ້ອມຂ້າງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດແມ່ນມີຄວາມ ສຳຄັນດ້ານບວກ ແລະ ຄວາມບໍ່ຈະແຈ້ງທີ່ເປັນບັນຫາດ້ານລົບສຳລັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ

ມັນຮຽກຮ້ອງ ໃຫ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແບບຮອບຄອບ.ການມອບດິນ - ມອບປ່າ ຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບເປົ້າໝາຍຫຼັກຂອງປ່າສະຫງວນ ເຊິ່ງແມ່ນການອະນຸລັກຊີ ວະນາຍຸພັນ.ໃນບາງກໍລະນີອາດຈະຕ້ອງໄດ້ສະໜອງເນື້ອທີ່ຢູ່ນອກເຂດປ່າສະຫງວນ ເພື່ອຮອງຮັບການເພີ່ມ ຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນມະນຸດຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ.

- ສໍາລັບການມອບດິນ - ມອບປ່າເພື່ອກ້າວໄປສູ່ຜົນສໍາເລັດຂອງການກະສິກໍາແບບຍືນ ຍົງແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນດ້ານການແບ່ງເຂດ ໂດຍອີງໃສ່ຜົນການປະເມີນທາງດ້ານຄວາມອາດສາມາດຂອງ ດິນ ການແບ່ງເຂດຕ້ອງໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຈະແຈ້ງທາງດ້ານສິດການປູກຝັງ ແລະ ສືບຕໍ່ເນື້ອທີ່ດິນ ແລະ ຂະບວນການມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຈາກການຈັດຕັ້ງຂັ້ນເມືອງແລະແຂວງ.

7.3.4 ການຂຸດຄົ້ນໄມ້

ການຂຸດຄົ້ນໄມ້ຢູ່ປ່າສະຫງວນແມ່ນມີຢູ່ 2 ຮູບແບບຄື:

- ການຕັດໄມ້ຂະໜາດນ້ອຍຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ (ກຸ່ມຄົນຈໍານວນໜ້ອຍ) ທີ່ອາໄສຢູ່ເຂດ ປ່າສະຫງວນສໍາລັບການນໍາໃຊ້ໃນຄອບຄົວ (ເຊັ່ນ: ໄມ້ພືນ, ໄມ້ກໍ່ສ້າງເຮືອນ ແລະ ເຮັດເຮືອ) ຫຼື ເພື່ອຂາຍ ເປັນຈໍານວນໜ້ອຍແກ່ຄົນພາຍນອກ.

- ການຕັດໄມ້ເພື່ອການຄ້າຂອງບໍລິສັດ ຫຼື ຜູ້ລັກລອບຈາກຂ້າງນອກການຂຸດຄົ້ນໄມ້ແມ່ນ ເກີດຈາກຄວາມຕ້ອງການຂອງປະເທດ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບຈາກການສົ່ງອອກ, ຍ້ອນຊະນິດພັນໄມ້ພືນບ້ານ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີຄຸນຄ່າສູງທາງດ້ານການຄ້າ, ການທໍາລາຍປ່າໄມ້ຢູ່ໃນບັນດາປະເທດອ້ອມຂ້າງໄດ້ນໍາໄປສູ່ ການສະແຫວງຫາທີ່ເປັນໄພຄຸກຄາມໃນດ້ານຂອງໂອກາດການຂຸດຄົ້ນໄມ້ຢູ່ລາວ, ຄວາມອາດສາມາດຂອງ ລັດຖະບານມີຈໍາກັດໃນດ້ານການຄວບຄຸມການຂຸດຄົ້ນໄມ້ເຖືອນ ແລະ ຂາດເຂີນທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ດ້ານງົບປະມານຢູ່ພາຍໃນຂະແໜງການປ່າໄມ້ແຂວງ ແລະ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນເພື່ອການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດວຽກງານ.

ມາດຕະການທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ແລະ ທີ່ເປັນທ່າແຮງເພື່ອການດໍາເນີນງານດັ່ງນີ້:

-ກົດໝາຍປ່າໄມ້ສະບັບປັບປຸງ ແລະ ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນຄວນໄດ້ຖືກຮັບ ຮອງ

-ປ່າຜະລິດຕ້ອງການໃຫ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມນະໂຍບາຍໃໝ່ວ່າດ້ວຍການ

ຂຸດຄົ້ນແບບຍືນຍົງເຊັ່ນວ່າ:

- +ກໍານົດໂຄງຮ່າງສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນພື້ນທີ່ປ່າຜະລິດ
- +ເຮັດສໍາເລັດແລະແກ້ໄຂກອບທາງດ້ານລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍໃຫ້ມີລັກສະນະນໍາໃຊ້ ແບບງ່າຍຂຶ້ນ
- +ປັບປຸງການຂາຍໄມ້ທ່ອນແລະການຈັດຫາດ້ານການຕະຫຼາດ ປັບປຸງການແບ່ງປັນໄມ້ ທ່ອນ ແລະ ລະບົບໂກຕ້າ.ຍົກເລີກສັນຍາແບບໄດ້ຮັບສິດພິເສດທີ່ດີກ່ວາ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງໂກຕ້າ
- +ລະບົບການເງິນທີ່ໂປ່ງໃສແລະດໍາເນີນການກວດສອບບັນຊີຢ່າງເປັນທາງການ.

- +ຮັບຮອງ ເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານການຕະຫຼາດໄມ້ທ່ອນສໍາລັບການສໍາປະທານທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ແລະ ໃນອານາຄົດ
- +ຢຸດເຊົາການອະນຸຍາດສໍາລັບຕັ້ງໂຮງງານແປຮູບໄມ້ໃໝ່ ແລະ ສັງປິດໂຮງງານເກົ່າທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ
- +ເພີ່ມຂີດຄວາມສາມາດໃນການກວດກາຕິດຕາມການຂຸດຄົ້ນໄມ້ແບບຜິດກົດໝາຍ
- ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ເພີ່ມຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານເຄື່ອງມືຂອງລະບຽບການປ່າໄມ້ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບຽບກົດໝາຍໂດຍການສ້າງຕັ້ງ“ກອງກວດກາປ່າໄມ້”
- ຕ້ອງການໃຫ້ມີການປັບປຸງຂະບວນການມອບດິນ - ມອບປ່າ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນທີ່ພວມດໍາເນີນການຢູ່

7.3.5 ການພັດທະນາເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ

ລັດຖະບານໄດ້ວາງຍຸດທະສາດເພື່ອໃຫ້ກາຍເປັນ“ໜໍ່ໄຟແຫ່ງອາຊີ” ໂດຍການພັດທະນາທ່າແຮງດ້ານໄຟຟ້ານໍ້າຕົກຂອງປະເທດ ເພື່ອການສົ່ງອອກຂາຍໃຫ້ບັນດາປະເທດໃກ້ຄຽງພ້ອມກັນນັ້ນ ກໍສະໜອງໃຫ້ແກ່ຄວາມຕ້ອງການຊົມໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນ.ມີຫຼາຍໆໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ນອກເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດໄດ້ຖືກວາງແຜນໄວ້.ໃນຂະນະທີ່ສິ່ງດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນເປັນການດີສໍາລັບການສ້າງລາຍຮັບ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດ້ານສະພາບແວດລ້ອມກໍຕ້ອງມີສ່ວນແບ່ງເບົາ ເຊັ່ນດຽວກັນເພື່ອຫຼີກເວັ້ນການສູນເສຍຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ຢູ່ປະເທດລາວເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ ແມ່ນພົວພັນຢ່າງໃກ້ສືດກັບປ່າສະຫງວນທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ຫຼື ໄດ້ນໍາສະເໜີຈໍານວນ 89 ແຫ່ງເຊັ່ນດຽວກັນກັບ“ປ່າປ້ອງກັນ”ເຂດອ່າງຮັບນໍ້າອື່ນໆ.ບັນຊີລາຍຊື່ຂອງຜົນກະທົບທີ່ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ລົງໄປນີ້ ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍເຂື່ອນທີ່ມີຢູ່ປະເທດລາວ.

-ບັນດາໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກແມ່ນຕ້ອງການກໍາມະກອນນັບ ພັນໆຄົນເພື່ອກໍ່ສ້າງ. ຖ້າຫາກວ່າກໍາມະກອນດັ່ງກ່າວບໍ່ລິໂພກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ລວມທັງສັດປ່າມັນຈະມີຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນທີ່ໃຫຍ່ເພື່ອຂາຍສິນຄ້າດັ່ງກ່າວເຊິ່ງຈະກ້າວໄປສູ່ການຂຸດຄົ້ນຊະນິດພັນຕ່າງໆນັ້ນແບບເກີນກໍານົດ.

-ອ່າງເກັບນໍ້າສໍາຜົນເສຍຫາຍໂດຍກົງຕໍ່ການສູນເສຍຊີວະນາໆພັນຜ່າ ການຖ້ວມ ແລະ ການປັບປຸງທາງເຂົ້າຫາໂດຍທາງນໍ້າສໍາລັບການລ່າສັດ

-ການສ້າງເຂື່ອນຕັນສາຍນໍ້າໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການປະມົງເປັນໄລຍະໄກຂອງເຂດເໜືອເຂື່ອນ ແລະ ເຂດກ້ອງເຂື່ອນຢູ່ພາຍໃນເຂດປ່າສະຫງວນເຊິ່ງບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນການສະກັດກັ້ນການຂຶ້ນລົງຂອງປາແຕ່ມັນ ຍັງປ່ຽນແປງທາດເຄມີແລະອຸນຫະພູມຂອງນໍ້າເຊັ່ນກັນ.

- ການຂຸດຄົ້ນໄມ້ຢູ່ເຂດພື້ນທີ່ນໍາຈະຖ້ວມສໍາລັບເຂື່ອນທີ່ມີແຜນຈະສ້າງເຊິ່ງໃນບາງກໍລະນີໄດ້ດໍາເນີນການເປັນເວລາດົນນານກ່ອນທີ່ໂຄງການຈະຖືກຮັບຮອງເອົາທີ່ໄປພ້ອມກັບການຂຸດຄົ້ນສັດປ່າເກີນກໍານົດ ໂດຍຄືນງານຂອງບໍລິສັດຂຸດຄົ້ນໄມ້ ແລະ ນໍາໄປສູ່ການສູນເສຍແຫ່ງທາດໂປຼຕິນທີ່ສໍາຄັນຂອງປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ

- ການພັດທະນາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຢູ່ເລາະລຽບຕາມຕາໜ່າງເສັ້ນທາງໄດ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພະຍາດ ແລະ ຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຂອງການພັດທະນາບ້ານເຊິ່ງມີບາງບ້ານໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຫຼາຍກ່ວາບ້ານອື່ນ

- ອ່າງເກັບນໍ້າຍັງເພີ່ມຄວາມກົດດັນຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດຈາກ ການປ່ຽນແປງຄືນໃຫ້ຫັນໄປເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງແທນ (ລວມທັງສັດປ່າ) ເຊິ່ງພວກເຂົາບໍ່ສາມາດສືບຕໍ່ອາຊີບດັ້ງເດີມຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້ຄື ການກະສິກໍາແລະຫາປາ

- ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ (EIAs) ແລະ ຫຼາກຫຼາຍແຜນຄຸ້ມຄອງບາງຄັ້ງກໍ່ບໍ່ມີອໍານາດທາງກົດໝາຍຢູ່ໃນຂໍ້ຕົກລົງສໍາປະທານ ສະນັ້ນ, ບໍ່ສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ຢ່າງເຕັມເມັດເຕັມໜ່ວຍ

ມາດຕະການທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ແລະ ທີ່ເປັນທໍາແຮງເພື່ອການດໍາເນີນງານມີດັ່ງນີ້:

- ຕ້ອງການໃຫ້ມີການຈັດບຸລິມະສິດບັນດາໂຄງການເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ ເພື່ອນໍາໄປສູ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາໂຄງການດັ່ງກ່າວທີ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໜ້ອຍທີ່ສຸດຕໍ່ສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ.ແຜນການທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ຈະສະກັດກັ້ນບໍລິສັດຈາກການສ່ຽງທາງດ້ານກໍາໄລ ທີ່ອາດເກີດຈາກເຂື່ອນ ແລະ ຈະຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມເຊື່ອມໂຊມທາງດ້ານຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທາງທໍາມະຊາດແບບບໍ່ຈໍາເປັນສໍາລັບເຂດພື້ນທີ່ເຂື່ອນ“ທີ່ມີແຜນກໍ່ສ້າງ”

- ມັນມີຄວາມຈໍາເປັນເພື່ອກໍານົດການຊ່ວຍແບ່ງເບົາຄວາມຮຸນແຮງ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາປ່າເຂດອ່າງຮັບນໍ້າໂດຍອີງໃສ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດຂອງອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ຕົວຢ່າງ:ນໍາເທີນ 2

- ຕ້ອງການໃຫ້ມີການພັດທະນາຄວາມອາດສາມາດຢູ່ໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບແຂວງ ເພື່ອຮັບປະກັນດ້ານການປະເມີນສະພາບແວດລ້ອມ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຊ່ວຍແບ່ງເບົາຄວາມຮຸນແຮງຈາກເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຕົກທີ່ຮັບຜົນສໍາເລັດ ແລະ ໄດ້ຮັບການປະຕິບັດທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານສູງ

- ຕ້ອງການເພື່ອພັດທະນາຕົມອີກດ້ານການນໍາໃຊ້ຄ່າພາສີພະລັງງານໄຟຟ້າແບບເໝາະສົມທີ່ສຸດເພື່ອຊ່ວຍການຄຸ້ມຄອງບັນດາເຂດປ່າສະຫງວນ ທີ່ຖືກຜົນກະທົບ.ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນກອງທຶນສະພາບແວດລ້ອມຂອງລາວຄວນຖືກຄາດຫ້ວງໄວ້ສໍາລັບເຂດປ່າສະຫງວນທີ່ຖືກຜົນກະທົບຫຼາຍກ່ວາໝູ່.

- ຕ້ອງການໃຫ້ມີການພັດທະນານະໂຍບາຍແບບກ້ວາງຂວາງໃນການເກັບກໍາ ແລະ ນໍາໃຊ້ເງິນພາສີທີ່ເກັບໄດ້ຈາກເຂື່ອນໄຟຟ້າເພື່ອປະກອບສ່ວນຊ່ວຍໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ.

7.3.6 ໄພຂົ່ມຂູ່ອື່ນໆທີ່ມີຕໍ່ປ່າສະຫງວນ

- ໄຟໄໝ້ປ່າແມ່ນເປັນບັນຫາໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນຢູ່ບາງເຂດປ່າສະຫງວນ
- ການຂຸດຄົ້ນຫີນປູນອາດສ້າງແຮງກົດດັນຕໍ່ບາງສ່ວນຂອງເຂດປ່າສະຫງວນໃດໜຶ່ງສະເພາະ.
- ການສ້າງທາງໃໝ່ຜ່ານປ່າສະຫງວນສິ່ງຕ່າງໆທີ່ລະບຸໄວ້ຂ້າງເທິງມັນແມ່ນໄພຂົ່ມຂູ່ສໍາຄັນຕໍ່ປ່າສະຫງວນ

7.4 ເງື່ອນໄຂການກຳນົດເຂດປ່າສະຫງວນ ແລະ ເຂດອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ

ເລີ່ມແຕ່ປີ 1988 ການຄັດເລືອກພື້ນທີ່ຈະເປັນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດແມ່ນແນໃສ່ພື້ນທີ່ປ່າທີ່ຕິດກັນເປັນຜືນກ້ວາງໃຫ່ຍ ແລະ ຖືກລົບກວນໜ້ອຍທີ່ສຸດຢູ່ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ຮອດຕົ້ນປີ 1995 ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດໄດ້ກວມເອົາເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 10.6% ຂອງເນື້ອທີ່ທົ່ວປະເທດ ແລະ ໄດ້ກວມເອົາປະມານ 77% ຂອງປ່າທີ່ຍັງດົກໜາ ແລະ ຫຼົງເຫຼືອຢູ່ໃນປະເທດລາວ.

ສ່ວນເງື່ອນໄຂອື່ນຂອງການຂັດເລືອກປ່າສະຫງວນ ກໍແມ່ນການສຳຫຼວດກ່ຽວກັບສັດປ່າເຊິ່ງຜ່ານມາໄດ້ມີການດຳເນີນຢູ່ພາກໃຕ້ຂອງລາວ ໄດ້ຢັ້ງຢືນວ່າໃນປະຈຸບັນມີນົກຈຳນວນ 20 ຊະນິດ ແລະ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມ 14 ຊະນິດ ເຊິ່ງເປັນສັດໃກ້ຈະສູນພັນ ແລະ ສັດມີຄວາມສຳຄັນລະດັບໂລກ

7.5 ການຈັດຕັ້ງ ແລະ ລະບຽບກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

7.5.1 ນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍວຽກງານອະນຸລັກ

ແຜນປະຕິບັດງານດ້ານປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ ແລະ ດຳລັດເລກທີ 164 / ນຍ ລັດຖະບານສປປ ລາວ ໄດ້ມີຄວາມມຸ້ງຫວັງເພື່ອກ້າວໄປສູ່ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງມັນໄດ້ຖືກກຳນົດຄັ້ງທຳອິດຢ່າງຈະແຈ້ງຢູ່ໃນກອງປະຊຸມປ່າໄມ້ທົ່ວປະເທດຄັ້ງທີ 1 ໃນເດືອນພຶດໃນຕົ້ນປີ 1988 ໄດ້ມີການສຳຫຼວດພາກສະໜາມກ່ຽວກັບສະພາບພື້ນທີ່ງອາດເປັນປ່າສະຫງວນໂດຍໄດ້ຮັບທຶນຈາກ SIDA ແລະ IUCN. ເພິ່ນໄດ້ຮັບຮອງວ່າການກຳນົດປ່າສະຫງວນຂອງລາວເປັນການກຳນົດ ປ່າສະຫງວນ ທີ່ດີທີ່ສຸດ ໃນຂົງເຂດອາຊີ, ຖ້າພວກເຮົາຫາກມີການຈັດສັນເປັນຢ່າງດີມັນຈະຊ່ວຍໃຫ້ປະເທດລາວເປັນປະເທດທີ່ມີປ່າທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນ ແລະ ຢູ່ໃນແຜນດຳເນີນງານດ້ານປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 1990-1991

ກົດໝາຍປ່າໄມ້ (1996) ແລະ ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ:

ໃນກົດໝາຍປ່າໄມ້ 1996 ໄດ້ກຳນົດກອບຂອງການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ແລະ ປ່າສະຫງວນລະດັບອື່ນໆ.ມາດຕາ ຕ່າງໆຂອງກົດໝາຍປ່າໄມ້ໄດ້ມີຄວາມສຳຄັນສະເພາະແກ່ວຽກງານ ການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນຄືດັ່ງລຸ່ມນີ້: ມີມາດຕາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງໝົດ 23 ມາດຕາ ລາຍລະອຽດໃຫ້ໄປຄົ້ນຄວ້າຄືນນຳກົດໝາຍປ່າໄມ້ຕື່ມອີກ

ລະບຽບການວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ:

ເພື່ອຜັນຂະຫຍາຍເນື້ອໃນຈິດໃຈຂອງກົດໝາຍປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ໄດ້ວາງລະບຽບການວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າສະບັບເລກທີ 0524 / ກປ.2001ລົງວັນທີ 07 ກໍລະກົດ 2001. ເຊິ່ງມີຈຸດປະສົງເພື່ອ:

- ກຳນົດລະບຽບການ, ຫຼັກການ ແລະ ມາດຕະການຕ່າງໆໃນການສ້າງຕັ້ງ, ການຄຸ້ມຄອງ ການນຳໃຊ້ເນື້ອທີ່ດິນປ່າໄມ້ທຸກປະເພດທີ່ນອນໃນປ່າສະຫງວນ, ສີດ ແລະ ພັນທະຂອງພົນລະເມືອງລາວຕໍ່ ວຽກງານປົກປັກຮັກສາປ່າສະຫງວນ, ສັດນຳ ແລະ ສັດປ່າ.

- ປົກປັກຮັກສາເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນ, ສັດນຳ - ສັດປ່າ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະ ນາໆພັນ, ຮັກສາຄວາມສົມດຸນທາງດ້ານລະບົບນິເວດວິທະຍາ, ການສືບພັນ

7.6 ລະບົບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ

ປະຈຸບັນພັກ ແລະ ລັດຖະບານເຮົາໄດ້ເລັ່ງເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແບບ ມີສ່ວນຮ່ວມໂດຍພະນັກງານປ່າສະຫງວນ ຫຼື ໂດຍໂຄງການຕ່າງໆຮ່ວມກັບຊາວບ້ານຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະ ກຳ ຕ່າງໆຮ່ວມກັນເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ວິທີການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ເພື່ອແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນໄດ້ຮັບຜົນດີ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນສູງພ້ອມ ທັງກໍໃຫ້ເກີດຜົນປະໂຫຍດແກ່ທຸກຝ່າຍນັ້ນ ຄວນຈະພ້ອມກັນຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາກິດຈະກຳ ຕ່າງໆດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ສ້າງຄວາມສາມະຄີຮັກແພງ ແລະ ເຊື່ອໝັ້ນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນລະຫ່ວາງ ພະນັກງານປ່າສະຫງວນ ແລະ ປະຊາຊົນ

- ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນມີຜົນປະໂຫຍດໃນການເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມ

- ຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ຊາວບ້ານຮູ້ຈັກການນຳໃຊ້ ແລະ ຈັດສັນຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະ ຊາດແບບຍືນຍົງ

ບາດກ້າວການພັດທະນາການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແບບມີສ່ວນ ຮ່ວມ

ບາງຕົວຢ່າງຂອງການພັດທະນາການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ປະ ກອບດ້ວຍບັນດາບາດກ້າວດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ບາດກ້າວທີ 1: ກຳນົດແລະຈຳແນກບ້ານຈຸດສຸມ

ບາດກ້າວທີ 2: ການເກັບກຳຂໍ້ມູນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ (PRA)

ບາດກ້າວທີ 3: ວິເຄາະ ແລະ ແປຂໍ້ມູນ

ບາດກ້າວທີ4: ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ບົດທີ 8

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານໃນການສ້າງແຜນ

ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາສາມາດອະທິບາຍ

1. ວິທີການວາງແຜນເພື່ອຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ
2. ການສ້າງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ອຸທິນຍານແຫ່ງຊາດ
3. ຂັ້ນຕອນ ແລະ ຫຼັກການໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ເນື້ອໃນ

8.1 ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ການວາງແຜນທີ່ດີແມ່ນເປັນຫົວໃຈຫຼັກຂອງການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນທີ່ດີ, ແຕ່ວ່າມັນເປັນພຽງເຄື່ອງມືໃນການຄຸ້ມຄອງຄືບໍ່ໝາຍວ່າ ເປັນອັນຮົ່ມສຸດຢູ່ໃນຕົວຂອງມັນເອງ ມັນແມ່ນຂະບວນການທີ່ປະຕິບັດໄປເລື້ອຍໆລວມທັງການສ້າງ, ການມອບໂອນ ແລະ ການຮັບຮອງເອົາຈຸດປະສົງຂອງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວນີ້ຈະບັນລຸໄດ້ຄືແນວໃດ ແລະ ບັນດາມາດຖານເພື່ອວັດແທກຄວາມສໍາເລັດຂອງມັນການວາງແຜນທີ່ດີຈະນໍາໄປສູ່ການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນທີ່ດີ, ການວາງແຜນທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຖານ ຫຼື ຂາດການວາງແຜນເປັນອຸປະສັກໃນການເຮັດສໍາເລັດການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງ. ເຖິງວ່າມີການນໍາສະເໜີແຜນການ ໃນຮູບແບບທີ່ສວຍງາມແຕ່ມັນຈະບໍ່ມີຄຸນຄ່າຫຍັງຢູ່ໃນແຜນນັ້ນຖ້າຫາກມັນບໍ່ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ກໍໃຫ້ເກີດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ມີໝາກຜົນ. ບາດກ້າວທໍາອິດຂອງການວາງແຜນແມ່ນຕ້ອງວາງຈຸດປະສົງທີ່ຈະແຈ້ງ ແລະ ເໝາະສົມຢູ່ພາຍໃນກອບທາງດ້ານນະໂຍບາຍຂອງອົງການຈັດສັນຄຸ້ມຄອງ. ແຜນການນັ້ນ ຕ້ອງສັງລວມການດໍາເນີນງານທີ່ຕ້ອງການ ເພື່ອບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການໃຫ້ເຫດຜົນຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍນີ້ເພື່ອ ການອານຸມັດທາງດ້ານງົບປະມານ. ພາຍຫຼັງທີ່ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາໝາກຜົນທີ່ໄດ້ຮັບນັ້ນຕ້ອງໄດ້ຖືກປະເມີນ ແລະ ຂະບວນການໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນໃໝ່ຕື່ມອີກໂດຍການກະກຽມແຜນການເພື່ອສືບຕໍ່ໄປ.

ການວາງແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແມ່ນການດໍາເນີນງານຢ່າງມີລະບົບ, ມີຂັ້ນຕອນເພື່ອໃຫ້ໄດ້ແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນທີ່ນໍາໄປສູ່ຈຸດປະສົງຂອງການຈັດຕັ້ງປ່າສະຫງວນເຊິ່ງແຜນທີ່ບໍ່ໄດ້ກໍານົດຂຶ້ນນັ້ນເປັນພຽງເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ເປັນແນວທາງ ໃນການປະຕິບັດງານ ທີ່ຜູ້ປະຕິບັດຕ້ອງນໍາໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດອີກຄັ້ງໜຶ່ງ.

ການວາງແຜນເປັນຂະບວນການທີ່ກ່ຽວກັບການຄາດຄະເນເຫດ ການລ່ວງໜ້າກ່ອນການດໍາເນີນງານເຊິ່ງເປັນການໃຈ້ແຍກຂໍ້ມູນດ້ານ ຕ່າງໆພາຍໃນປ່າສະຫງວນແລ້ວນໍາມາສ້າງເປັນແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນຕາມຈຸດປະສົງຂອງການຄຸ້ມຄອງ

8.2 ຄວາມສໍາຄັນຂອງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແມ່ນການດໍາເນີນງານຢ່າງມີ ລະບົບ, ມີຂັ້ນຕອນເພື່ອໃຫ້ມີ ແນວທາງໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເພື່ອໃຫ້ເກີດມີຄວາມຍືນຍົງຕາມຈຸດປະສົງຂອງການ ສ້າງຕັ້ງ.ດັ່ງນັ້ນແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນມີຄວາມສໍາຄັນພໍສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້:

-ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຕ່ລະແຫ່ງພ້ອມທັງວິທີ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ນໍາໄປສູ່ເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຄຸ້ມຄອງແຜນດັ່ງກ່າວຈະບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຈະດໍາເນີນກິດຈະກຳໃດແດ່, ຊັບພະຍາກອນທີ່ຕ້ອງໃຊ້ດໍາເນີນການມີຫຍັງແດ່, ຈະດໍາເນີນແຕ່ລະກິດຈະກຳ ເວລາໃດ, ໃຊ້ງົບປະມານຫຼາຍປານໃດ, ບຸກຄະລາກອນມາຈາກໃສ ແລະ ມີໃຜແດ່

-ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງຂັ້ນຕອນຂອງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ຊັບພະຍາກອນເພື່ອການດໍາ ເນີນງານຄືການເຮັດໃຫ້ເກີດການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນໃນການດໍາເນີນງານກຸ້ມຄ່າ ແລະ ຮູ້ໄດ້ເຖິງຂໍ້ຈຳກັດ ດ້ານອຸປະກອນ, ງົບປະມານ, ບຸກຄະລາກອນເພື່ອເຮັດໃຫ້ນັກຄຸ້ມຄອງໄດ້ກຽມພ້ອມແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ອາດ ຈະເກີດຂຶ້ນທັນເວລາເຊັ່ນວ່າ: ຊອກຫາແຫຼ່ງສະໜັບສະໜູນຈາກພາຍນອກ ຫຼື ຫາທາງເລືອກໃໝ່ເປັນຕົ້ນ

-ແຜນການປຽບເໝືອນເຄື່ອງມື ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ເກີດຄວາມເຂົາໃຈເປັນເອກະພາບກັນ ຄືໄດ້ຮັບ ການ ສະໜັບສະໜູນຈາກປະຊາຊົນທົ່ວໄປ ແລະ ພະນັກງານລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕະຫຼອດຮອດອໍານາດການປົກຄອງ ຕ່າງໆໂດຍສະເພາະແມ່ນຄວາມເຂົາໃຈກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບຮ່ວມກັນ, ຄວາມຈຳເປັນຂອງໜ່ວຍ ງານພາກລັດຕ້ອງໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມື ແລະ ການສະໜັບສະໜູນດ້ານງົບປະມານ

-ຂະບວນການວາງແຜນ ເປັນການຝຶກໃຫ້ພະນັກງານຂອງລັດ ເຮັດວຽກຢ່າງມີແບບມີແຜນຄື ເຮັດ ໃຫ້ພະນັກງານຂອງລັດ ເຂົ້າໃຈເຖິງບົດບາດຂອງຕົນເອງໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການ ປະຕິບັດງານມີຄວາມຕໍ່ເນື່ອງເພື່ອມີການສັບປ່ຽນຜູ້ບໍລິຫານ

8.3 ຂໍ້ຄວນພິຈາລະນາໃນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ໃນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນຕ້ອງຮັບຮູ້ເຖິງເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ວິທີການເພື່ອກ້າວໄປສູ່ເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງດັ່ງກ່າວນັ້ນຕ້ອງມີກິດຈະກຳຫຍັງແດ່, ຈະດໍາເນີນ ການເມື່ອໃດໃຊ້ງົບປະມານຫຼາຍປານໃດ, ບຸກຄະລາກອນທີ່ຈະດໍາເນີນງານມີໃຜແດ່ພ້ອມທັງຄວາມຕ້ອງ ການປັດໃຈອື່ນຕື່ມອີກ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ຕ້ອງການປະຕິບັດໃນອະນາຄົດນັ້ນຄວນຄໍານຶງເຖິງສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

-**ປັດໃຈໃນການວາງແຜນ:** ຄວນເອົາໃຈໃສ່ພິຈາລະນາປັດໃຈສໍາຄັນ ສອງດ້ານຄື: ຊັບພະຍາ ກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ປະໂຫຍດຈາກປ່າສະຫງວນເພາະມັນມີຄວາມສໍາພັນກັນ, ສະນັ້ນ, ການວາງ ແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນຈະຕ້ອງດໍາເນີນການໃຫ້ເກີດຄວາມສົມດຸນລະຫ່ວາງການນໍາໃຊ້ ແລະ ການ ປົກປັກຮັກສາລະບົບນິເວດທໍາມະຊາດເພື່ອແນໃສ່ການອະນຸລັກຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສະພາບ ແວດລ້ອມ.

-ໄລຍະເວລາ: ແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນກຳນົດເວລາຄັ້ງລະ 5 ປີ ເພື່ອໃຫ້ມີການປັບປຸງແຜນໃນແຕ່ລະໄລຍະເວລາຂອງການດຳເນີນງານ ໃຫ້ແທດເໝາະກັບເຫດການ ແລະ ສະຖານະການໃນແຕ່ລະໄລຍະໂດຍການປັບປຸງແຜນທີ່ອີງໃສ່ຜົນຂອງການປະຕິບັດງານຜ່ານມາ ຫຼື ປະສິບການທີ່ຖອດຖອນໄດ້ຈາກການປະຕິບັດງານໃນແຕ່ລະໄລຍະມາພິຈາລະນາແກ້ໄຂໃຫ້ແທດເໝາະ.

-ລະດັບລາຍລະອຽດຂອງແຜນ: ຜູ້ສ້າງແຜນຈະຕ້ອງສ້າງແຜນໃຫ້ມີລັກສະນະທຳມະດາເທົ່າທີ່ເຮັດໄດ້ເພື່ອໃຫ້ງ່າຍແກ່ຜູ້ນຳໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຈະເລີ່ມຕົ້ນພິຈາລະນາຂໍ້ຈຳກັດທາງ ດ້ານງົບປະມານ, ບຸກຄະລາກອນ, ຜູ້ຊ່ຽວຊານ, ລະດັບຂອງການພັດທະນາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການໃນການພັດທະນາປະເທດ. ສ້າງແຜນເມື່ອອ່ານ ແລ້ວເຂົາໃຈງ່າຍບໍ່ສັບສົນປັບປຸງຕາມສະພາບການໄດ້ເມື່ອເວລານຳໄປປະຕິບັດໃຊ້ເວລາໜ້ອຍ, ໃຊ້ງົບປະມານໜ້ອຍ, ປັບປຸງໄດ້ງ່າຍ, ອ່ານເຂົາໃຈງ່າຍ, ໃຊ້ບຸກຄະລາກອນໜ້ອຍຜົນຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຈະບັນລຸຕາມເປົ້າໝາຍເປັນຢ່າງດີ

-ການຫາຂໍສະຫຼຸບຂອງແຜນ: ຢູ່ໃນແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນບໍ່ຄວນສະຫຼຸບຜົນຂອງການສ້າງແຜນໂດຍໃຊ້ຂໍ້ມູນດ້ານຊີວະວິທະຍາ ແລະ ຂໍ້ມູນດ້ານວິທະຍາສາດເພື່ອການອານຸລັກຊັບພະຍາກອນເທົ່ານັ້ນແຕ່ຕ້ອງພິຈາລະນາໃນ 3 ດ້ານຄື: ເປົ້າໝາຍຂອງຜູ້ວາງແຜນ, ຜູ້ດຳເນີນການໃນການອານຸລັກ ແລະ ພະນັກງານລັດຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ ເຊິ່ງຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ມູນທາງວິຊາການແຕ່ເປັນຂໍ້ມູນ ເພື່ອການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເພາະການສ້າງແຜນສ່ວນຫຼາຍມັກຈະມີຄວາມຜິດພາດ ເນື່ອງຈາກວ່າຜູ້ວາງແຜນເປັນນັກວິທະຍາສາດມັກຈະບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງຖືງດ້ານການນຳແຜນໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

-ການລາຍງານ: ແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນຈະຕ້ອງສ້າງຂຶ້ນເປັນລາຍລັກອັກສອນໂດຍນຳໃຊ້ພາສາທາງການຂອງແຕ່ລະປະເທດ ເພາະບາງຄັ້ງຜູ້ສ້າງແຜນເປັນຄົນຕ່າງປະເທດເຊິ່ງບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜູ້ນຳແຜນໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຖ້າໃຊ້ພາສາທີ່ບໍ່ເປັນທາງການອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ນຳແຜນໄປປະຕິບັດອາດມີຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດພາດໄດ້.

-ການເຜີຍແຜ່ແຜນການ: ໃນແຜນດັ່ງກ່າວເມື່ອສ້າງສິມບູນແລ້ວ ຄວນຈະມີການສະຫຼຸບແບບສັ້ນໆງ່າຍ ແລະ ເໝາະສົມໂດຍສະເພາະ ແມ່ນຜົນສະຫຼຸບຂອງແຜນດັ່ງກ່າວຄວນມີການເຜີຍແຜ່ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ, ຜູ້ມີອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈ ແລະ ຜູ້ທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງແຫຼ່ງທຶນທີ່ໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ.

-ຄວາມຈຳເປັນໃນການສ້າງແຜນ: ໃນກໍລະນີທີ່ຂໍ້ມູນບໍ່ພຽງພໍ ຫຼື ຍັງບໍ່ທັນຕ້ອງການແຜນການບໍ່ສິມບູນແບບເທື່ອ ຜູ້ວາງແຜນສາມາດລົດຂະບວນການວາງແຜນລົງ ໂດຍການສ້າງເປັນແນວທາງໃນການຈັດ ການຊົ່ວຄາວທີ່ຈະຕອບສະໜອງຕໍ່ກິດຈະກຳບາງຢ່າງຈົນກ່ວາຈະມີ ແຜນການທີ່ສິມບູນເພາະບາງຄັ້ງບາງພື້ນທີ່ທີ່ຈະທົດລອງດຳເນີນງານ ກ່ອນທີ່ຈະມີການວາງແຜນຢ່າງລະອຽດ.

-ປະເພດຂອງແຜນ: ເນື່ອງຈາກວ່າການວາງແຜນມີຫຼາຍຂະໜາດ ເຊິ່ງມັນຂຶ້ນຢູ່ກັບວ່າຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງພື້ນທີ່ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການສ້າງແຜນມີຂະໜາດແຕກຕ່າງກັນມີຄວາມຍາກງ່າຍ ແລະ ຄວາມສັບສົນເຊິ່ງສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 3 ຂະໜາດເຊັ່ນ:

ກ.ແຜນຂະໜາດໃຫຍ່: ເປັນແຜນທີ່ມີຂອບເຂດກ້ວາງຂວາງເປັນແຜນລະດັບຊາດຈະກ່ຽວຂ້ອງກັບການວາງແຜນການຄຸ້ມຄອງໄລຍະສັ້ນ ແຜນດັ່ງກ່າວຈະປະກອບດ້ວຍນະໂຍບາ , ມາດຕະການ ແລະ ແນວທາງການດຳເນີນງານ.

ຂ.ແຜນຂະໜາດກາງ: ເປັນແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນທີ່ເອີ້ນວ່າ: ແຜນຄຸ້ມຄອງເຊິ່ງຄ້າຍຄືກັນ ກັບແຜນແມ່ບົດ ເຊິ່ງເປັນແຜນລະດັບປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ທີ່ປະກອບດ້ວຍ ແຜນງານຂະໜາດນ້ອຍຫຼາຍໆແຜນຮ່ວມກັນ

ຄ.ແຜນຂະໜາດນ້ອຍ: ເປັນແຜນທີ່ເນັ້ນກ່ຽວກັບພື້ນທີ່ບໍລິເວນໃດ ບໍລິເວນໜຶ່ງ ຫຼື ສະເພາະ ກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ.

-ການປະສົມປະສານຮ່ວມກັບພູມິພາກ: ເນື່ອງຈາກວ່າປ່າສະຫງວນແມ່ນບໍ່ໄດ້ຕັ້ງຢູ່ໂດດ ດ່ຽວ ໝາຍວ່າມີຊຸມຊົນອາໄສຢູ່, ການວາງແຜນຄວນພິຈາລະນາເຖິງຊຸມຊົນ ຄືການນຳໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກ ປ່າສະຫງວນ ຄືນັກວາງແຜນຕ້ອງພິຈາລະນາຊຸມຊົນຈະໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຫຍັງແດ່, ໃຜຈະເປັນຜູ້ໄດ້ຮັບ ຜົນປະໂຫຍດຄືຈະນຳຜົນປະໂຫຍດເປັນເຄື່ອງຕໍ່ລອງກັບບັນດາກຸ່ມຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາ ເຈົ້າເຫຼົ່ານັ້ນສະໜັບສະໜູນການຈັດການພື້ນທີ່ຄຸ້ມຄອງນັ້ນແບບໃດ ແລະ ການໃຊ້ປະໂຫຍດໃນພື້ນທີ່ໃກ້ ຄຽງມີຜົນຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແນວໃດນັກວາງແຜນຄວນກຳນົດເປັນແຜນຍ່ອຍໄວ້

-ການໃຫ້ປະຊາຊົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການວາງແຜນ: ເນື່ອງຈາກວ່າການຄຸ້ມຄອງປ່າສະ ຫງວນປະສົບຜົນສຳເລັດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືຈາກຊຸມຊົນທົ່ວໄປ , ຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງເປີດໂອກາດໃຫ້ຊຸມຊົນເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນການວາງແຜນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຮັບຮູ້ ເຖິງບັນຫາຕ່າງໆທີ່ມີຢູ່ ແລະ ເພື່ອເປັນການແລກປ່ຽນຄວາມຄິດ ຄວາມເຫັນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນເພື່ອຊອກຫາ ທາງອອກຊ່ວຍກັນ.

-ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງວິທີການວາງແຜນ: ຕົວຈິງແລ້ວການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະ ຫງວນແຫ່ງຊາດມີຫຼາຍວິທີດ້ວຍກັນເຊິ່ງມັນຂຶ້ນຢູ່ກັບກຸ່ມຂອງການວາງແຜນຈະກຳນົດແຕ່ສຸດທ້າຍ ຄື: ແຜນ ການທີ່ເປັນເຄື່ອງມືໃນການຈັດການປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດໃຫ້ດຳເນີນໄປຢ່າງມີປະສິດຕິພາບ

8.4 ຂະບວນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເປັນວິທີການທີ່ຂ້ອນຂ້າງສັບສົນ ແຕ່ສາມາດສະຫຼຸບ ເປັນຂັ້ນຕອນທົ່ວໄປໄດ້ເຊິ່ງສາມາດ ແບ່ງອອກເປັນ 14 ຂັ້ນຕອນຄືດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ຂັ້ນຕອນທີ 1: ການກຳນົດທີ່ມງານວາງແຜນ
- ຂັ້ນຕອນທີ 2: ກຳນົດຂັ້ນຕອນ ແລະ ແນວທາງ
- ຂັ້ນຕອນທີ 3: ໝາຍຈຸດທີ່ຕັ້ງເຂດຈັດສັນປ່າ
- ຂັ້ນຕອນທີ 4: ແຕ້ມແຜນວາດທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນແລວຊາຍແດນ
- ຂັ້ນຕອນທີ 5: ໝາຍຈຸດເຂດແດນຕ່າງໆ
- ຂັ້ນຕອນທີ.6: ປຶກສາກັບຜູ້ມີປະໂຫຍດຮ່ວມ
- ຂັ້ນຕອນທີ 7: ຈັດແບ່ງພື້ນທີ່ອອກເປັນເຂດການຄຸ້ມຄອງ
- ຂັ້ນຕອນທີ 8: ກວດສອບຂອບເຂດພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ
- ຂັ້ນຕອນທີ.9: ອອກແບບ ແລະ ສ້າງໂປຣກຣາມການຄຸ້ມຄອງ

- ຂັ້ນຕອນທີ 10: ກຳນົດແນວທາງການພັດທະນາແບບປະສົມປະສານ
- ຂັ້ນຕອນທີ 11: ຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ
- ຂັ້ນຕອນທີ 12: ກຽມແຜນສະບັບຮ່າງ ແລະ ສົ່ງໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງອ່ານເພື່ອມີຄຳເຫັນ
- ຂັ້ນຕອນທີ 13: ກຳນົດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຈັດລຽງບຸລິມະສິດຄວາມສຳຄັນ
- ຂັ້ນຕອນທີ 14: ກະກຽມ ແລະ ລາຍງານຂັ້ນສຸດທ້າຍ

8.5 ຫຼັກການລວມໃນການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

8.5.1 ແນວຄວາມຄິດກ່ຽວກັບການສ້າງແຜນຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນ

ຕົວຈິງແລ້ວການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນແມ່ນອີງຕາມແຜນການທີ່ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ, ໂດຍອີງໃສ່ການສະຫຼຸບສັງລວມທາງດ້ານຄຸນຄ່າ ແລະ ໄພຂົ່ມຂູ່ຕ່າງໆທີ່ມີຕໍ່ປ່າສະຫງວນດັ່ງກ່າວນັ້ນແຜນການຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງວິທີການແກ້ໄຂບັນຫາ ແລະ ຊີບອກວ່າສິ່ງໃດທີ່ຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕໍ່ໄປ.

ແຜນຈັດສັນປ່າສະຫງວນຈະໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຍຸດທະສາດແລະວິທີການດຳເນີນງານຕະຫຼອດຮອດການຈັດກິດຈະກຳທີ່ເປັນບຸລິມາສິດຂອງການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນສະເພາະແນວໃດກໍຕາມບາງຄັ້ງແຜນອາດມີການປ່ຽນແປງໄປຕາມສະພາບແວດລ້ອມ ແຕ່ຍັງຮັກສາອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນຂອງມັນໄວ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1). ປະຫັວດຄວາມເປັນມາ ແລະ ນະໂຍບາຍ
- 2). ລາຍລະອຽດຂອງປ່າສະຫງວນ
- 3). ການປະເມີນໄພຂົ່ມຂູ່ທີ່ມີຕໍ່ຄຸນຄ່າຂອງປ່າສະຫງວນ
- 4). ການຕ້ອນຮັບດ້ານນະໂຍບາຍ
- 5). ໂອກາດ
- 6). ການຈັດຕັ້ງແລະຄວາມຕ້ອງການດ້ານຊັບພະຍາກອນ

8.5.2 ການສ້າງແຜນວຽກປະຈຳປີ, ປະຈຳງວດແລະປະຈຳເດືອນ

ຫາກມີແຜນການທີ່ດີຈະສາມາດບັນລຸຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍ ແລະ ເປັນບ່ອນອີງທີ່ຈະນຳພາທ່ານສາມາດເຮັດສຳເລັດຕາມກຳນົດເວລາ, ຖ້າຫາກທ່ານປະຕິບັດຕາມແຜນການນັ້ນໆ ເນື່ອງຈາກວ່າແຜນການຈະໄດ້ລະບຸໄວ້ຢ່າງລະອຽດວ່າຕ້ອງການເຮັດຫຍັງແດ່ ? ຢູ່ໃສ ? ຜູ້ໃດຮັບຜິດຊອບຫຍັງ ? ເວລາໃດ ?

-ການສ້າງແຜນວຽກ: ແຜນການປະຈຳປີຕ້ອງສະແດງອອກມາໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນວ່າໂຄງການມີຄວາມຕ້ອງການຢາກເຮັດຫຍັງ ແລະ ໃນເວລາໃດ, ເຊັ່ນດຽວກັນກັບແຜນການປະຈຳງວດ, ປະຈຳເດືອນ ອາດມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງມີແຜນການປະຈຳອາທິດ, ເຊິ່ງມັນຈະມີຄວາມລະອຽດຂຶ້ນຕື່ມກ່ຽວກັບແຜນການກິດຈະກຳແລະເວລາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

-ການຮ່າງແຜນປະຈຳປີ: ພວກເຮົາອາດຈະມີຄວາມຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈເປັນທີ່ຈະແຈ້ງແລ້ວວ່າການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນແມ່ນຫຍັງກັນແທ້, ເຊິ່ງໄດ້ອະທິບາຍຜ່ານມາແລ້ວ, ແຕ່ຖ້າຫາກ

ພະນັກງານບໍ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ ເປັນຢ່າງດີແລ້ວ ຈະເປັນການຍາກໃນການສ້າງແຜນວຽກປະຈຳປີສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນ.

-ແຜນການປະຈຳງວດແລະປະຈຳເດືອນ: ການສ້າງແຜນວຽກຕ້ອງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຜົນໄດ້ຮັບມີຫຍັງແດ່. ເມື່ອໃດຫາກເປັນໄປໄດ້ໃຫ້ລະບຸເຖິງກິດຈະກຳລະອຽດ ແລະ ສະແດງ ຕົວຊີ້ບອກຂອງເປົ້າໝາຍແລະສະຖານທີ່

-ອົງປະກອບຂອງແຜນວຽກມີ 3 ອົງປະກອບຄື: ການອະທິບາຍ, ຕາຕະລາງ ແລະ ແຜນການດ້ານການເງິນ

8.6 ການກຳນົດເຂດຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ

ການກຳນົດເຂດຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢູ່ໃນແຕ່ລະປະເທດ ເນື່ອງຈາກຈຸດປະສົງການຄຸ້ມຄອງແຕກຕ່າງກັນ ໃນແຕ່ລະປະເທດປ່າສະຫງວນ, ຄວາມຈິງຂອງພື້ນທີ່ ແລະ ສະພາບເສດຖະກິດສັງຄົມຂອງແຕ່ລະປະເທດ. ການແບ່ງປ່າສະຫງວນອອກເປັນເຂດຕ່າງໆ ຈະອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຊົມໃຊ້ຊັບພະຍາກອນໃນເຂດປ່າສະຫງວນສະດວກ ຂຶ້ນ

8.6.1 ກົດໝາຍທີ່ເປັນພື້ນຖານໃນການແບ່ງເຂດ:

ລະບົບການແບ່ງເຂດປ່າສະຫງວນໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນຢູ່ໃນກົດໝາຍປ່າໄມ້ (1996) ແລະ ຈົນມາເຖິງປະຈຸບັນເພີ່ມໄດ້ກຳນົດເປັນ 3 ປະເພດປ່າຄື: ປ່າປ້ອງກັນ, ປ່າສະຫງວນ ແລະ ປ່າຜະລິດ. ຕາມຄວາມຈິງແລ້ວປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຖືວ່າແມ່ນປ່າອະນຸລັກ ທີ່ມີເນື້ອທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ ແລະ ໄດ້ຮັບການປ້ອງກັນຢ່າງດີທີ່ສຸດຢູ່ໃນກົດໝາຍປ່າໄມ້ກໍໄດ້ເວົ້າເຖິງປ່າອະນຸລັກ ແລະ ໄດ້ແບ່ງອອກເປັນເຂດຄື:

- 1). ເຂດຫວງຫ້າມ
- 2). ເຂດຊົມໃຊ້
ຢູ່ໃນເຂດຊົມໃຊ້ສາມາດແບ່ງອອກເປັນເຂດຍ່ອຍອີກຄື:
  - ປ່າອານຸລັກຂອງບ້ານ
  - ປ່າປ້ອງກັນຂອງບ້ານ
  - ປ່າຊົມໃຊ້ຂອງບ້ານ
  - ທີ່ດິນສໍາລັບຕັ້ງບ້ານ
  - ເຂດດິນກະສິກໍາຂອງບ້ານ
- 3). ເຂດເຊື່ອມຕໍ່

8.6.2 ການສ້າງແຜນປ່າໄມ້ ແລະ ການສໍາຫຼວດປ່າເພື່ອກຳນົດເຂດຈັດສັນ

ເພື່ອຈັດສັນປ່າໄມ້ໃຫ້ຍືນຍົງ, ນັກຈັດສັນປ່າຕ້ອງຮ່າງແຜນຈັດສັນ ໂດຍອະທິບາຍລະອຽດວ່າ ຈັດສັນໃຫ້ຍືນຍົງແນວໃດ, ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ໃຫ້ເປັນລະບົບ ແລະ ໃຫ້ຕໍ່ເນື່ອງ ຕະຫຼອດໄລຍະເວລາຂອງແຜນການ ແລະ ສືບຕໍ່ວາງແຜນແລະບັນດາກິດຈະກຳໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ການສ້າງແຜນທີ່ປ່າໄມ້, ການສໍາຫຼວດປ່າ ແລະ ການປະເມີນຜົນຈະຊ່ວຍໃຫ້ມີຂໍ້ມູນທີ່ຕ້ອງການຊຶ່ງລວມມີ:

- ຂອບເຂດເນື້ອທີ່ຈັດສັນປ່າ
- ແຜນທີ່ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ
- ການວາງແຜນ ແລະ ການແບ່ງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ
- ການສໍາຫຼວດປ່າເພື່ອວາງແຜນຍາວນານ
- ການສໍາຫຼວດປ່າເພື່ອວາງແຜນປະຕິບັດປະຈໍາປີ
- ການປະເມີນຜົນຜະລິດ ແລະ ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງປ່າ

ກ. ການກຳນົດຂອບເຂດເນື້ອທີ່ຈັດສັນ

ຈຸດສຸມຂອງການຈັດສັນປ່າແມ່ນເຂດຈັດສັນ, ໃນນີ້ຂອບເຂດຂອງມັນຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດແລະຮັບຮອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ເຊັ່ນດຽວກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ, ປ່າໄມ້ຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດຂອບເຂດອອກຈາກການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບອື່ນໆ ແລະ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງຈັດສັນໄປຕາມແຕ່ລະແບບແຕ່ໃຫ້ກ່ຽວພັນກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບອື່ນໆ. ທາງເລືອກໃນການກຳນົດເຂດຈັດສັນປ່າລວມມີ:

- ເນື້ອທີ່ປ່າຂະໜາດນ້ອຍ: ທາງເລືອກນີ້ຈະຖືກນໍາໃຊ້ເມື່ອແບ່ງເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ຂະໜາດນ້ອຍໃຫ້ແຕ່ລະບຸກຄົນເຮັດເຊັ່ນ: ປ່າໄມ້ໃນເນື້ອທີ່ກະສິກໍາ, ກະສິກໍາປ່າໄມ້.
- ປ່າໄມ້ພາຍໃນເຂດແດນການນໍາໃຊ້ຂອງບ້ານຕາມປະເພນີ: ທາງເລືອກນີ້ຈະຖືກນໍາໃຊ້ໃນປ່າໄມ້ບ້ານ ຫຼື ການຈັດສັນປ່າທີ່ກ່ຽວພັນກັບຊາວບ້ານທີ່ຖືເປັນສ່ວນໜຶ່ງໃນຂັ້ນຕອນພິຈາລະນາ
- ປ່າໄມ້ຂ້າມເຂດແດນໃນການນໍາໃຊ້ຂອງບ້ານຕາມປະເພນີ: ທາງເລືອກນີ້ຈະຖືກນໍາໃຊ້ເມື່ອແບ່ງເນື້ອທີ່ປ່າຂະໜາດໃຫຍ່ທີ່ກວມເອົາຫຼາຍໝູ່ບ້ານໃຫ້ວິສາຫະກິດຂອງລັດ ຫຼື ເອກກະຊົນຈັດສັນ.

ຂ. ຜົນໄດ້ຮັບ

ໃນແຜນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຂອບເຂດຂອງເຂດຈັດສັນປ່າ ແລະ ການພັນລະນາທາງວິຊາການ ເຊັ່ນ: ບັນດາເສັ້ນປະສານຂອງຈຸດຕ່າງໆຕາມເຂດແດນ.ລັກສະນະເດັ່ນໃນເຂດຈັດສັນປ່າເຊັ່ນ: ຊະນິດປ່າ ບັນດາດອນຫີນອນຢູ່ໃນແຕ່ລະຊະນິດປ່າ ແລະ ອື່ນໆຄວນຈະແຕ້ມໃນແຜນທີ່ ແຜນທີ່ຂອບເຂດຊາຍແດນຈະເປັນພື້ນຖານໃນການແບ່ງປ່າໄມ້ໃຫ້ຜູ້ຈັດສັນທີ່ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງເພື່ອຈັດສັນ.

ຄ. ຂັ້ນຕອນແລະແນວທາງ

ຂັ້ນຕອນແລະແນວທາງຄວນຈະເຮັດຕາມບາດກ້າວດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຜູ້ຈັດສັນທີ່ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃນການສ້າງ, ໃຫ້ທິດ, ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ໃຫ້ການປຶກສາຕໍ່ທີ່ມງານທີ່ຈະລົງເຮັດວຽກ
- ເພື່ອໃຫ້ວຽກງານສະດວກ, ຄວນໃຊ້ພາບຖ່າຍທາງອາກາດໃນປະຈຸບັນພາບຖ່າຍດາວທຽມ ຫຼື ແຜນທີ່ພູມສັນຖານ (ແຜນທີ່ໂຕໂປ)
- ຄວນແຈ້ງແຜນການທີ່ໄດ້ຈັດສັນປ່າໃຫ້ຜູ້ມີປະໂຫຍດຮ່ວມຊາບ ໂດຍສະເພາະຊາວບ້ານ ກັບຈຸດປະສົງສະເພາະ.ໃນກໍລະນີເຂດຈັດສັນ ປ່າໄມ້ຫາກກ່ຽວພັນກັບຫຼາຍໝູ່ບ້ານ, ບັນດາໝູ່ບ້ານໃກ້ຄຽງຕ້ອງປະກອບສ່ວນໃນການໝາຍເຂດແດນ, ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງເຂດແດນໄປຕາມຂັ້ນຕອນ

ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ສ້າງເຂດຈັດສັນປ່າກ່ອນ ຜູ້ຈັດສັນຕ້ອງປຶກສາໃນການໝາຍເຂດແດນ, ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງເຂດແດນໄປຕາມຂັ້ນຕອນ.

ວຽກພາກສະໜາມຕ້ອງເຮັດຕາມບາດກ້າວດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ໝາຍຈຸດທີ່ຕັ້ງເຂດຈັດສັນປ່າ (ໃນບາດກ້າວນີ້ຊາວບ້ານທີ່ຄຸ້ນເຄີຍກັບທີ່ຕັ້ງ ແລະ ສະພາບຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ຈະເປັນປະໂຫຍດໃນການນໍາພາ)
- ແຕ້ມແຜນວາດທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນແລວຊາຍແດນ ແລະ ລັກສະນະເດັ່ນອື່ນໆ
- ໝາຍຈຸດເຂດແດນຕ່າງໆຂັ້ນຕົ້ນໃນແຜນທີ່ໂຕໂປ ແລະ ພາບຖ່າຍທາງອາກາດ
- ປຶກສາກັບຜູ້ມີປະໂຫຍດຮ່ວມກ່ຽວກັບຊາຍແດນ ແລະ ບັນດາຈຸດຕາມເຂດແດນ.
- ສັງເກດ ແລະ ກວດກາຊາຍແດນໃນສະໜາມ ແລະ ພິຈາລະນາເບິ່ງເສັ້ນປະ

ສານເຊັ່ນ: ໃຊ້ GPS ວັດແທກ ແລະ ພັນລະນາຈຸດຕາມຊາຍແດນ

- ກຽມແຜນທີ່ສະແດງເຂດແດນເບື້ອງຕົ້ນ
- ປຶກສາກັບຜູ້ມີປະໂຫຍດຮ່ວມກ່ຽວກັບແຜນທີ່ ແລະ ນໍາເອົາຂໍ້ຕົກລົງທີ່ເປັນ

ທາງການຈາກພວກເຂົາເຊັ່ນ: ໂດຍການເຊັນກັບນາຍບ້ານ.

-ແຜນທີ່ເຂດແດນຄັ້ງສຸດທ້າຍ, ກັບຂໍ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບເຂດແດນ ແລະ ບົດແນບ

ທ້າຍອື່ນໆຄວນນໍາສະເໜີຕໍ່ເພື່ອໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ລຸ່ມນີ້ຮັບຮອງ:

- ເຈົ້າເມືອງ ໂດຍຜ່ານຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ໃນກໍລະນີປ່າໄມ້

ຂະໜາດນ້ອຍທີ່ໃຫ້ແຕ່ລະບຸກຄົນຈັດສັນຄຸ້ມຄອງ

- ເຈົ້າແຂວງ ໂດຍຜ່ານເຈົ້າໜ້າທີ່ເມືອງ ແລະ ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້

ແຂວງ, ໃນກໍລະນີເຂດຈັດສັນປ່າໄມ້ທີ່ຂຶ້ນກັບບ້ານ

- ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ໂດຍຜ່ານກົມປ່າໄມ້ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງແຂວງ,

ໃນກໍລະນີເຂດຈັດສັນຂອງວິສາຫະກິດຂອງລັດ ຫຼື ເອກະຊົນ

- ຕ້ອງມີສໍານັກຂໍ້ຕົກລົງ ແລະ ບົດແນບທ້າຍອື່ນໆທີ່ໃຫ້ຜູ້ຈັດສັນທີ່ໄດ້ຖືກແຕ່ງ

ຕັ້ງ. ຄວນດໍາເນີນກອງປະຊຸມກັບຜູ້ມີປະໂຫຍດຮ່ວມ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ພວກເຂົາຮູ້ກ່ຽວກັບເຂດແດນ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຕ່າງໆທີ່ທຸກຄົນຕ້ອງໄດ້ນັບຖື ເມື່ອດໍາເນີນກິດຈະກຳຕ່າງໆເຊິ່ງຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ກັບເຂດຈັດສັນປ່າ.

໘.ແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ

- **ອັດຕຸປະສົງ:** ແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຕ້ອງສະແດງໃຫ້ເຫັນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃນປະຈຸບັນຂອງແຕ່ລະຕອນດິນໃນເຂດຈັດສັນປ່າໄມ້.ແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ຄວນຈະກວມເອົາບໍ່ພຽງແຕ່ເຂດຈັດສັນປ່າເທົ່ານັ້ນແຕ່ທີ່ດິນໃກ້ຄຽງນໍາຊຶ່ງອາດຈະມີໃນເຂດຈັດສັນປ່າໄມ້.ແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແມ່ ປັດໃຈທີ່ສໍາຄັນໃນການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແລະການແບ່ງດິນໃນການນໍາໃຊ້ຕ່າງໆ ດັ່ງນັ້ນ, ແຜນທີ່ນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແມ່ນຈະຖືກໃຊ້ໃນການສໍາຫຼວດປ່າ ແລະ ການວາງແຜນຈັດສັນປ່າໄມ້

- **ຜົນທີ່ຈະໄດ້ຮັບ:** ໃນແຜນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຂອບເຂດຂອງດິນແຕ່ລະຕອນ ແລະ ການນໍາໃຊ້ໃນປະຈຸບັນ, ລັກສະນະເດັ່ນອື່ນໆ ແຕ່ລະຕອນຕ້ອງໝາຍເລກຢ່າງເປັນລະບົບ, ຄວນຕິດຂັດຕາ

ຕະລາງນໍາໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ມີເນື້ອທີ່ແຕ່ລະຕອນ ລາຍລະອຽດຂອງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນຊຶ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ວຽກງ່າຍຂຶ້ນ
ປະກອບມີດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້(ປ່າຜະລິດ)

ປ່າດົງດິບແຫ້ງແລ້ງເຂດຕໍ່າ (< 200 m ຈາກລະດັບນໍາທະເລ)

ປ່າດົງດິບເຂດເນີນສູງ

ປ່າຜັດໃບປະສົມເຂດຕໍ່າ (< 200 m ຈາກໜ້ານໍາທະເລ)

ປ່າປະສົມຜັດໃບເຂດສູງ

ປ່າຜັດໃບປະສົມ ແລະ ປ່າແປກ / ປ່າໄມ້ໃບເຂັ້ມ

ປ່າໂຄກ

ປ່າແປກ / ປ່າໄມ້ໃບເຂັ້ມທໍາມະຊາດ

- ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້ (ປ່າຊຸດໂຊມແລະປ່າຟືນຟູ)

ປ່າທໍາມະຊາດຊຸດໂຊມ (ທີ່ມີບໍລິມາດໄມ້ຕໍ່າ) (ເຮືອນຍອດຕິດຈອດ <50%)

ປ່າເລົາແກ່

ປ່າເລົາອ່ອນທີ່ມີຫ້ຍາ ຫຼື ໄມ້ພຸ່ມ

ປ່າເລົາຊຸດໂຊມທີ່ມີຫ້ຍາຄາ

ປ່າໂຄກຊຸດໂຊມ (ທີ່ມີບໍລິມາດໄມ້ຕໍ່າ)

ປ່າໄມ້ປ່ອງ

- ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້(ປ່າປ້ອງກັນ)

ເຂດປ້ອງກັນດິນ (ເນື້ອທີ່ພູ, ດິນທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນ)

ແລວກັນຊຶນຕາມສາຍນໍາ

ເຂດກັນຊຶນສໍາລັບບ່ອນຕັ້ງພູມລໍາເນົາ

ຍອດແຫຼງນໍາ

ດິນບໍລິເວນນໍາ

- ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນປ່າໄມ້(ປ່າອະນຸລັກ)

ປ່າອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ

ປ່າສັກສິດ

ເນື້ອທີ່ປ່າສໍາລັບພັກຜ່ອນ

ເນື້ອທີ່ທາງປະຫວັດສາດ

ສວນອຸດທິຍານ

- ຂັ້ນຕອນ ແລະ ແນວທາງ

ຂັ້ນຕອນ ແລະ ແນວທາງຄວນຈະເຮັດຕາມບາດກ້າວດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຜູ້ຈັດສັນທີ່ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃນການສ້າງ, ໃຫ້ທິດ, ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ໃຫ້ການປຶກສາທິມງານທີ່ຈະເຮັດວຽກ, ຕ້ອງເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະມີແຜນທີ່
  - ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ຖືກຕ້ອງໃນໄລຍະການໃຫ້ທິດທາງ ແລະ ຝຶກອົບຮົມແກ່ທິມງານ ເພື່ອໃຫ້ວຽກງານສະດວກ, ຄວນໃຊ້ພາບຖ່າຍທາງອາກາດໃນປະຈຸບັນ,ພາບຖ່າຍດາວທຽມຫຼືແຜນທີ່ພູມສັນຖານ (ແຜນທີ່ໂຕໂປ)
  - ແຜນທີ່ນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄວນຈະເຮັດໃຫ້ເປັນວຽກໜຶ່ງພ້ອມກັບການກຳນົດເຂດແດນຂອງເຂດຈັດສັນປ່າ, ໂດຍນຳໃຊ້ທີ່ມາເຮັດວຽກດຽວກັນວຽກພາກສະໜາມຕ້ອງເຮັດຕາມບາດກ້າວດັ່ງລຸ່ມນີ້:
    - ແຕ້ມແຜນວາດໂດຍອີງໃສ່ພາບພາບຖ່າຍອາກາດ, ພາບຖ່າຍດາວທຽມ, ແຜນທີ່ໂຕໂປ
    - ກວດກາການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ໄດ້ສະແດງໃນແຜນວາດພາກສະ ໜາມ ແລະ ດັດແກ້ໃຫ້ຖືກຕ້ອງ
    - ໃສ່ເລກໝາຍໃນຕອນດິນແຕ່ລະຕອນໃນແຜນວາດ
    - ຄິດໄລ່ເນື້ອທີ່ແຕ່ລະຕອນ
    - ຮ່າງແຜນທີ່ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນໂດຍອີງໃສ່ແຜນວາດ
    - ມອບສຳເນົາແຜນທີ່ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຕາຕະລາງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ໃຫ້ຜູ້ຈັດສັນປ່າ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ແຈກໃຫ້ຜູ້ມີປະໂຫຍດຮ່ວມຕ່າງໆ

8.7 ລະບົບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

8.7.1 ເປົ້າໝາຍ

ເພື່ອເປັນການເຊື່ອມໂຍງບັນດາຊຸມຊົນ ແລະ ບັນດາພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຕ່າງໆ, ທາງໂຄງການຈຶ່ງໄດ້ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຈັດການກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນໃນຮູບແບບຍືນຍາວ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງປວງຊົນທັງຊາດ

8.7.2 ວັດຖຸປະສົງ

ເປັນການສ້າງຮູບແບບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ ແບບຄົງທີ່ໂດຍຜ່ານຂະບວນການພັດທະນາແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ນອກຈາກນັ້ນຕ້ອງເປັນການຮັບຮອງເອົາແຜນການຄຸ້ມ ຄອງຈັດສັນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແລະປ່າໄມ້ຈາກຫຼາຍຝ່າຍ

ຫຼຸດຜ່ອນການດຳລົງຊີວິດໂດຍອາໄສແຕ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນຂອງປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນໂດຍໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນກິດຈະກຳພັດທະນາຊຸມຊົນ.

ພັດທະນາລະບົບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນຮ່ວມກັບຊາວບ້ານຕົວແບບໂດຍການຕອບສະໜອງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນໃຫ້ເຂົາເຈົ້າແລະພວກເຂົາເຈົ້າເອງຈະເຂົ້າມາຊ່ວຍໃນການປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ໂດຍການພັດທະນາທີ່ຈິງຈັງແລະນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ.

ມາເຖິງປະຈຸບັນນີ້ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາ ໄດ້ປະກາດສ້າງຕັ້ງ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດທັງໝົດ 24ແຫ່ງ ທົ່ວປະເທດ ແລະ ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີປ່າສະຫງວນຂອງແຂວງ ແລະ ເມືອງອີກຈຳນວນຫຼາຍແຫ່ງ.ການສ້າງຕັ້ງລະບົບປ່າສະຫງວນດັ່ງກ່າວ ໄດ້ເປັນບາດກ້າວເລີ່ມຕົ້ນຂອງການດຳເນີນກິດຈະ

ກໍາດ້ານການພັດທະນາລະບົບການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນປ່າສະຫງວນໃນໄລຍະຍາວ ເຊິ່ງສາມາດປ້ອງກັນ, ເສີມສ້າງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ມີຄຸນຄ່າເຫຼົ່ານີ້ບົນພື້ນຖານການຄຸ້ມຄອງນໍາໃຊ້ແບບຍືນຍົງ ທັງນີ້ກໍເພື່ອຜົນປະໂຫຍດລວມຂອງຊາດ.

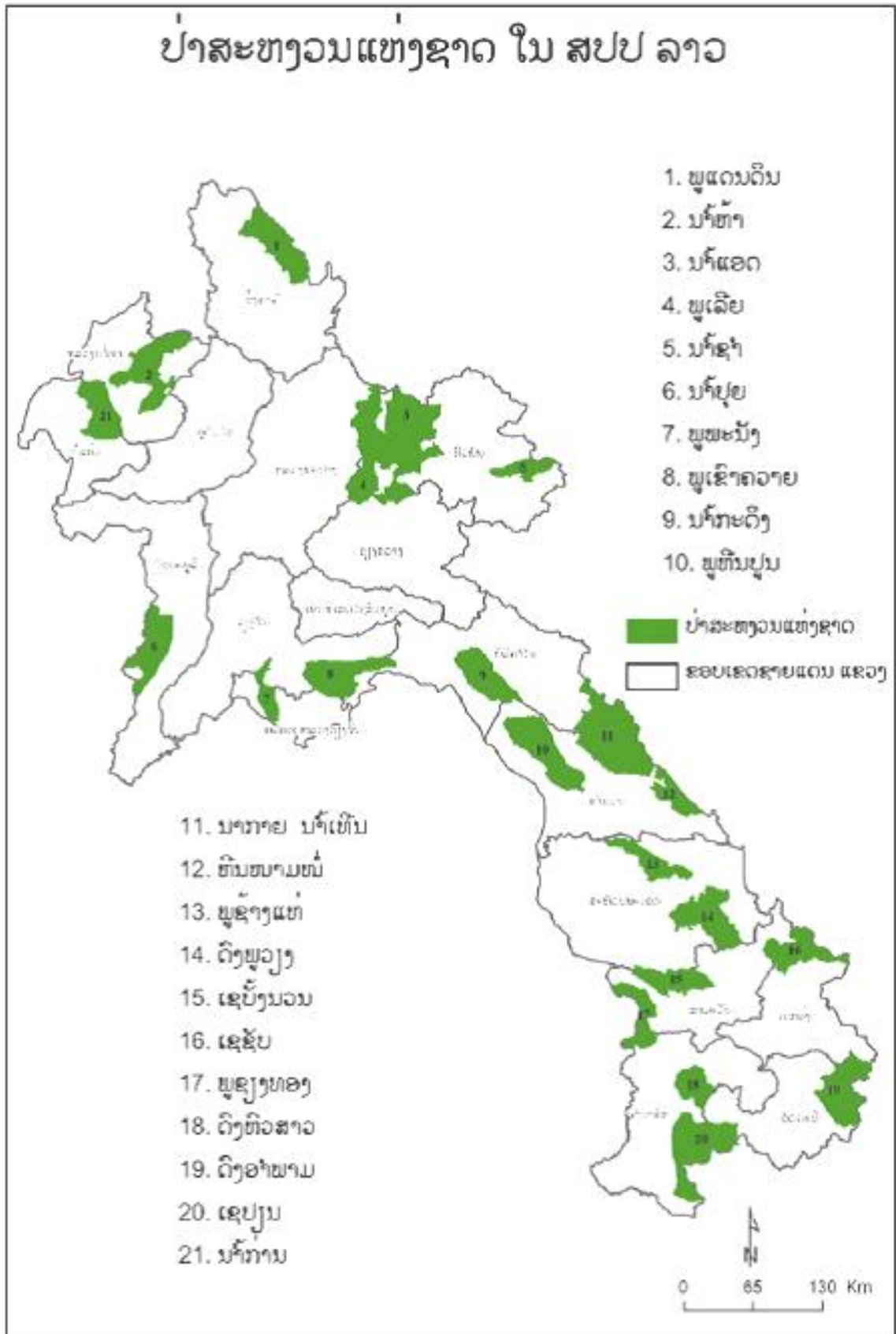
ເອກະສານອ້າງອີງ

- ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແລະ ອົງການວິທະຍາສາດ - ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ປີ 2003.ບົດລາຍງານຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ສປປລາວ.
- ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້, ປີ 2003 ລະບຽບການເລກທີ 0360 / ກປ ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ສັດນໍ້າ ແລະ ສັດປ່າ
- ກອງອານຸລັກຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ປີ 2002 ສັດນໍ້າ - ສັດປ່າ ປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ໃນ ສປປ ລາວ ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
- ກົມປ່າໄມ້, ປີ 2007 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດນໍ້າ - ສັດປ່າປະເພດຫ່ວງຫ້າມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ໃນ ສປປ ລາວ ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ
- ກົມປ່າໄມ້, ປີ 2003 ຖິ່ນອາໄສສໍາຄັນຂອງນົກ ໃນ ສປປລາວ, ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
- ກົມ IUCN, ປີ 2010 ບັນຊີລາຍຊື່ປະສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ໃນ ສປປ ລາວ
- ສຸກສິມປອງ ປຣິຊາ, ປີ 2009 ຄຸ້ມຄອງຮຽນການສອນວິຊາຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ສປປ ລາວ
- ຄະນະວິທະຍາສາດປ່າໄມ້, ປີ 2004 ຄຸ້ມຄອງສອນວິຊາການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນພາກວິຊາຈັດສັນອ່າງໂຕ່ງ ແລະ ວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
- ປົມຄຸ້ມສໍາລັບເຈົ້າໜ້າທີ່ປະຈໍາດ່ານຂາເຂົ້າ ແລະ ຂາອອກໃນ ສ ປປລາວ, ປີ 2006.ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນສັດ ແລະ ພືດພັນປ່າທີ່ໄກ້ຈະສູນພັນລະຫວ່າງຊາດ (CITES)

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ກ: ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ໃນສປປລາວ

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ຂ: ການແບ່ງເຂດຈັດສັນປ່າສະຫງວນ

ເຂດທຳມະຊາດ ບ່ອນອະຫຍາຍພັນສັດປ່າ ແລະ ປ່າໄມ້
ເພື່ອໃຫ້ທ່ານ ແລະ ລູກຫຼານໄດ້ໃຊ້ແບບຍາວນານ

ຖ້າທ່ານນຳໄດ້ສັດປ່າຜິດກົດໝາຍ
ສັດປ່າຈະສູນພັນຢ່າງໄວວາ

ຖ້າທ່ານນຳໄດ້ສັດປ່າຖືກຄິ້ນີ້
ທ່ານຈະມີສັດປ່ານຳໄດ້ຢ່າງຍາວນານ

 ຍາເປືອ	 ກີບເຫຼັກ	 ແຮ້ວ	 ລະເປັດ	 ປືນ
--	--	--	---	---

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ ຄ: ແບບຟອມບັນທຶກການສຳຫຼວດສັດປ່າ

ສະຖານທີ່.....ດິນຟ້າອາກາດ.....

ວັນທີ.....ຊື່ຜູ້ບັນທຶກ.....

ເວລາ: ..... ແບບຟອມໃບທີ.....

ຂໍ້ສັງເກດອື່ນໆ:.....

ລ.ດ	ເວລາ	ຊະນິດພັນ	ລັກສະນະທີ່ເຫັນ			ຂໍ້ສັງເກດ	ບ່ອນຢູ່
			ຈຳນວນ	ອາຍຸ	ເພດ		
1							
2							
3							
4							
5							
6							

ແບບຟອມສະຫຼຸບຜົນການສຳຫຼວດ

ສະຖານທີ່.....ດິນຟ້າອາກາດ.....

ວັນທີ.....ຊື່ຜູ້ບັນທຶກ.....

ເວລາ: ..... ແບບຟອມໃບທີ.....

ຂໍ້ສັງເກດອື່ນໆ:.....

ລ.ດ	ຊະນິດພັນ	ຈຳນວນ	ຈຳນວນນັບ	ຄວາມຖີ່ (%)	ຄວາມໜາແໜ້ນ (ໂຕ/ha)
1					
2					
	ລວມ				